

Henning
Mankell

KURT

WAAT

LAAT

DER

Serisi
10

HUZURSUZ ADAM

BİR KUZAY POLİSİYESİ

Çeviren: Seda Hauser

ayrıkşı kitap

Kurt Wallander

Henning Mankell

Huzursuz Adam

«Ayrıksı Kitap»

Mankell H.

Huzursuz Adam / H. Mankell — «Ayrıksı Kitap», — (Kurt Wallander)

ISBN 978-625-99813-1-4

"“Yaşamın da ölümün de zamanı var.” Bir kış günü, emekli komutan Hâkan von Enke ormanda yaptığı günlük yürüyüş sırasında ortadan kaybolur. Bu konuyla ilgili soruşturma Stockholm polisinin yetki alanına girse de kayıp şahıs Linda'nın partnerinin babası olduğu için Wallander de soruşturmaya dışarıdan dâhil olur. Wallander başına buyruk davranarak her zamanki inadıyla, pes etmeden soruşturmayı çözüme kavuşturmaya çalışır. Bir yanda Soğuk Savaş'a kadar uzanan çetrefilli bir soruşturma, diğer yanda altmış yaşın getirdiği problemler vardır. Unutkanlığının ve korkularının yarattığı karamsarlığa rağmen ilk torununun sevinciyle yaşama dört elle tutunmaya çalışır ve hayatının muhasebesini yapar. “Bir esrara ışık tutmakta Mankell ve esrarı çözüme kavuşturmakta Wallander gibisi yoktur.” Newsday “Zengin motiflerle dokunmuş antik bir kilim gibi.” The Providence Journal"

ISBN 978-625-99813-1-4

© Mankell H.
© Ayrıksı Kitap

Содержание

Giriş	6
1. BÖLÜM	8
1	8
2	13
3	18
4	25
5	32
6	39
7	46
8	53
9	58
10	64
Конец ознакомительного фрагмента.	66

Henning Mankell

Huzursuz Adam

Ayrıksı e-Kitap: 20

Kurgu: 20

Bana öyle bir kitap verin ki başkahramanıyla birlikte olay çözelim: 20

Özgün Adı: *Den orolige mannen*

e-Kitap Adı: Huzursuz Adam

Dizi Adı: *Kurt Wallander*

Yazar: Henning Mankell

İngilizceden Çeviren: Seda Hauser

Editör: Tayfun Koç

Kapak Tasarım: Ülke Design / www.ulkedesign.com

Sayfa Tasarım: Alla Özabat

Kapak Görselleri: Deniz – Shutterstock/WDPphotographer, Denizaltı – Shutterstock/Artur Didyk

e-Kitap ISBN: 978-625-99813-1-4

Copyright © by Henning Mankell (2002)

© Ayrıksı Kitap, 2023

Published by agreement with Palco Media AB, Malmö, Leopard Forlag, Stockholm and Copenhagen Literary Agency ApS, Copenhagen. Türkçe yayın hakları Kalem Ajans aracılığıyla alınmıştır.

Tüm hakları saklıdır. Tanıtım için yapılacak kısa alıntılar dışında yayıncının yazılı izni olmaksızın hiçbir yolla çoğaltılamaz.

Ayrıksı Kitap

Yayıncı Sertifika No: 42978

Küçükbakkalköy Mah. Flora Residence

No: 1 Kat: 28 Ataşehir-Istanbul

bilgi@ayriksi.com / www.ayriksi.com

* * *

*İnsanlar her zaman arkalarında iz bırakırlar.
Gölgesiz kimse yoktur.*

*Hatırlamak istediğini unutursun
Unutmak istediğin ise hiç aklından çıkmaz.
New York Şehri duvarlarındaki grafitilerden*

Giriş

Hikâye ani bir öfke patlamasıyla başlar.

Nedeni de başbakanın masadaki lambanın loş ışığında okumakta olduğu önceki akşam gönderilmiş bir rapordur; oysa öncesinde İsveç hükümet dairelerine bir sabah sessizliği hâkimdi.

1983 yılıydı. Stockholm’de baharın ilk günlerinden biriydi; şehrin üstüne yoğun bir sis bulutu çökmüş, ağaçlar henüz yapraklanmamıştı.

* * *

Başbakan Olof Palme, son sayfayı da okuduktan sonra kalkıp pencerenin yanına gitti. Dışarıda martılar daireler çiziyordu.

Rapor denizaltılarla ilgiliydi. Şu 1982 sonbaharında İsveç deniz sahasını ihlal ettiği iddia edilen o lanet olasıca denizaltılar... Bu gelişmelerin arasında bir de İsveç’te genel seçimler yapılmıştı. Sosyalist olmayan partiler sandalye kaybedip mecliste çoğunluğa sahip olamayınca Meclis Başkanı tarafından Olof Palme yeni hükümeti kurmakla görevlendirilmişti. Başa gelir gelmez yeni hükümetin yaptığı ilk icraatsa su üstüne çıkmaya zorlanmamış denizaltılar skandalıyla ilgili bir araştırma komisyonu kurmak olmuştu. Eski Savunma bakanı Sven Andersson bu komisyonun başındaydı. Olof Palme raporu okuyup bitirmişti ama konuyla ilgili bilgisi hâlâ ilk başında olduğundan fazla değildi. Raporda sunulan bulgular havadaydı. Palme çok kızgındı.

* * *

Ama bu, Sven Andersson’un Olof Palme’yi ilk kızdırışı değildi. Palme’nin ona olan öfkesi aslında 1963 Haziran’ında, Yaz Dönümü’ne yakın günlerden birinde, iyi giyimli, kır saçlı, elli yedi yaşındaki bir adamın Stockholm’ün orta yerinde, Riksbron’da tutuklanışına dayanıyordu. Bu iş öyle sessiz sedasız gerçekleştirilmişti ki olay yerinde bulunanlar meydana gelen durumu fark etmemişti bile. Tutuklanan adamın adı Stig Wennerström’dü, İsveç Hava Kuvvetleri’nde bir albaydı. Bir Sovyet ajanı olduğu söyleniyordu.

Wennerström tutuklandığı sırada o dönemin başbakanı Tage Erlander yurt dışına yaptığı bir seyahatten dönmekteydi. Riva del Sole’de, Reso’nun sayfiye beldelerinde kırk yılda bir yaptığı o seyrek tatillerdendi. Erlander, uçaktan indiğinde büyük bir gazeteci kalabalığını karşısında görmeye hazırlıklı olmadığı gibi, olayla ilgili bilgisi de neredeyse sıfırdı. Ne kimse ona bu tutuklama olayından bahsetmişti ne de o güne kadar Albay Wennerström diye şüphelendikleri birinin olduğundan haberi vardı. Savunma bakanıyla başbakanın bir araya geldiği ara sıra gerçekleşen o bilgilendirme toplantılarından birinde, albayın adı ve onunla ilgili şüpheler olduğu konusu geçmişti mutlaka ama bu ciddi biçimde ve herhangi bir durumla bağlantılı olarak yapılmamıştı. Soğuk Savaş denilen dönemde, karanlık sularda gezinen şüpheli Rus ajanların olduğuna dair dolaşan söylentiler her zaman vardı. Dolayısıyla Erlander’in verdiği yanıt yeterince aydınlatıcı olamamıştı. İnsana sonsuzluk kadar uzun gelen bir zaman boyunca hiç aralıksız başbakanlık yapmış Erlander (tam olarak söylemek gerekirse yirmi üç yıl) sorular karşısında öylece ağzı açık kalmış, Savunma Bakanı Andersson ya da olayla ilgili bir başkası kendisine olan biteni aktarmadığı için ne diyeceğini bilememişti. Aslında istense Kopenhag’dan Stockholm’e eve dönüş yolculuğunun son kısmında bilgilendirilebilirdi (ki yolculuğu sadece bir saat kadardı) ve böylece Erlander de karşısına çıkan heyecanlı gazeteci ordusuna bir cevap vermeye hazırlıklı olurdu ama kimse Kastrop Havaalanı’nda kendisini karşılamamış ve uçuşun son ayağında eşlik etmemişti.

Bunu izleyen günlerde Erlander'ın hem başbakanlıktan hem de Sosyal Demokratların liderliğinden istifa etmesine ramak kalmıştı. Daha önce hükümetteki parti arkadaşlarına karşı hiç bu şekilde bir hayal kırıklığı içinde olmamıştı. Bu arada Erlander'ın yerine geçmesi için aday gösterilip seçilen Olof Palme, meslektaşlarının bu hayret verici kayıtsız tavırları karşısında eski akıl hocasının hissettiği öfkeyi tabii ki anlıyor ve paylaşıyordu ama bu durum Erlander'ın daha da küçük düşmesine sebep oluyordu. Hükümete yakın olan çevrelerde Palme'nin, ustasının tepesinde kuduruk bir tazi köpeği gibi durup etrafı kolladığı söylenmekteydi.

Palme, Tage Erlander'e yaptıklarından dolayı Sven Andersson'u asla affetmeyecekti.

Bu nedenle Palme, sonradan Andersson'u kabinesine ekleyince birçok kişi nedenini doğal olarak merak etti. Oysa ki sebebi basitti. Palme onu elbette istemeyip reddedebilirdi ama pratikte bu pek mümkün değildi. Andersson çok güçlüydü ve partinin eski tüfekleri üstündeki etkisi de büyüktü; ayrıca bir işçi çocuğuydu. Baltık'ın soylularıyla doğrudan ilişkisi olan, ailesinde ordudan subaylar bulunan (aslında kendisi de bir yedek subaydı) ve İsveç sosyetesine mensup bir aileden gelen Palme gibi değildi. Palme'nin parti tabanından desteği yoktu. Olof Palme içinde büyüdüğü tabakaya sırtını dönerek saf değiştirmiş ve Sosyal Demokratlara olan bağlılığı su götürmeyen bir kişiydi, her şeye rağmen yine de dışarıdan gelen birisi olarak partiye giren siyasi bir göçmenden farksızdı.

* * *

Palme artık öfkesini gizlemiyordu. Başbakanlık ofisindeki kanepede kamburunu çıkarmış oturan Sven Andersson'un yüzüne bakmak için döndü. Kendi yüzü kıpkırmızıydı ve kolları sinirlendiği zaman hep olduğu gibi garip bir şekilde seğiriyordu.

“Hiç kanıt yok!” diye gürledi. “Sadece vefasız bir grup deniz subayının iddiaları, imaları, kaş göz işaretleri, hepsi o kadar! Bu araştırma hiçbir şeyi aydınlatmamış! Tam aksine bizi siyasi bir bataklıkta ortasında savunmasız bırakıyor!”

Bundan iki yıl önce, 28 Ekim 1981 gününün erken saatlerinde, bir Sovyet denizaltısı Karlskrona açıklarında Gåsefjärden Koyu'nda karaya oturmuştu. Bu körfez İsveç karasuları içinde yer almakla birlikte aynı zamanda yasak askerî bölgeydi. Denizaltı U-137 tipi idi ve kaptanı, Anatoli Michailovitch Gushchin, cayro-pusulasında oluşan ve nedeni bilinmeyen bir arıza yüzünden denizaltısının rotasından çıktığını iddia etmişti. İsveç Deniz Kuvvetleri ile balıkçılar, adacıklarla dolu bir denizde karaya oturmadan kıyıya bu kadar yaklaşılmaya, ancak sarhoş bir denizcinin cesaret edebileceğinde hemfikirdiler.

6 Kasım'da U-137, sıkıştığı yerden kurtarılıp uluslararası sulara kovalanmış ve gözden kaybolmuştu. O zamanlar İsveç karasularında gezinen bu geminin bir Rus denizaltısı olduğundan şüphe duyulmamıştı. Fakat bunun, İsveç karasularını ihlal edildiği bilinerek kasten mi yapıldığı, yoksa görev başında bir sarhoşluk hikâyesi mi olduğu asla anlaşılamamıştı. Amirallerinin görev başında sarhoş olduğunu, saygınlığı korumak isteyen hiçbir deniz kuvvetleri kabul etmezdi tabii ki; dolayısıyla onların olayı yadsıyışları kaptanın gerçekten de sarhoş olduğu şeklinde yorumlanmıştı. Evet ama, kanıtları neredeydi?

Eski Savunma Bakanı Andersson'un kendini savunmak için ne dediğini ve yürüttüğü bu araştırmayla ilgili neler söylediğini kimse bilmiyor. Hiçbir kayıt tutulmamış; ve Olof Palme bu olayın bir yıl kadar sonrasında suikaste uğruyor; bunun da ardında bir şahit yok.

* * *

İşte bu yüzden her şey bir öfke kriziyle başladı. Bu, politik gerçeklerin hikâyesidir; bu, doğrularla yalanların birbirinden ayırt edilemediği, hiçbir şeyin açıkça belirgin olmadığı bataklık sulara yapılan bir yolculuğun hikâyesidir.

1. BÖLÜM

Batahlıkların İşgali

1

Kurt Wallander, elli beşinci doğum gününü kutladığı yıl çoktandır yapmayı arzuladığı bir hayalini gerçekleştirmişti: On beş yıl önce Mona'dan boşandığı günden bu yana, duvarlarında bir sürü kötü anının yapışıp kaldığı Maria Caddesi'ndeki apartman dairesinden çıkıp, şehir dışına doğayla başa olacağı bir yere taşınmak. Ne zaman yıpratıcı, gergin geçen bir iş gününün ardından akşam eve gelse, bu daire ona bir zamanlar burada ailesiyle birlikte yaşamış olduğunu hatırlatıyordu. Eşi kendisini terk ettiği için eşyalar bile sanki suçlayan gözlerle bakar gibiydi.

* * *

Wallander kendine bakamayacak yaşlara gelene dek orada oturabileceğini sanmıyordu. Daha henüz altmışında bile değildi ama aklına sürekli babasının müzmin yaşlılık hâlleri geliyordu. Ona benzemeye hiç niyeti yoktu; yine de sabahları tıraş olurken aynaya bakmak bile giderek babasına benzediğini görmesine yetiyordu. Gençken yüzü annesini andırırdı fakat artık babası devreye giriyor gibiydi; tıpkı gerilerden gelip farkı kapayarak görünmez finiş çizgisine yaklaşan bir koşucu gibi.

Wallander'in hayat felsefesi aslında oldukça basitti. Yaşlanarak dünyadan kopuk, sadece kızı ve hâlâ hayatta olduğunu arada bir hatırlayan meslekten eski bir arkadaşının ziyaret ettiği, tek başına kalmış aksi bir bunak olmak istemiyordu. Dini inancı ise, karanlık Styx Nehri'nin¹ öte tarafında onu bekleyen bir şeylerin olduğuna kendisini ikna edemeyecek kadar zayıftı. Bir zamanlar içinden çıkıp geldiği aynı karanlığa dönecekti bir gün. Ellinci doğum gününe kadar hep belli belirsiz bir ölüm korkusuyla yaşamış, bir ölü olarak geçirilecek sürenin bir ömürden daha uzun olduğu sözü² neredeyse kendi görüşü hâline gelmişti. O güne dek çok fazla sayıda ceset görmüştü. İfadesiz yüzlerinden onların cennete gittiklerini söylemek zordu. Diğer polisler gibi kendisi de her türlü ölüm şekliyle karşılaşmıştı. Emniyette bir parti verip, kesilen pastadan sonra eski müdür Liza Holgersson'un yaptığı çok süslü ama bir sürü boş lafla dolu bir konuşmayla kutlanan ellinci doğum gününün hemen ardından gidip kendine yeni bir dizüstü bilgisayarı almış ve başından geçen ölüm vakalarında karşılaştığı bütün cesetlerle ilgili aklında kalanları not etmeye başlamıştı. Çok zahmetli bir işti ve neden böyle bir şeye kalkıştığını kendi de bilmiyordu. En sonunda, kırk yaşlarında, akla gelebilecek her türlü derdi olan problemlili bir uyuşturucu bağımlısından bahsettiği onuncu intihar vakasına geldiğinde pes etti. Adam kendini yaşadığı o uğursuz evin çatı katında asmıştı; infazını, sallanırken boynu kırılıp, yavaş yavaş boğularak ölmek zorunda kalmayacak şekilde hazırlamıştı. Adı Welin'di. Patoloji uzmanı doktor, intihar eden adamın amacında başarılı olduğunu, böylelikle aynı zamanda yetenekli bir infazcı olduğunu da ortaya koyduğunu söylemişti. Bu işin ardından Wallander, intihar vakalarını bir kenara bırakıp, aptal gibi birkaç saatini de ölü olarak bulduğu gençlerle çocukları hatırlamaya çalışarak geçirdi ve kısa bir süre sonra bunu da bıraktı. Çirkin bir tarafı vardı bunun. Sanki yaptığı sapıkça, aykırı, yasa dışı bir şeymiş gibi giriştiği işten utanıp bilgisayarını yakarak yok etti. Normalde neşeli bir insandı aslında; sadece bir anlık, kişiliğinin başka bir yüzünün ortaya çıkmasına izin vermişti.

¹ Ç. N. Styx Nehri. Yunan mitolojisinde Cehennem nehri. (Sırat köprüsü; İslam dini ve Zerdüştlük inancına göre Cehennem üzerine kurulu dar, geçilmesi zor köprü.)

² Ç. N. Yaşadığın her günü iyi değerlendir çünkü ölü olarak geçirilen süre bir ömürden daha uzun. (Anonim)

Ölüm, her dakika beraber olduğu bir refakatçiydi. Görev başında adam öldürdüğü de olmuştu ama ardından açılan soruşturmada, gereksiz yere şiddet uygulamadığı ortaya çıkmıştı.

İki kişiyi öldürmüş olduğu gerçeği, ölene dek vebalini boynunda taşıyacağı bir acıydı. Eğer yüzü çok az gülüyorsa bu katlanmak zorunda olduğu şeyler yüzündendi.

* * *

Derken bir gün çok önemli bir karar verdi. Löderup yakınlarında bir kasabaya gitmişti; babasının bir zamanlar oturduğu bölgeye yakın bir yerdi burası, başından tatsız bir hırsızlık olayı geçen bir çiftçiyle konuşması gerekiyordu. Dönüşte, Ystad'a gelirken, tali yol üstünde satılık ev ilanı veren bir emlakçı tabelası gördü.

Birden karar verip aniden arabayı durdurdu, geri döndü ve adrese giden yola saptı. Daha arabadan çıkmadan evin bakıma ihtiyacı olduğunu anlamıştı. Müstakil olan ev ilk yapıldığında U şeklinde inşa edilmiş olduğu belliydi; alt yarısı ahşap kaplamaydı ama bugün evin bir kanadı yoktu, yanmıştı belki. Etrafını dolaştı. Sonbaharın ilk günlerinden biriydi. Başının üstünden uçarak güneye göç eden bir kaz sürüsü gördüğünü hâlâ hatırlıyordu. Pencereden içeri baktı, bir süre inceledikten sonra aslında sadece çatının onarımına ihtiyacı olduğunu anladı. Manzarası mükemmeldi; uzaklarda denizi seçebiliyordu ve hatta Polonya'dan Ystad'a sefer yapan feribotlardan biri bile görünüyordu. 2003 Eylül'ünün o öğleden sonrası, şehir dışında o ücra yerde bulunduğu bu eve duyduğu aşkın başlangıcı olmuştu.

Doğruca Ystad'ın merkezine, emlakçının ofisine sürdü arabasını. Eve istenilen fiyat, taksitlerini karşılayabileceği kadardı. Ertesi gün pazarlık için yeniden emlakçıya gitti. Adam, taramalı tüfek gibi hızlı konuşan genç biriydi; başka bir evrende yaşıyordu sanki. Evin bir önceki sahiplerinin Stockholm'den Skâne'ye taşınan genç bir çift olduğunu söyledi ama taşınmalarının ardından, daha eve eşya almaya bile vakit bulamadan ayrılmaya karar vermişlerdi. Yine de bu boş evin duvarlarına sinmiş, kendisini korkutan bir şeyler yoktu. Ayrıca en önemli olan o konuda da hiç pürüz yoktu: İsteddiği an taşınabilirdi. Çatı daha bir iki sene dayanırdı; tek yapması gereken odalardan bazılarını yeniden döşemek, belki banyoya yeni bir küvet koydurmak ve mutfaka da yeni bir fırın almak olacaktı. Termosifon taş çatlasa on beş yıllıktı ve evin geri kalan boru döşemeleriyle elektrik donanımının durumu da bundan farklı değildi.

Oradan ayrılmadan önce Wallander başka alıcıların olup olmadığını sordu. Emlakçı bir kişinin olduğunu söyledi. Bariz şekilde endişelenmiş gibi davranıyordu, sanki evi gerçekten Wallander'in almasını istiyor ama bir an önce karar vermesinin de iyi olacağını ima ediyordu. Oysa Wallander'in böyle bir oldu bittiye getirilmeye niyeti yoktu. Kardeşi müteahhit olan iş arkadaşlarından biriyle görüştü ve hemen ertesi gün gelip evi inceleyerek durum tespiti yapması için bir bilirkişi ayarlardı. İncelemesi bittikten sonra adam da evde Wallander'in kendi tespitinden farklı bir şey bulamamıştı. Aynı gün içinde birikimlerini koruduğu bankanın müdürüyle görüşüp, evi satın alabilmesi için yeterli miktarda ipotekli kredi verilebileceğini öğrendi. Wallander, Ystad'da geçirdiği yıllarda, nerede kullanacağını bilmeden bir kenara para koyup birikim yapmıştı; bu da evin peşinatını ödemeye yetecekti.

O gece evde mutfak masasında oturup temiz bir hesap yaptı. Durum ciddi ve kayda değerdi. Gece yarısı olduğunda artık kararını vermişti: Kara Tepeler adı verilmiş o inanılmaz dramatik isimli evi alacaktı. Saat geç olmasına rağmen kızı Linda'yı aradı. Linda, Malmö otoyoluna yakın, yeni yapılan sitelerde oturuyordu. Genç kadın hâlâ uyanıktı.

“Hemen çık gel,” dedi Wallander heyecanlı. “Sana haberlerim var.”

“Neymiş? Gecenin bu saatinde?”

“Yarın izin günün olduğunu biliyorum.”

Birkaç yıl önce Mossby Sahili'nde, kumsalda yaptıkları bir yürüyüş sırasında, Linda'nın kendi zindan giderek polis teşkilatına katılacağını söylemesi ona tam bir sürpriz olmuştu. Anında neşesinin

yerine geldiğini hatırlıyordu. Sanki kızının verdiği bu karar, polis memuru olarak geçen yıllarına yeni bir anlam kazandırmıştı. Linda eğitimini tamamladıktan sonra Ystad Emniyeti'ne atanmıştı. İlk birkaç ayı Wallander'in yanında Maria Caddesi'nde bir apartman dairesinde geçirmişlerdi. Şartlar aslında çok ideal değildi; kendisinin belli bir yaşam tarzı vardı, ayrıca kızının büyüdüğünü kabullenmesi de çok güç oluyordu. Sonrasında Linda kendine küçük bir apartman dairesi bulup taşınınca sürtüşmeleri sona ermişti.

* * *

Sabahın ilk saatlerinde kızı çıkageldiğinde ona planlarını anlattı. Ertesi gün birlikte bakmaya gittiklerinde kızı evi görünce çok beğendini söylemişti. Başka hiçbir ev bu kadar uygun olamazdı; belki sadece şu denize inen hafif eğimli yokuşun tepesinde olan, toprak yolun ucundaki diğer ev dışında.

“Büyükbabam gaipen gelip seni bulacak,” dedi şakayla. “Ama korkmana gerek yok. Eminim koruyucu meleğin olur.”

Satış kontratını imzalamak Wallander'in hayatında önemli ve mutlu bir andı; elinde bir deste anahtarla buluvermişti kendini. 1 Kasım'da taşındı; iki odasını restore ettirmiş ama mutfığa yeni bir ocak almaktan vazgeçmişti. İçinde yanlış yaptığına dair hiçbir şüphe olmadan ayrılmıştı Maria Caddesi'nden. Taşındığı gün kuvvetli bir keşişleme vardı.

İlk akşam şiddeti artan fırtına yüzünden elektrikler gitmişti, Wallander yeni evinde zifiri karanlıkta oturuyordu. Kirişlerden çıtırtılar ve kapılardan gıcırta sesleri geliyordu; tavanda bir yerin aktığını fark etti. Yine de pişman değildi. Burası onun yaşayacağı yeri.

Evinin dışında bir köpek kulübesi vardı. Küçüklüğünden beri hep bir köpeği olsun istemiş, tam on üç yaşına basıp tam ümidini kesmişken anne babası hediye olarak ona bir tane almışlardı. O köpeği dünyadaki her şeyden çok sevmişti, hatta şöyle bir düşününce, sevginin ne demek olduğunu kendisine köpeği Saga'nın öğrettiğini söyleyebilirdi. Köpek üç yaşındayken bir kamyonun altında kalmıştı. Yaşadığı şok ve üzüntü, genç yaşında başına gelenler arasında en kötüsüydü. Neredeyse kırk yıl sonra bile bu olayla tattığı o karmaşık duygular Wallander'in hafızasında dün gibi tazeydi. *Ölüm vuruyor*, diye düşünürdü bazen. Güçlü ve affetmeyen bir yumruk gibi.

İki hafta sonra bir köpek aldı. Siyah, yavru bir Labrador. Tam olarak safkan değildi ama sahibi onun yine de iyi bir cins olduğunu söylemişti. Wallander köpeğe Jussi adını vermeye daha önceden karar vermişti. Jussi, kendisinin de büyük hayranlık beslediği dünyaca ünlü İsveçli tenorun adıydı.

* * *

Evi alışının üstünden neredeyse dört yıl geçtikten sonra, 12 Ocak 2007'de Wallander'in hayatı bir anda değişti.

Çevrede bir gören yokken ardından bakıp izlemekten zevk aldığı Kristina Magnusson'un birkaç adım peşinden gitmek üzere tam koridora çıkarken ofisinde telefon çaldı. Önce aldırılmayı düşündü ama sonra dönüp yeniden içeri girdi. Arayan Linda'ydı. Hane içi şiddet ve saldırı vakalarıyla Ystad'ın her zamankinden farklı bir hareketlilik içinde olduğu yeni yıl gecesinde mesai yapmış olduğu için birkaç günlük izni olduğunu söylüyordu.

“Bir dakikan var mı?”

“Yok aslında. Büyük bir olayın faillerini tespit etmek üzereydik.”

“Seni görmem gerekiyor.”

Wallander kızının sesinden gergin olduğunu fark etti. Endişelendi hemen, eskisi gibi başına bir şey geldiğini düşündü.

“Ciddi bir durum mu var?”

“Hayır, hiç değil.”

“Seninle saat birde buluşabilirim.”

“Mossby Sahil Plajı’na ne dersin?”

Wallander kızının dalga geçtiğini sandı.

“Mayomu da getireyim mi?”

“Ben ciddiylim. Mossby Sahili. Ama mayo yok.”

“Dışarıda buz gibi rüzgâr eserken bu havada oraya gidip ne yapacağız?”

“Saat birde orada olacağım. Sen de öyle!”

Genç kadın telefonu onun bir şey sormasına fırsat bırakmadan kapatmıştı. Linda ne istiyordu acaba? Orada bir süre dikilip bir cevap bulmaya çalıştı. Ardından, merkezin en iyi televizyon donanımına sahip konferans salonuna gitti; orada oturup iki saat boyunca eski bir silah kaçakçısı ile karısına karşı ölümle sonuçlanan saldırı ve soygunla ilgili üstünde çalıştıkları vakanın güvenlik kamerası görüntülerini izledi. Saat yarımaya gelirken, işin henüz sadece yarısını halledebilmişlerdi. Wallander ayağa kalktı; bantların geri kalanını saat ikiden sonra izleyebileceklerini söyledi. Ystad’da en uzun süreli birlikte çalıştığı memurlardan olan Martinson şaşkınlıkla ona bakıyordu.

“Yani şimdi bırakalım mı diyorsun? Bu kadar çok iş varken? Sen genellikle öğle yemeği arası vermezsin.”

“Yemeğe gitmiyorum. Bir randevum var.”

Odadan çıktı; sesinin gereksiz yere sert çıktığını düşünüyordu. Martinson ile sadece iş arkadaşı değil, aynı zamanda dosttular. Löderup’ta yeni evine taşındığı için parti verdiği zaman, yeni evi, köpeği ve kendisi için övgü dolu konuşmayı yapan elbette ki Martinson olmuştu. Biz iki yaşlı, çok çalışan bir ekip gibiyiz, diye düşündü emniyetten çıkarken. Birbirini tetikte tutmak için sürekli didişen yaşlı bir çift gibi.

Arabasına yürüdü; son dört yıldır kullandığı bir Peugeot’ydu; ve oradan ayrıldı. Bu yoldan kim bilir kaç kez geçtim? Ve daha kaç kez geçeceğim? Kırmızı ışığın değişmesini beklerken hiç görmediği bir kuzeni hakkında babasının söylediği bir şey geldi aklına. Kuzeni, Stockholm’deki adacıklar arasında sefer yapan bir feribotun kaptanıydı. Kısa seferlerdi bunlar, her biri beşer dakikalık ama yıllarca hep aynı güzergâhta gidip gelirdi. Ekim ayının bir öğleden sonrasında, adam birden içinden gelen bir duyguyla rotasını değiştirmişti. Feribot tıka basa doluydu ama kuzeni gemiyi dosdoğru açık denize sürmüştü. Sonrasında verdiği ifadede, feribotun yakıt deposunda kendisini Baltık devletlerinden birine götürece kadar mazot olduğunu bildiğini söylemişti. Öfkeli yolcular tarafından baskı altına alınmış, sahil güvenlik yetişip onu yeniden rotasına sokmuştu ama adam sonrasında sadece bu kadarını söylemiş, neden böyle davrandığını ise hiç açıklamamıştı.

Tuhaf bir sezgiyle Wallander kuzenini anladığını hissediyordu.

Arabasıyla sahil kıyısı boyunca batı yönünde ilerlerken, ufukta kapkara fırtına bulutlarının toplandığını gördü. Radyo akşama daha fazla kar yağabileceğinin uyarısını yapıyordu. Marsvinsholm’e sapan yan yola varmadan önce bir motorsiklet onu solladı. Motorsikletli yanından geçerken el sallamış, Wallander’in de aklından ister istemez kendisini en korkutan şey geçmişti: Linda’nın başına bir gün bir motorsiklet kazasının gelebileceği. Kızı birkaç yıl önce yeni aldığı, gıcır gıcır, krom Harley-Davidson motorsikletiyle apartmanının önünde bitiverince pek şaşırılmış, kaskını çıkarırken kızına sorduğu ilk şey, aklını kaçırıp kaçırmadığı olmuştu.

Linda kocaman, mutlu mutlu sırtarak, “Hayallerimin hepsinden haberin yok işte!” demişti. “Tıpkı benim de senin içinden geçenleri bilmediğim gibi.”

“Benim motorsiklet hayal etmediğim kesin.”

“Çok yazık. Oysa birlikte gezebilirdik.”

Eğer motorsikleti bırakırsa ona bir araba alıp, bütün benzin parasını da kendi vermeyi teklif etmiş ama kızı geri çevirmişti. Wallander bu savaşı kaybettiğini biliyordu. Kızı inatçılığını kendisinden almıştı; ettiği teklif ne kadar cazip olursa olsun motorsikleti onun elinden asla alamayacağını biliyordu.

Mossby Sahili'nde ıssız ve rüzgârlı otoparka saparken kızının kaskını çıkarmış, saçları rüzgârla savrulurken bir kum tepciğinin üstünde kendisini beklediğini gördü. Wallander motoru durdurdu ve oturduğu yerden bir süre, üstüne koyu renk deri giysi ile Kaliforniya'da bir mağazadan belki bir aylık maaşına denk paraya satın aldığı, pahalı botlar çekmiş kızını izledi. Bir zamanlar kucağında oturan küçücük bir kızdı, diye düşündü; ve ben onun hayatının en büyük kahramanıyım. Artık otuz altı yaşında ve tıpkı benim gibi bir polis, kendi akli var ve yüzünde mutlu bir gülümseme. Daha ne isterim?

Arabanın kapısını açıp rüzgâra çıktı; kızının yanına varana kadar yumuşak kum zeminde güçlükle yürüyerek ilerledi. Kızı onu görünce gülümsedi.

“Tam burada bir şey olmuştu,” dedi kızı. “Ne olduğunu hatırlayabiliyor musun?”

“Bana polis olacağını söylemiştin. Tam bu noktada.”

“Benim aklımdaki başka bir şeydi.”

Kızının kastettiği şeyi hatırlamıştı.

“Burada kıyıya bir lastik bot sürüklenmişti; içinde iki erkek cesedi vardı,” dedi Wallander. “Uzun yıllar önceydi, tam olarak ne zaman olduğunu hatırlamıyorum. Başka bir dünyada meydana gelmiş bir olay da diyebilirsin buna.”

“Bana o dünyadan bahset.”

“Beni buraya bunun için çağırmış olamazsın.”

“Sen yine de anlat.”

Wallander elini suya doğru uzatıp gösterdi.

“Denizasırlı ülkeler hakkında fazla bir şey bilmezdik. Hatta bazen başka Baltık ülkesi yokmuş gibi davranırdık. En yakın komşumuzla bile ilişkimiz yoktu. Onlar da bizden kopuktu. Derken bir gün kıyıya o lastik şişme bot vurdu ve soruşturmalar beni ta Letonya'da Riga'ya kadar götürdü. Artık var olmayan bir demir perdenin ötesine geçmiştim. O zaman dünya çok başkaydı. Daha kötüydü veya iyiydi diyemeyeceğim, farklıydı sadece.”

“Bir bebeğim olacak,” dedi Linda. “Hamileyim.”

Wallander kızının ne söylediğini sanki anlayamamış gibi nefesini tuttu. Sonra deri giysisinin altına gizli karnına indirdi gözlerini. Linda bir kahkaha patlattı.

“Görecek bir şey yok. Daha ikinci ayında henüz.”

Wallander eski günleri şöyle bir düşününce Linda'nın bu sersemletici haberi verdiği buluşmanın her bir detayını hatırladığını fark etti. Plaj boyunca sert esen rüzgâra karşı iki büklüm yürümüşler, kızı sorularına cevap vermişti. Bir saat sonra yeniden emniyete geri döndüğünde, kendi yetkisinde olan soruşturma konusunu neredeyse tamamen unutmuş olduğunu gördü.

O gün akşamüstü, tam yeniden kar yağmaya başladığında, silahlı soygun ve hunharca işlenen cinayete karıştığını düşündükleri iki adamın resimlerini buldular. Wallander hepsinin bildiği şeyi bir cümleyle topladı: yani olayın çözülmesinde büyük bir adım atmış olduklarını.

Toplantıları bitip herkes önündeki kâğıtları toplarken, Wallander aldığı büyük ve güzel müjdeyi arkadaşlarıyla paylaşmak için içinde dayanılmaz bir istek duydu.

Ama bir şey söylemedi elbette.

Meslektaşlarının kendi özel hayatına bu derece girmesine izin veremezdi; asla olmazdı.

2

30 Ağustos 2007'de, öğleden sonra saati ikiye biraz geçerken Linda, Ystad Hastanesi'nde bir kız çocuğu dünyaya getirmişti, Kurt Wallander'in ilk torununu. Normal doğum yapmıştı; gecikme yaşanmamış, doğum ebeinin tahmin ettiği gün olmuştu. Wallander o gün için izinli olmak istemiş ve günü evde, biraz çimento karıp giriş kapısının üstündeki verandanın çatısında oluşan çatlakları kapatarak geçirmişti. Sonuç çok güzel değildi ama hiç değilse oyalanmıştı. Telefon çalıp da artık bir büyükbaba olduğu müjdelendiğinde ağlamaya başladı. Bu duygulanma karşısında kendisi de şaşkıncı; bir süre tam anlamıyla güçsüz kalmıştı.

Haberi Linda değil, bebeğin babası banker Hans von Enke vermişti. Wallander ne kadar hislendiğini göstermek istememiş, von En-ke'ye haber verdiği için teşekkür ederek, Linda'ya sevgilerini iletip telefonu kapatmıştı.

Ardından Jussi'yi alıp uzun bir yürüyüşe çıktı. Skâne'de hâlâ yazdan kalma bir gün vardı. Gece boyunca şimşek ve gök gürültülü fırtına devam etmişti ama şu an yağmurun ardından hava açık ve taptazeydi. Wallander, Linda'nın bugüne dek çocuk sahibi olma arzusunu neden belli etmediğini aslında biliyordu. Kızı artık otuz yedi yaşındaydı. Wallander'e kalırsa, anne olmak için bir kadına göre geç bir yaştı. Linda doğduğunda Mona çok daha gençti. Linda'nın girdiği ilişkileri hep uzaktan göz hapsinde tutmuş, erkek arkadaşlarından kimisini diğerine tercih ettiği olmuştu. Bazen kızının sonunda doğru erkeğe rastladığına inandığı da olmuştu ama sonra birdenbire bittiğini görüyordu. Linda sebebini hiç söylemezdi. Wallander ile Linda birbirlerine çok yakın olmalarına rağmen aralarında bazı şeyler hiç konuşulmazdı. Konuşulması tabu olan konulardan biri de çocuk konusuydu.

Rüzgârın ortalığı süpürdüğü Mossby Sahili'ndeki o gün, Linda'nın çocuk sahibi olduğu adamdan bahsettiği ilk gündü. Kızının o aralar düzenli bir ilişkisi olduğundan dahi habersiz olan Wallander için bu tam bir sürprizdi.

Linda, Hans von Enke ile Kopenhag'da ortak arkadaşlarının nişan yemeğinde tanışmıştı. Hans Stockholm'lüydü ama son iki yıldır Kopenhag'da yaşıyordu; yüksek riskli yatırım fonları üzerinde uzmanlaşmış bir finans şirketinde çalışıyordu. Linda onu biraz fazla kendini beğenmiş bulmuş ve aslında sinir olmuştu. Biraz agresif bir ses tonuyla kendisininse sıradan bir polis olduğunu, çok az kazandığını ve yüksek riskli yatırım fonu da ne demek hiç bilmediğini söylemişti. Olay ikisinin Kopenhag caddelerinde yaptıkları uzun bir yürüyüşle noktalanmış ve tekrar görüşmeye karar vermişlerdi. Hans von Enke, Linda'dan iki yaş küçüktü ve onun da hiç çocuğu yoktu. İkisi de daha en başından, aslında üstünde hiç de fazla konuşmadıkları hâlde oldukça net bir yaklaşımla birlikte yaşamayı deneyip bir çocuk sahibi olmaya karar vermişlerdi.

İçindekileri babasına açmasından iki gün sonraki akşam, Linda birlikte yaşamaya karar verdiği adamla Wallander'in evine geldi. Hans von Enke ince ve uzun boyluydu, biraz kelleşmeye başlamıştı ama delici bir ışıltıyla bakan mavi gözleri vardı. Wallander kendisini adamın önünde bir an huzursuz hissetmiş, tavırlarını itici bulmuş ve Linda'nın bu adamda ne bulduğunu merak etmişti. Kızı da ona, Hans'ın maaşının babasının maaşından üç kat fazla olduğunu ve ilave olarak her yıl yaklaşık bir milyon İsveç kronu kadar ikramiye aldığını söylediği zaman, Wallander sıkıntıyla kızını cezbeden şeyin para olduğunu fark etmişti. Bunun düşüncesi kendisini o kadar rahatsız etmişti ki Linda'yı bir sonraki görüşünde doğrudan bunu ona sordu. Ystad'ın orta yerinde bir kafede oturuyorlardı. Linda çok kızmış, elindeki küçük yuvarlak ekmeği ona fırlatmış ve çıkıp gitmişti. Wallander arkasından yetişip özür dilemek zorunda kalmıştı. Hayır, parayla ilgisi yok, diye açıklıyordu kız. Basbayağı ve sırlıklam aşktı onunkisi, daha önce hiç tatmadığı bir şeydi. Wallander müstakbel damadına daha bir sempatik yaklaşmaya karar verdi. İnternette ve Ystad'daki mütevazı birikimlerini idare eden banka müdürünün yardımıyla, Hans'ın çalıştığı finans şirketi hakkında olabildiğince bilgi topladı. Yüksek rizikolu yatırım fonlarının ne olduğunu ve modern bir finans şirketinin faaliyetlerinin temelini oluşturan daha pek çok detayı öğrendi. Daha sonra Hans von Enke kendisini Kopenhag'a

davet etmiş ve ona Rundetårn'daki gösterişli ofislerini gezdirmiş, ardından onu öğle yemeğine çıkarmıştı. Wallander yeniden Ystad'a döndüğünde, ilk tanışmalarında etkisi altında kaldığı o aşağılık kompleksini artık hissetmiyordu. Arabasından Linda'ya telefon edip, seçtiği adamdan hoşlanmaya başladığını söyledi.

“Tek bir kusuru var,” dedi Linda. “Yeterince saçı yok. Yoksa her şey tamam.”

“Ona kendi ofisimi gezdireceğim günü sabırsızlıkla bekliyorum.”

“Ben ona çoktan gösterdim. Geçen hafta, beni ziyaret için buraya geldiğinde. Sana söylemediler mi?”

Kimsenin Wallander'e tek kelime etmediğini söylemeye gerek yoktu. O gece mutfaktaki masada oturup elinde kurşun kalem, Hans von Enke'nin yıllık gelirini hesaplamaya çalıştı. Son rakama ulaştığında şaşkınlıktan kalakalmıştı. Kısa bir an yine aynı huzursuzluk hissiyle bocaladı. Polis teşkilatında geçen onca yıla rağmen kendi maaşı ayda 40.000 kron bile değildi, ki ona göre bu yüksek bir maaştı. Ama evlenecek olan kendisi değildi. Para Linda'yı mutlu edecek ya da etmeyecek onu ilgilendirmezdi.

Mart ayında Linda ile Hans, Rydsgård dışında, genç bankerin satın aldığı büyük bir eve taşındılar. Adam oradan Kopenhag'a gidip gelmeye başlamıştı. Linda da Ystad'da çalışmaya devam ediyordu. Eve yerleşmelerini takip eden cumartesi akşamı Linda, Kurt'u akşam yemeğine davet etti. Hans'ın ailesi de gelecekti ve elbette Linda'nın babasıyla tanışmak istiyorlardı.

“Annemle konuştum,” dedi kızı.

“O da mı geliyor?”

“Hayır.”

“Neden gelmiyor?”

Linda omuz silkti.

“Sanırım sağlığı iyi değil.”

“Nesi var?”

Linda cevap vermeden önce gözlerini babasına dikip uzun uzun baktı.

“Fazla içki. Sanırım artık eskisinden de çok içiyor.”

“Bunu bilmiyordum.”

“Bilmediğin çok şey var.”

* * *

Wallander, Hans von Enke'nin ailesiyle tanışmak için yemek davetini kabul etti. Babası Håkan von Enke, İsveç Deniz Kuvvetleri'nden emekli bir komutandı ve denizaltı avlayan, hem denizaltı hem de su üstü gemilerin komutanlığını yapmıştı. Linda tam emin değildi ama bir keresinde, askeri birliklerin düşmana ne zaman ateş edeceklerinin emrini veren bir ekibin içinde de yer aldığını sanıyordu. Hans von Enke'nin annesi Louise'di ve yabancı dil öğretmeniydi. Hans tek çocuktur.

Linda konuşmasını bitirince, “Ben sosyetiklerle görüşmeye pek alışık bir insan değilim,” dedi Wallander karamsar bir tavırla.

“Onlar da herkes gibi. Bence konuşacak pek çok şey bulacaksın.”

“Mesela?”

“Bulursun bir şeyler. Böyle kötümser olma.”

“Kötümser olmaya çalışmıyorum! Sadece diyorum ki...”

“Yemek saat altıda. Geç kalma. Ayrıca Jussi'yi de getirme. Rahat durmayacaktır.”

“Jussi söz dinleyen bir köpek. Kaç yaşlarında bu insanlar, Hans'ın anne babası yani?”

“Håkan yakında yetmiş beş olacak; Louise ondan bir iki yaş genç. Ayrıca Jussi ona söylediğin hiçbir şeyi yapmıyor, bunu biliyorsun; sanırım onu doğru dürüst eğitemediğin için. Neyse ki bende daha iyi sonuç vermiş.”

Wallander cevap vermeye fırsat bulamadan Linda odadan çıkmıştı. Bir iki saniye, son sözü hep kızı söylediği için bozulması gerektiğini düşünse de beceremedi ve yeniden kâğıtlarına döndü.

Hans von Enke'nin ailesiyle tanışmak üzere yola koyulduğu cumartesi günü mevsim normallerinin dışında bir yağmur atıştırmaktaydı. Sabahın erken saatlerinden beri ofisindeydi ve kim bilir kaçınıcı defa silah tüccarının ölümü ve çalınan revolverlerle ilgili soruşturmanın en önemli kısımlarının üstünden geçiyordu. Hırsızları tespit ettiklerini sanıyordu ama ellerinde hâlâ bir delil yoktu. Ben anahtarı aramıyorum, diye düşündü. Ben, bir deste anahtarın uzaktan da olsa incecik çınlayışını duymaya çalışıyorum. Saat üç olduğunda elindeki muazzam miktardaki evrakın yarısına gelmişti. Eve gitmeye karar verdi; bir iki saat kestirip sonra da akşam yemeği daveti için giyinecekti. Linda, Hans'ın ailesinin bazen biraz fazla ciddi giyindiklerini söylemiş, o nedenle babasına da en iyi takım elbisesini giymesini salık vermişti.

“Sadece cenazelerde giydiğim bir takımım var,” dedi Wallander. “Ama herhâlde kravatım beyaz olmamalı, ne dersin?”

“Eğer kötü geçeceğine bu kadar eminsen belki gelmemelisin.”

“Şaka yapmaya çalışıyordum sadece.”

“Ama beceremedin. En az üç tane lacivert kravatın var. Onlardan birini seç.”

Wallander Löderup'tan gece yarısı taksile dönerken akşamın beklediğinden çok daha güzel geçtiğini düşünüyordu. Emekli komutan ve karısıyla sohbet güzeldi. Genelde insanların, bir polis memuru oluşuna gizlemeye gerek görmedikleri bir küçümsemeyle baktıklarını düşünür, tanımadığı insanlarla ilk görüşmesinde bu nedenle her zaman tetikte olurdu ama her ikisinde de böyle bir tepki sezinlememişti. Tam tersine gerçek bir merakla mesleğine karşı büyük ilgi göstermişlerdi. Dahası Hâkan von Enke, İsveç polis teşkilatının yapılanması ve Wallander'in de hak verdiği bazı nam salmış suç soruşturmalarının yolunda gitmeyen yönleri hakkında bilgi sahibiydi. Bu arada kendisi de denizaltılar ile İsveç Donanması ve İsveç Savunma Hizmetleri'nde hâlihazırda devam eden küçülmeye gitme konusuyla ilgili sorular sorma fırsatı bulmuş, aydınlatıcı ve bir o kadar da eğlendirici cevaplar almıştı. Louise von Enke ise hemen hemen hiç konuşmadan bütün gece yüzünde tebessümle öylece oturmuş, diğerlerinin konuşmalarını dinlemişti.

Wallander bir taksi çağırdıktan sonra Linda onu bahçe kapısına kadar geçirmişti. Koluna girip babasına sokulmuş, başını da omzuna dayamıştı; bunu sadece babasından memnun olduğu zamanlar yapardı.

“Eee, becerebildim mi bakalım?”

“Hiç olmadığın kadar iyiydin, baba. Canın isterse yapabiliyorsun.”

“Neyi yapabiliyorum?”

“Kibar davranmayı. Hatta polislikle ilgisi olmayan konularda bile istersen akıllıca sorular sorabiliyorsun.”

“Onlardan hoşlandım ama annesini fazla tanıyabildiğimi söyleyemem.”

“Louise'i mi? O hep öyledir. Fazla konuşmaz ama dinlemesini hepimizden iyi bilir.”

“Biraz gizemli biri gibi.”

Yürüyerek ana yola çıkmışlar, bütün gece çiseleyen yağmurdan korunmak için bir ağacın altında duruyorlardı.

“Ben senden daha gizemli olanını görmedim,” dedi Linda. “Yıllarca hep gizlediğin bir şeyler olduğunu sandım; ve sonra sadece çok az gizemli insanın gerçekten bir şeyler sakladığını öğrendim.”

“Ve ben onlardan biri değilim, öyle mi?”

“Sanmıyorum. Yanılıyor muyum?”

“Sanırım haklısın. Ama bazen insanlar sırları olduğunun farkında bile olmadan bir şeyler saklarlar.”

Taksinin far ışıkları gecenin karanlığını yardı. Taksi şirketlerinde giderek daha fazla kullanılmaya başlanan o minibüs tarzı araçlardan biriydi.

“Bu otobüs gibi şeylerden nefret ediyorum,” dedi Wallander.

“Kendi kendini doldurmaya başlama yine! Arabanı yarın getiririm sana.”

“Saat ondan sonra emniyette olacağım. Haydi artık içeri gir ve bak bakalım benim hakkımda ne düşünmüşler, öğren. Yarın tam bir rapor istiyorum.”

Kızı ertesi gün saat on bire doğru arabayı getirip bıraktı.

“Güzel,” dedi her zamanki gibi kapıyı tıklatmadan ofisine dalarak.

“Nedir güzel olan?”

“Senden hoşlanmışlar. Hâkan komik bir dille ifade etti bunu. Dedi ki: ‘Baban aile için büyük bir kazanç.’”

“Bu ne anlama geliyor, hiç anlamadım.”

Kızı arabanın anahtarlarını masasına bıraktı. Hans’ın ailesiyle birlikte gezmeye gideceklerinden acelesi vardı. Wallander camdan dışarı göz attı. Bulutlar dağılmaya başlamıştı.

Kızı kapıdan çıkıp gözden kaybolmadan önce, “Evlenecek misiniz?” diye sordu ona.

“Onlar evlenmemizi çok istiyor,” dedi kızı. “Sen de başlamazsan eğer çok sevinirim. Birbirimize göre olup olmadığımızı bekleyip görmek istiyoruz.”

“İyi de bebeğiniz olacak?”

“Problem değil ama birbirimize ömrümüzün sonuna kadar katlanacak olmamız başka bir mesele.”

Kızı gitmişti. Wallander onun çizmelerinin yerde çıkardığı hızlı tempolu ayak seslerini dinledi arkasından. Kızımı tanımıyorum, diye düşündü. Tanıdığımı sandığım bir dönem oldu ama şimdi görüyorum ki bana giderek daha da yabancılaşıyor.

Pencerenin yanında durup eski su kulesini, güvercinleri, ağaçları, dağılan bulutlar arasından yüzünü gösteren mavi gökyüzünü seyretti. Kendini oldukça huzursuz hissediyordu; etrafında müthiş bir kasvet havası vardı. Belki de kasvet kendi içindeydi? Sanki kumları usul usul azalmakta olan bir kum saatine dönüşüyordu. Güvercinleri ve ağaçları, üstüne çöken his geçene kadar seyretmeye devam etti. Sonra yeniden masasına dönüp yine azimle, koca bir yığın hâlinde birikmiş önündeki raporları okumaya devam etti.

* * *

Wallander Noel’i Linda’nın ailesiyle birlikte geçirdi. Henüz adı konmamış kız torununu hayranlık ve ölçülü bir mutluluk duygusu içinde izliyordu. Linda ısrarla kızının kendisine benzediğini söylüyordu, özellikle de gözleri diyordu ama Wallander ne kadar çabalasa da bir benzerlik göremiyordu.

Noel gecesi hep beraber oturmuş şaraplarını yudumlarırken, “Ona bir isim verilmeli,” diye önerdi.

“Zamanı gelince,” diye karşılık verdi Linda.

Hans, “İsminin bugünlerde kendiliğinden belli olacağını düşünüyoruz,” dedi.

“Bana neden Linda dediniz?” diye sordu kızı durup dururken. “Nereden geliyor?”

“Bu konuda suçu bana atabilirsin,” dedi Wallander. “Mona sana başka bir isim vermek istemişti, neydi artık hatırlamıyorum ama benim için sen ta başından beri bir Linda idin. Büyükbaban ise sana Venüs adı verilmesi gerektiğini düşünüyordu.”

“Venüs mü?”

“Biliyorsun, her zaman akli pek yerinde değildi. Neden, ismini beğenmiyor musun?”

“İsmim güzel,” dedi kızı. “Ayrıca merak etmene gerek yok. Eğer evlenirsek soyadımı değiştirmeyeceğim. Hiçbir zaman Linda von Enke olmayacağım.”

“Belki ben Wallander olsam iyi olacak,” dedi Hans. “Ama bizimkilerin bundan hoşlanacağını pek sanmam.”

Sonraki birkaç gün boyunca Wallander zamanını geçmiş yıllarda biriken bütün evrakları ayıklayıp düzenlemekle geçirdi. Bunu yapmayı çok önceden beri bir alışkanlık edinmişti: eski yıl henüz bitmeden, gelecek yıla doğru ilerlerken sonradan birikecek bütün yeni yığıntıya yer açmak.

Silah soygunu davasında mahkeme kararının ilan edildiği akşam Wallander evde film izlemeye karar verdi. Uydu anten taktırmıştı ve artık pek çok film kanalını izleyebiliyordu. Beylik tabancasını eve getirmişti, temizlemeye niyetliydi. Atış talimlerinde gerilerde kalmıştı; en geç şubat başına doğru bir teste girmesi gerekiyordu. Yazı masasındaki işler henüz sona ermemişti ama acil bitirilmesi gereken bir şey yoktu. Fırsatı güzel değerlendireyim, diye düşündü. Bu gece film izleyebilirim, yarın böyle bir fırsatım olmayabilir.

Ama eve gelip Jussi'yi gezintiye çıkardıktan sonra kendini yeniden huzursuz hissetmeye başladı. Etrafı boş arazilerle çevrili tabiatın içindeki bu yeni evinde bazen bir terk edilmişlik duygusuna kapılıyordu. Bir gemi enkazı gibi, diye düşündüğü oluyordu. Bütün bu kahverengi balçık arazinin ortasında karaya oturdum. Huzursuzluk hissi normalde kısa sürerdi ama bu gece ısrarcıydı. Mutfakta oturup yaydığı eski bir gazete üstünde tabancasını temizledi. İş bitirdiğinde saat hâlâ akşamın sekiziydi. Nereden aklına estiyse birden kararını verip üstünü değiştirdi ve tekrar arabayla Ystad'a geri döndü. Şehir merkezi de bu saatlerde hep böyle ıssız olurdu, özellikle de hafta içi akşamlarında. En fazla iki üç restoran veya bar açık olurdu. Wallander arabasını park edip meydandaki restorana gitti. İçerisi neredeyse bomboştu. Köşe masaya geçti ve bir mezeyle yanına bir şişe şarap ısmarladı. Yemeği beklerken birkaç kadeh devirdi. Kafasını biraz boşaltmak istediği için hızlı içtiğini söyleyip kendi kendini avutuyordu. Yemek geldiğinde çoktan sarhoş olmuştu.

“Burası ölü gibi,” dedi Wallander. “Herkes nerede?”

Garson omuz silkti.

“Burada olmadıkları kesin,” dedi. “Afiyet olsun.”

Wallander yemeğinden sadece bir iki çatal aldı. Elini cebine atıp telefonunu çıkardı ve fihristinden numaraları yuvarlamaya başladı. Birisiyle konuşmak istiyordu. Ama kiminle? Sonra kimsenin sarhoş olduğunu çakmasını istemediğinden telefonu da bıraktı. Şarap şişesi boşalmıştı ve yeterince içmişti; yine de garson gelip kendisine kapatmak üzere olduklarını söylediğinde bir fincan kahve ile yanında bir kadeh konyak daha ısmarladı. Ayağa kalktığında artık yalpalıyordu. Garson bezgin gözlerle baktı ona.

“Taksi,” dedi Wallander.

Garson barın yanında, duvardaki telefonda taksi çağırdı. Wallander sağa sola sendelediğini hissediyordu. Garson ahizeyi yerine koyup başıyla tamam işareti yaptı.

Dışarı çıktığında yüzüne buz gibi bir rüzgâr çarptı. Takside arka koltuğa geçip oturdu ve araba evinin yoluna saptığında neredeyse sızmak üzereydi. Giysilerini çıkarıp yerde bir küme hâlinde bıraktı ve uzanır uzanmaz da uyuyakaldı.

* * *

Wallander'in uykuya dalışından yarım saat sonra bir adam aceleyle emniyetin yolunu tutuyordu. Gergindi; o gece nöbetçi olan memuru görmek istediğini söyledi. Karşısına Martinson çıktı.

Adam garson olduğunu açıkladı. Sonra da Martinson'un önüne bir naylon torba koydu. İçinde bir silah vardı, tıpkı Martinson'un kendi silahının benzeriydi.

Garson müşterinin adını bile biliyordu çünkü Wallander şehirde iyi tanınırdı.

Martinson bir suç bildirim formu doldurdu, sonra da orada oturup uzun uzun tabancayı seyretti.

Wallander nasıl olur da beylik tabancasını bir yerde unutabilirdi? Ve onu restorana yanında neden götürmüştü?

Saate göz attı, gece yarısını henüz geçmişti. Aslında hemen Wallander'i araması gerekiyordu ama yapmadı.

Bu görüşme yarını bekleyebilirdi. Yapmaya can attığı bir görüşme olduğu söylenemezdi.

3

Wallander ertesi gün emniyete geldiğinde ön büroda Martinson'dan kendisini bekleyen bir mesaj olduğunu gördü. İçinden küfretti. Dünden kalmaydı, kendini hasta hissediyordu ama Martinson gelir gelmez kendisini görmek istediye bu, Wallander'in mutlaka ilgilenmesi gereken bir durum olduğu anlamına gelirdi ama keşke birkaç gün sonra olsaydı, diye geçirdi içinden, ya da en azından birkaç saat sonra. Şu an tek istediği şey, odasına gidip kapısını kapatmak, telefonun fişini çekmek, ayaklarını masaya uzatıp biraz kestirmektir. Ceketini çıkardı, daha önce açılmış bir soda şişesindeki suyu bitirdi, sonra da eskiden Wallander'e ait olan Martinson'un odasına onu görmeye gitti.

Kapıyı tıklatıp içeri girdi. Martinson'un yüzünü görür görmez ciddi bir şeyler olduğunu anlamıştı. Wallander tavırlarından onun hangi ruh hâlinde olduğunu her zaman okuyabilirdi; bu önemli bir şeydi çünkü Martinson enerjik ve neşeli biri ile somurtkan ve keyifsiz biri olma arasında gidip gelirdi.

Wallander geçip misafir koltuğuna oturdu.

“Ne oldu? Sen bu notları bana gerçekten önemli bir şey varsa yazarsın.”

Martinson şaşkınlıkla ona baktı.

“Seninle konuşmak istediğim konuyu bilmediğini mi söylüyorsun?”

“Hayır. Bilmeli miyim?”

Martinson cevap vermeyip kendini zaten kötü hisseden Wallander'e bakmaya devam etti.

“Burada oturup tahmin etmeye çalışmayacağım,” dedi sonunda. “İstediyin nedir?”

“Seninle neden konuşmak istediğimi hâlâ bilmiyor musun?”

“Hayır.”

“Bu, işleri daha da zorlaştırıyor.”

Martinson çekmeceyi açıp Wallander'in beylik tabancasını çıkardı ve masanın üzerine onun önüne koydu.

“Sanırım artık neden bahsettiğimi anladın?”

Wallander tabancaya dikti gözlerini. Sırtından aşağı bir ürperdi geçti; neredeyse akşamdan kalma hâlini bile ortadan kaldıracak kuvvette bir ürperdi. Silahını dün gece temizlediğini hatırlıyordu ama... Sonrasında ne olmuştu? Hafızasını zorladı. Silah mutfak masasından Martinson'un masasına uçmuştu! Ama oraya nasıl geldiğini ve bu arada neler olup bittiğini hatırlamıyordu. Verebileceği bir açıklama, ileri sürebileceği bir bahane yoktu.

“Dün gece bir restorana gittin,” dedi Martinson. “Neden silahını da yanına aldın?”

Wallander duyduklarına inanamaz gibi başını iki yana sallıyordu. Hâlâ hatırlayamıyordu. Ystad'a giderken onu alıp cebine mi koymuştu? Her ne kadar imkânsız görünse de belli ki götürmüştü işte!

“Bilmiyorum,” dedi kabullenerek. “Bir şey hatırlamıyorum. Bana sen söyle.”

“Buraya gece yarısı bir garson geldi,” dedi Martinson. “Canı sıkındı çünkü tabancayı senin oturduğun bankta bulmuş.”

Wallander'in aklında belli belirsiz şeyler bir görünüş bir kayboluyordu. Cep telefonunu kullanmak istediğinde mi silahı cebinden çıkarmıştı acaba? Evet ama, onu orada nasıl unutabilmişti?

“Neler olduğunu hiç bilmiyorum,” dedi. “Ama herhâlde evden çıkarken onu da cebime koymuş olmalıyım.”

Martinson ayağa kalktı ve kapıyı açtı.

“Kahve ister misin?”

Wallander başını iki yana salladı. Martinson holde kayboldu. Wallander silaha uzandı ve dolu olduğunu gördü. Birden ter basmıştı. Kendini vurma fikri aklından gelip geçti. Silahın namlusunu pencereye doğru çevirdi. Martinson geri gelmişti.

“Bana yardım eder misin?” diye sordu Wallander.

“Korkarım bu kez olmaz. Garson seni tanımış. Buradan doğruca patrona gitmen gerekecek.”

“Onunla çoktan konuştun mu?”

“Konuşmasam görevimi yerine getirmemiş olurum.”

Wallander’in diyecek bir şeyi yoktu. Orada sessizce oturdular. Olmadığını iyi bildiği hâlde bir çıkış yolu arıyordu.

“Ne olacak peki şimdi?” diye sordu sonunda.

“Ben de talimatnameyi okuyup bilgi edinmeye çalışıyordum. Bununla ilgili kurum içi soruşturma açılacak tabii. Ayrıca bir de garsonun basına haber sızdırma ihtimali de var; adı Ture Saage bu arada, yani eğer hâlâ bilmiyorsan diye söylüyorum. Bugünlerde satacak değerde bilgin varsa birkaç kron kazanabilirsin. Dikkatsiz, sarhoş polisler de bir hayli iyi kazandırırılar.”

“Umarım ona ağzını sıkı tutmasını tembih etmişsindir?”

“Tabii ettim! Hatta ona bir polis soruşturmasıyla ilgili herhangi bir ayrıntıyı dışarı sızdırırsa tutuklanabileceğini bile ima ettim ama sanırım blöf yaptığımı anladı.”

“Onunla ben konuşayım mı?”

Martinson masasının üstünden öne eğildi. Wallander onun hem yorgun hem de sıkıntılı olduğunu görebiliyordu. Bu kendisini üzdü birden.

“Kaç yıldır birlikte çalışıyoruz? Yirmi mi? Daha fazla mı? Bana ne yapmam gerektiğini ilk gösteren sendin. Bana gerekirse çıkışıldın ama hakkımı da verirdin. Şimdi ne yapman gerektiğini söyleme sırası bende. Hiçbir şey yapmayacaksın. Her şeyi daha da kötü hâlde getirirsin. Garsonla konuşma, kimseyle konuşma. Lennart dışında kimseyle. Onu hemen şimdi görmem gerekiyor. Seni bekliyor.”

Wallander başını sallayıp ayağa kalktı.

“Bu konuda elimizden geleni yapacağız,” dedi Martinson.

Wallander onun ses tonundan çok da ümitli olmadığını anladı.

Silahına uzandı ama Martinson başını iki yana salladı.

“O burada kalsa iyi olur,” dedi.

Wallander koridora çıktı. Kristina Magnusson geçiyordu, avuçlarının arasında bir kupa kahve vardı. Kadın onu başıyla selamladı. Wallander onun da bildiğini anladı. Her zaman yaptığı gibi dönüp kadını arkadan incelemeyi. Onun yerine lavaboya gidip kapıyı kilitledi. Lavabonun üstündeki ayna çatladı. Tıpkı benim gibi, diye düşündü Wallander. Yüzünü yıkadı, kuruladı, kan çanağına dönmüş gözlerini inceledi bir süre. Aynadaki çatlak yüzünü ikiye ayırıyordu.

Wallander tuvalet klozetinin üstüne oturdu. İçini rahatsız eden başka bir duygu vardı, sadece yaptığı şey yüzünden hissettiği utanç ve korku değildi. Böyle bir şey daha önce hiç olmamış, beylik tabancasını kuralları çiğneyecek şekilde hiç kullanmamıştı. Onu ne zaman yanında eve götürse, komşularıyla ara sıra çıktığı yaban tavşanı avında kullandığı ruhsatlı çiftesini sakladığı dolaba kaldırıp kilitlemişti. Onu asıl sarhoş olmaktan çok daha çok etkileyen bir şey vardı: yabancı olduğu bir unutkanlık hâli. Etrafta yakacak ışık bulamadığı bir karanlık.

Sonunda emniyet müdürüne gitmek için ayağa kalktığında yirmi dakikadır tuvalette oturduğunu fark etti. Eğer Martinson müdürü arayıp ona gelmek üzere olduğunu bildirdiyse büyük olasılıkla kaçtığını sanacaklar, diye düşündü. Ama ortada kaçmayı gerektirecek kadar da kötü bir durum yoktu.

Lennart Mattson, iki kadın emniyet müdürünün ardından Ys-tad’daki bu pozisyona geçen yıl getirilmişti. Genç bir adamdı, daha kırkında bile değildi ve polis bürokrasisi içinde şaşkıncu bir hızla yükselmişti; bugünlerde çoğu kıdemli memur bu şekilde yükseliyordu. Aktif görev yapan polislerin çoğu gibi Wallander de bu yoldan başa getirilmeyi, polis teşkilatının görevini tam olarak yapmasına ket vuracak bir durum olarak görüyordu. İşin kötü tarafı, Mattson Stockholm’den gelmişti ve Skåne aksanını anlamakta zorluk çektiğinden yakınırdı. Wallander bazı iş arkadaşlarının Mattson ile konuşurlarken ipin ucunu özellikle kaçırdıklarının farkındaydı ama kendisi bu tür art niyetli davranışlara katılmaz, uzak durmayı, yaptığı şeylere fazla bulaşmamayı tercih ederdi; tabii o da polis

işine çok fazla karışmadığı sürece. Mattson'un da Wallander'e saygı duyduğu belliydi; bugüne kadar Wallander'in amiriyle arasında herhangi bir sorun çıkmamıştı.

Ama şimdi her şeyin birden değiştiğini görüyordu.

Mattson'un kapısı aralıktı; vurup içeri girdiğinde Mattson'un tiz, neredeyse cırtlak denebilecek tondaki sesini duydu.

Desenli bir kanepa ile aynı döşemeden koltukların çaba harcanarak ofise sığdırılmaya çalışıldığı belliydi. Wallander oturdu. Mattson eğer atlatması mümkünse asla sohbet başlatmama gibi bir teknik geliştirmişti, hatta görüşmek için davet eden kişi kendisi bile olsa. Ulusal Polis Teşkilatı'ndan gelen bir uzmanın, Stockholm'e geri dönmeden önce, Mattson ile aralarında tek kelime bile edilmeden yarım saat boyunca sessiz oturduklarına dair söylentiler vardı.

Wallander hiçbir şey konuşmayarak Mattson'u zorlama fikriyle eğlendi bir süre ama bu sadece kendini daha da kötü hissetmesine neden olurdu. Oysa ortamın havasını en kısa zamanda temizlemesi gerekiyordu.

“Olanlar için ne kadar özür dileysem az,” diye başladı. “Durumun savunulacak bir tarafı olmadığını kabul ediyorum ve kurallar hangi disiplin cezasını icap ettiriyorsa onu uygulamak durumunda olduğunuzu anlıyorum.”

Makineli tüfek gibi sıralayışına bakılırsa Mattson'un sorularını önceden hazırladığı belliydi.

“Daha önce böyle bir şey oldu mu?”

“Silahımı bir restoranda bırakmak mı? Elbette hayır!”

“Alkol probleminiz var mı?”

Bu soru Wallander'in kaşlarını çatmasına neden olmuştu. Mattson böyle bir fikre de nereden kapılmıştı?!

“İçkiyi keyfi tüketirim,” dedi Wallander. “Gençken hafta sonları iyi içtiğimi söyleyebilirim ama artık bunu yapmıyorum.”

“Ama yine de hafta içi bir akşam dışarı çıkıp kafayı çekmeye gittiniz?”

“Kafayı çekmeye gitmedim. Ben yemeğe gittim.”

“Bir şişe şarap ve kahveyle konyak?”

“Ne içtiğimi çoktan biliyorsanız niye soruyorsunuz? Ama ben buna kafayı çekmek demem. Bu ülkedeki akli başında normal hiçbir insan bunu böyle görmez. Kafayı çekmek birbiri ardına şnaps veya votkayı yuvarlamak demektir, genellikle doğruca şişeyi kafaya dikerek ve sadece sarhoş olmak için yapılır, başka bir şey için değil.”

Mattson bir sonraki sorusunu sormadan önce biraz düşündü. Wallander onun tiz sesine sinir olmuştu ve karşısındaki adamın arazi polisliğinin ne demek olduğunu, insanın başına ne korkunç şeyler gelebileceğini bilip bilmediğini merak etti.

“Yaklaşık yirmi yıl önce alkollü araç kullanırken bir arkadaşınıza yakalanmışsınız. Olayı örtbas etmişler ve sonunda bir şey olmamış ama bugün çok daha kötü bir durumun meydana gelmesine neden olan, gizlemeye çalıştığınız gerçek bir alkol probleminiz var mı, anlamak zorundayım.”

Wallander o olayı çok iyi hatırlıyordu. Malmö'deydi ve Mona ile akşam yemeği yemişlerdi. Boşanmalarından sonra, hâlâ onu kendisine dönmeye ikna edebileceğini düşündüğü zamanlardı. Ama yemeğin sonunda tartışmışlar ve kadını restoranın önünden tanımadığı bir adamın gelip aldığını görmüştü. Öyle kıskanmış ve bozulmuştu ki bütün sağduyusunu yitirmiş ve bir otelde geceleme ya da arabada uyumak yerine eve dönmek üzere yola çıkmıştı. Onu eve polis arkadaşları getirmiş, arabasını da onlar park etmişlerdi ve daha sonra bu olaydan bir daha bahsedildiğini duymamıştı. O gece kendisini alkollü yakalayan memurlardan biri artık yaşamıyordu, diğeri de emekliydi ama dedikoduların hâlâ dinmediği belliydi. Bu duruma şaşırıldı.

“Bunu inkâr etmiyorum ama dediğiniz gibi bu yirmi yıl önceydi; ve sizi temin ederim alkol problemim yok. Hafta içi bir akşam yemeği dışarıda yemeyi tercih ettiysem bunun benden başkasını neden ilgilendirdiğini anlamıyorum.”

“Yine de gerekli adımları atmak durumundayım. Henüz kullanmadığınız tatiller olduğundan ve şu aralar önemli bir soruşturma işinde olmadığınızdan, size bir haftalık izne çıkmanızı öneririm. Bir iç soruşturma yapılacak, elbette. Şimdilik bütün söyleyeceğim bu kadar.”

Wallander ayağa kalktı. Mattson oturmaya devam ediyordu.

“İlave etmek istediğiniz bir şey var mı?” diye sordu.

“Hayır,” dedi Wallander. “Önerinizi yerine getireceğim. Biraz izin kullanacağım ve eve döneceğim.”

“Silahınızı burada bırakmanız iyi olur.”

“Ben aptal değilim,” dedi Wallander. “Ya da sorumsuz.”

Wallander ofisine dönüp ceketini aldı. Ardından garaja inip emniyetten ayrılarak eve doğru yola çıktı. Dünkü rezillikten sonra kanında hâlâ alkol olduğunu tahmin ediyordu ama işler daha da kötüleşemeyeceğinden arabayı sürmeye devam etti. Poyrazdan sert bir rüzgâr esiyordu. Wallander arabadan evin kapısına yürürken soğuktan titredi. Jussi kulübesinin içinde dört dönüyordu ama Wallander’in onu gezdirmeyi düşünecek hâli bile yoktu. Soyundu, uzandı ve uyudu. Tekrar uyandığında saat öğle on ikiydi. Hiç kıpırdamadan gözleri açık hâlde yatmaya devam etti; rüzgârın evin duvarlarını döven uğultusunu dinledi.

Bir şeylerin yolunda olmadığı duygusu yine kendisini huzursuz etmeye başlamıştı. Sanki üstüne bir gölge gibi gelip çöreklenmişti. Uyandığı zaman tabancasının yanında olmadığını nasıl olur da fark etmezdi? Sanki bir başkası kendi yerine eylemler gerçekleştirmiş, sonra da neler olduğunu hatırlamaması için zihninin şalterini kapatmıştı.

Kalkıp giyindi; midesi hâlâ bulanıyordu ama yine de bir şeyler yemeğe çalıştı. Bir kadeh şarap koymak geçti içinden ama tuttu kendini. Linda aradığında bulaşıkları yıkıyordu.

“Yoldayım,” dedi kızı. “Sadece evde misin diye kontrol ediyordum.”

Linda onun bir şey demesine fırsat bırakmadan telefonu kapatmıştı. Yirmi dakika sonra uyuyan bebeği de yanında çıkageldi. Babasının Ystad’a taşındığı yıl aldığı kahverengi deri kanepeye geçip onun karşısına oturdu. Bebek kendi yanındaki sandalyenin üstünde, portbebenin içinde uyuyordu. Kurt, bebeği sormak istiyordu ama Linda başını iki yana salladı. Sonra konuşurlardı, şimdi değil; her şey sırasıyla yapılmalıydı.

“Neler olduğunu duydum,” dedi. “Ama nedense hiçbir şey bilmiyormuş gibi hissediyorum.”

“Martinson mu aradı?”

“Evet, seninle görüştüktan sonra beni aramış. Bütün bunlar onu çok üzmüş.”

“Benim kadar üzölmüş olamaz,” dedi Wallander.

“Bana bilmediklerimi anlat.”

“Buraya beni sorguya çekmek için geldiysen gidebilirsin.”

“Ben sadece bilmek istiyorum. Böyle bir şey yapacağımı düşündüğüm en son kişisin.”

“Kimse ömedi,” dedi Wallander. “Yaralanan bile olmadı. Ayrıca herkes her şeyi yapabilir. Bunu bilecek kadar uzun yaşadım ben.”

Sonra da kızına bütün hikâyeyi anlattı, kendisini ta başta evden çıkmaya zorlayan huzursuzluğundan, silahı yanına neden aldığını bilmeyişine kadar hepsini. Sözüünü bitirince kızı uzunca bir süre bir şey söylemedi.

Sonunda, “Sana inanıyorum,” dedi. “Bana anlattığın her şey sonunda gelip hep aynı gerçeğe dayanıyor, hayatının o tek detayına: çok fazla yalnız olduğun. Birden kontrolünü yitirebiliyorsun ve çevrende seni sakinleştirebilecek, böyle alelacele çıkmaya engel olabilecek kimse yok. Fakat hâlâ merak ettiğim bir şey var.”

“Nedir?”

“Bana her şeyi anlattın mı? Yoksa söylemediğin bir şeyler var mı?”

Wallander bir an, üstüne çöktüğünü hissettiği garip karamsarlık hissinden ona bahsetse mi diye düşündü. Ama sonra başını iki yana salladı; kızına anlatabileceği başka bir şey yoktu.

“Neler olacak sence?” diye sordu Linda. “Talimatnamede ne diyor, hatırlamıyorum.”

“Bir iç soruşturma olacak. Ondan sonrasını ben de bilmiyorum.”

“Seni kovabilirler mi?”

“Beni kovmaları için çok yaşlı olduğumu düşünüyorum. Ayrıca suç o kadar da ciddi bir şey değil. Ama erken emekliliğe zorlayabilirler.”

“Bu hoşuna gitmez mi?”

Kızı bu soruyu yönelttiğinde Wallander bir elma dişlemektedir. Ağzına gelen çekirdeği duvara püskürttü.

“Sorunumun yalnızlık olduğunu az önce sen kendin söyledin!” dedi kızgınlıkla. “Beni emekliliğe zorladıklarında ne olacak? O zaman elimde artık hiçbir şey kalmaz.”

Wallander’in bağırarak konuşması bebeği uyandırmıştı.

“Özür dilerim,” dedi.

“Korkuyorsun,” dedi Linda. “Bunu anlayabiliyorum. Ben de olsam korkardım. Sanırım korktuğu için kimse utanmak zorunda değildir.”

Linda orada akşama kadar kalmış, ona yemek yapmış ve olanlardan bir daha da bahsetmemişlerdi. Kurt, buz gibi esen soğuk havada kızını arabasına kadar geçirdi.

“Halledebilecek misin?” diye sordu Linda.

“Hep bir yolunu bulurum. Ama yine de sorduğun için teşekkürler.”

* * *

Wallander ertesi gün Lennart Mattson’dan bir telefon almıştı; patronu derhâl kendisini görmek istiyordu. Buluştuğlarında, kendisini sorgulamak için Malmö’den gelen iç işleri memuruyla tanıştırdı.

“Size ne zaman uyarsa,” dedi Holmgren adındaki aşağı yukarı Wallander ile aynı yaştaki müfettiş.

“Şimdi, o hâlde,” dedi Wallander. “Neden erteleyeceğiz ki?”

Emniyetteki küçük toplantı odalarından birine çekildiler. Wallander tam ve doğru cevaplar vermeye çalıştı; bahaneler üretmekten kaçınıp olanları önemsizleştirmeye çalışmadı. Holmgren notlar aldı, arada bir Wallander’den bir adım geriye gidip cevabını tekrarlamasını istedi ve böyle devam ettiler. Roller tam tersine olmuş olsa, Wallander sorgulamanın yine tıpkı bu şekilde gideceğini düşünüyordu. Bir saatten biraz daha uzun sürmüştü. Holmgren kalemini bırakıp Wallander’e baktı ama bu, suçunu az önce itiraf etmiş bir suçluya bakan birinin bakışı değil, işleri eline yüzüne bulaştıran birine yöneltilen bir bakıştı. Wallander içine düştüğü sıkıntılı duruma üzülmüşe benziyordu.

“Ateş etmemişsiniz,” dedi Holmgren. “Bir restoranda çok fazla içince silahınızı orada unuttunuz. Bu ciddi bir şey, bundan kaçış yok ama aslında bir suç işlemiş değilsiniz. Kimseye saldırmadınız, rüşvet almadınız, kimseyi rahatsız etmediniz.”

“O zaman işten atılmıyorum, sizce de öyle değil mi?”

“Çok zor. Ama bu karar bana ait değil.”

“Ama size göre..?”

“Bir tahmin yapmayacağım. Bekleyip görmek durumundasınız.”

Holmgren kâğıtlarını toplayıp dikkatle evrak çantasına yerleştirmeye başladı. Birden durdu.

“Bu iş medyanın eline düşmezse çok daha iyi olur,” dedi. “Bu tip şeyleri emniyet içinde tutmaya özen göstermeyip seslendirirsek, işler her zaman daha çok sarpa sarar.”

“Sanırım bir şey çıkmaz,” dedi Wallander. “Şu ana dek bahsi geçmedi, dolayısıyla dışarıya bir şey sızmadığının işaretidir bu.”

Ama Wallander yanılıyordu. Aynı gün kapısı çalındı. Uzanmıştı; yine de açmak için kalktı çünkü komşulardan birinin geldiğini sanmıştı. Kapıyı açar açmaz Wallander’in yüzünde bir flaş patladı. Kameramanın yanındaki gazeteci kendini Lisa Halbing olarak tanıttı; yüzündeki tebessümün sahte olduğunu Wallander anında anlamıştı.

“Görüşebilir miyiz?” diye sordu kadın atılgan bir tavırla.

“Ne hakkında?” diye sordu Wallander, midesine çoktan kramplar girmeye başlamıştı.

“Ne düşünüyorsunuz?”

“Ben bir şey düşünmüyorum.”

Fotoğrafçı bir dizi fotoğrafını çekti. Wallander’in ilk tepkisi adama bir yumruk atmak olacaktı ama böyle bir şey yapmadı tabii. Onun yerine adamdan içeride fotoğraf çekmeyeceğine dair söz aldı; burası onun özel mülküydü. Hem fotoğrafçı hem de Lisa Halbing özeline saygı göstereceklerine söz verdikten sonra içeri girdiler. Wallander mutfaktaki masaya geçmeleri için yer gösterdi. Onlara kahve ile kurabiye pişirmeyi seven bir komşusundan birkaç gün önce gelen kekten ikram etti.

Kahve ikramı bittikten sonra, “Hangi gazetedensiniz?” diye sordu. “Sormayı unuttum.”

“Söylemem gerekirdi.” Lisa çok fazla makyaj yapmıştı ve fazla kilolarını bol bir tunik bluz altında gizliyordu. Otuzlarındaydı, bir parça Linda’ya benziyordu, gerçi kızı asla bu kadar makyaj yapmazdı.

“Birkaç farklı gazete için çalışıyorum,” dedi Halbing. “Elimdeki hikâye iyi olduğunda en iyi ödeyen gazeteye satarım.”

“Şu an benim iyi bir hikâye olduğumu düşünüyorsunuz, öyle mi?”

“Birden ona kadar derecelendirirsek ancak dört edersiniz, daha fazla değil.”

“Ya restoranda garsonu vurmuş olsaydım?”

“O zaman mükemmel bir on alırdınız. Bu ön sayfaya manşet olurdu.”

“Olayı nereden öğrendiniz?”

Fotoğrafçı kamerasını kullanmak için kıvranıyordu ama sözünü tuttu. Lisa Halbing yüzündeki yapmacık tebessümü hâlâ koruyordu.

“Bu soruya cevap vermeyişimi herhâlde anlayışla karşılıyorsunuz.”

“Sanırım size haber uçuran kişi garsondu.”

“Aslında o değildi ama bundan başka bir şey söylemeyeceğim.”

Wallander biraz düşününce iş arkadaşlarından birinin ayrıntıları sızdırmış olabileceğini anladı. Hepsisi olabilirdi, hatta Lennart Mattson’un kendisi bile ya da Malmö’den gelen o müfettiş. Bu işten ne kadar para kazanıyorlardı? Polislik yaptığı bunca yıldır şu ‘haber sızdırma’ konusu hep bir sorun olmuştu ama bugüne dek kendisi hiç hedef olmamıştı. Ne o bir gazeteciyle görüşmüş ne de arkadaşlarından birinin böyle bir şey yaptığına dair bir ima duymuştu. Ama zaten bildiği ne vardı ki? Koca bir hiç.

O gece geç saatlerde Linda’ya telefon edip kızını ertesi gün gazetede okuyabileceği haberle ilgili uyardı.

“Onlara her şeyi bütün dürüstlüğüyle anlattın mı?”

“Hiç değilse kimse beni yalan söylemekle suçlayamaz.”

“O zaman hiçbir şey olmaz. Onlar hep yalanların peşine düşerler, nemalanmak istedikleri odur ama yankı bulacağını sanmam.”

Wallander o geceyi kötü geçirdi. Ertesi gün telefonunun çalmasını bekledi ama sadece iki telefon gelmişti. Biri Kristina Magnusson’dandı, olayın kontrolden çıkmasından dolayı kadın kızgındı. Kısa bir süre sonra Lennart Mattson aradı.

Tenkit eden bir tonla, “Basına açıklama yapmanız hiç iyi olmamış,” dedi.

Wallander kızdı.

“Kapınızın önüne bir gazeteci ile fotoğrafçının dikildiğini görseniz siz ne yapardınız? Olup bitenleri bütün detaylarıyla bilen insanlar! Kapıyı yüzlerine mi kapatırdınız ya da yalan mı söylediniz?”

“Ben onları sizin çağırdığımızı sanmıştım,” dedi Mattson.

“O zaman sandığımdan da aptalmışsınız!”

Wallander telefonu hırsıyla kapadı ve fişini çekti. Sonra cepten Linda’yı aradı ve ona kendisiyle konuşmak istediğinde bu numarayı kullanmasını söyledi.

“Sen de bizimle gel,” dedi kızı.

“Sizinle nereye geleyim?”

Linda şaşırılmış gibi oldu.

“Sana söylemedim mi? Stockholm’e gidiyoruz. Hâkan’ın yetmiş beşinci yaş günü. Sen de gel!”

“Hayır,” dedi. “Ben burada kalacağım. Eğlenecek havada değilim. Restorandaki akşam yemeğinde yeterince eğlendim.”

“Yarıncıdan sonraki gün yola çıkıyoruz. Bir düşün istersen.”

Wallander o gece yatağa giderken hiçbir yere kıpırdamayacağına emindi. Fakat ertesi gün fikrini değiştirdi. Jussi’yi komşularına bırakabilirdi. Birkaç günlüğüne sırta kadem basmak iyi bir fikirdi.

Takip eden gün Stockholm’e uçtu. Linda ve ailesi arabayla geliyorlardı. Merkez Gar’ın karşısındaki bir otele yerleşti. Akşam baskısı gazeteleri karıştırırken kendi silah hikâyesinin çoktan gazetelerin iç sayfa haberleri arasına düşmüş olduğunu gördü. Günün büyük haberi, sıra dışı bir cesaretle Göteborg’da, yüzlerine ABBA maskesi takmış dört soyguncu tarafından gerçekleştirilmiş bir banka soygunuydu. İstemeye istemeye içinden soygunculara minnetini sundu.

O gece otel yatağında uzun zamandır olmadığı gibi huzurla uyudu.

4

Hâkan von Enke'nin doğum günü partisi, Stockholm'ün kalburüstü semtlerinden Djursholm'de, davetler için kiralanan bir mekânda veriliyordu. Wallander buraya daha önce hiç gelmemişti. Linda bir takım elbise giymesinin yeterli olacağını söylemişti. (Von Enke smokin ve fraktan nefret ediyordu ama uzun denizcilik kariyeri boyunca kullandığı değişik üniformaları giymeyi severdi). Wallander de eğer istese polis üniformasını giyebilirdi ama yanına en iyi takım elbisesini almayı tercih etmişti; şu anki şartlar altında üniformasını kullanmak ona doğru gelmiyordu.

Arlanda Havaalanı'ndan bindiği ekspres tren Merkez Gar'a vardığında, Stockholm'e gelmeyi neden kabul ettim sanki, diye sorguluyordu kendini. Belki başka bir yere gitse çok daha iyi olurdu. Eskiden ara sıra Danimarka'da Skagen'e kısa yolculuklar yapardı. Orada sahil boyunca yürüyüş yapmayı sever, sanat galerilerine gider ve son otuz yıldır hep kaldığı pansiyonlardan birinde güzel zaman geçirirdi. Yıllar önce polis teşkilatından istifa etme fikri aklını kurcaladığı sıralar düşünmek için çekildiği köşe yine Skagen olmuştu. Ama işte şimdi buraya, Stockholm'e gelmişti ve bir doğum günü partisine katılıyordu.

Wallander Djursholm'e geldiği zaman, Hâkan von Enke yanına kadar gelip kendisini karşıladı. Wallander'i gördüğü için gerçekten sevinmiş gibiydi. Ona ev sahibinin masasında, Linda ile bir tuğamiralin dul karısı arasında yer ayrılmıştı. Hök isimli dul kadın seksen yaşlarındaydı, işitme cihazı kullanıyordu ve her bir fırsatta şarap kadehini yeniden doldurtuyordu. Daha çorbalar içilirken hafiften açık saçık fıkralar anlatmaya başlamıştı bile. Wallander kadının sohbetinden hoşlanmış, özellikle altı çocuğundan birinin Lund'da adli tıp uzmanı olduğunu öğrenmek ilgisini çekmişti; genç adamla birkaç sebeple karşılaşmışlar ve kendisinde iyi bir izlenim bırakmıştı. Yemekte günün anlam ve önemini belirten bir sürü konuşma yapıldı ama neyse ki hepsi kısaydı. Tam bir asker disiplini, diye düşündü Wallander. Şerefe kadeh kaldırma olayı, konuşmasına birkaç esprili yorum katan ve Wallander'in de hayli eğlenceli bulunduğu Tobiasson adında bir komutan tarafından yapılmıştı. Tuğamiralin dul karısı işitme cihazının aksilik çıkarması yüzünden bir süre sessiz kalınca, Wallander kendi yetmiş beş yaş kutlamasının nasıl geçeceğini düşünüp merak etti. Parti verdiğini düşünse bile kimler gelirdi ki? Linda ona kutlama için salon tutmanın Hâkan von Enke'nin fikri olduğunu söylemişti. Wallander yanlış anlamadıysa bu duruma von Enke'nin eşi Louise bayağı şaşırılmıştı çünkü kocası genellikle doğum günü kutlamalarına öyle fazla önem vermezdi ama bu kez nedense fikrini değiştirmiş ve bu büyük ziyafeti ayarlamıştı.

Kahveler parti salonuna bitişik bir yan mekânda, yine rahat koltuklarda oturmalı olarak servis edildi. Yemek olayı tamamen bitince Wallander biraz bacaklarını açmak amacıyla mekânın kış bahçesine çıktı. Restoranın arazisi büyüktü; eski sahibi İsveç'in ilk ve en zengin sanayicilerinden biriydi.

Birdenbire yanında Hâkan von Enke'nin belirdiğini görünce irkildi; adam elinde modası geçmiş bir pipo ile tütün paketi tutuyordu. Wallander markayı hemen tanıdı: *Hamilton's Blend*. Yirmili yaşlarına doğru kendisi de bir süre pipo içmiş ve o da aynı tütün markasını kullanmıştı.

“Kış,” dedi von Enke, “ve hava tahminlerine göre kar fırtınası geliyormuş.”

Von Enke eğilip camdan dışarı karanlık gökyüzüne baktı.

“Belli bir derinlikte denizaltında olduğunuz zaman, iklim ve hava şartları insanın hiç umurunda olmaz. Etrafımızdaki her şey bir sükûnet içinde oluyor, kendinizi okyanusun bodrum katında gibi hissediyorsunuz. Baltık Denizi'nde eğer fazla rüzgâr yoksa yirmi beş metre derinlik kâfidir. Kuzey Denizi daha zordur. Bir keresinde fırtınalı bir havada İskoçya'dan ayrılışımızı hatırlıyorum. Otuz metre derinlikte on beş derece kaydetmiştik. Hiç de hoş bir şey değildi.”

Piposunu yaktı, inceleyen bakışlarla Wallander'i süzdü.

“Bir polis memuruna göre fazla mı dramatik?”

“Hayır, ama benim için denizaltı olayı bambaşka bir dünya. Hatta biraz korkutucu diye eklemeliyim.”

Komutan piposunu büyük bir zevkle içine çekti.

“Açık konuşalım,” dedi. “Bu parti ikimizi de sıkıntıdan boğuyor. Herkes benim düzenlediğimi biliyor. Bunu yaptım çünkü dostlarımla beklentisi bu yöndeydi. Ama istersek biz yan odalardan birinde biraz saklanabiliriz. Karım eninde sonunda beni aramaya çıkacaktır ama o âna kadar rahat rahat konuşabiliriz.”

“Ama bu gecenin yıldızı sizsiniz,” dedi Wallander.

“Tıpkı iyi yazılmış bir sahne oyunundaki gibi,” dedi von Enke. “Heyecanı artırmak için başkarakterin sürekli sahnede olması gerekmez. Olay örgüsünün önemli bazı kısımlarının yan kanatlarda gelişmesi oyun açısından daha avantajlı olabilir.”

Susmuştu. Susuşu çok ani olmuştu; fazla ani, diye düşündü Wallander. Von Enke, Wallander’in arkasında bir yere dikmişti gözlerini. Wallander de arkasına döndü. Bahçeyi görüyordu ve de onun gerisinde Djursholm-Stockholm otobanyla birleşen tali yollardan biri uzanıyordu. Wallander çitin diğer tarafında sokak lambası direğinin altında dikilen bir adam fark etti. Yanında park hâlinde bir araba vardı ama arabanın motoru çalışıyordu. Derken arabanın egzoz dumanları yükselip sarı ışığa karışarak dağıldı. Wallander, von Enke’nin endişeli olduğunu gördü.

“Haydi, kahvelerimizi alalım ve biraz ortadan kaybolalım,” dedi.

Kış bahçesinden çıkmadan önce Wallander yine arkasına dönüp baktı; araba gitmişti, yanında direğin altında duran adam da öyle. Belki de von Enke’nin partiye davet etmeyi unuttuğu biridir, diye düşündü. Kesinlikle beni arayan biri olamaz; yani restoranda unuttuğum silahla ilgili benimle konuşmak isteyen bir gazeteci.

Kahvelerini aldıktan sonra, von Enke öne düşüp Wallander’i kahverengi ahşap panellerden duvarları ve rahat deri koltukları olan küçük bir odaya götürdü. Wallander odanın pencereleri olmadığını fark etti. Von Enke kendisini izliyordu.

“Bu odanın bir çeşit sığınak olmasının bir sebebi var,” dedi. “1930’larda bu ev birkaç yıl boyunca Stockholm’de pek çok gece kulübünün sahibi olan birisine aitti, kulüplerin çoğu yasa dışıydı tabii. Her gece silahlı kuryeler şehirde dolaşır ve bütün ganimeti toplayıp buraya getirirlermiş. O günlerde bu odada büyük bir kasa bulunuyordu. Muhasebecileri burada oturur, nakit parayı sayar, deftere kaydederler, sonra da kasaya kilitlerlerdi. Kulüplerin sahibi kanunsuz işlerden dolayı tutuklanınca kasa kesilerek açıldı. Yanlış hatırlamıyorsam adamın ismi Göransson’du. Uzun hapis cezasına çarptırılmıştı ama sağ çıkamadı. Långholmen Hapishanesi’ndeki hücrelerinde kendini astı.”

Sustu, bir yudum kahve içti, sonra da çoktan sönmüş piposundan bir nefes çekti. İşte o sırada, dışarıda devam eden partideki misafir seslerinin boğuk duyulduğu izole edilmiş bu küçük odada Wallander, Håkan von Enke’nin korktuğunu anladı. Bunu daha önce de pek çok kez görmüştü: bir şeyden korkmuş bir insan. Gerçek veya hayal ürünü ama yanılmadığına emindi.

* * *

Von Enke’nin deniz subayı olarak hâlâ aktif görevde olduğu yıllardan bahsetmesiyle sohbet garip bir hâl almıştı.

“1980’in sonbaharıydı,” dedi. “Şimdi çok geçmişte kaldı, neredeyse bir jenerasyon öncesi, yirmi sekiz uzun yıl. Siz ne yapıyordunuz o yıllarda?”

“Ben Ystad’da polis memuruydum. Linda çok küçüktü. Yaşlanan babama daha yakın olabilmek için oraya taşınmışım. Ayrıca Linda’nın büyümesi için de daha iyi bir ortam olduğunu düşünmüştüm, yani en azından Malmö’den ayrılış sebeplerimizden biri buydu. Ama bundan sonrası bambaşka bir hikâye.”

Von Enke Wallander’in anlattıklarını dinlemiyor gibiydi. O kendi hikâyesine devam etti.

“Ben o sonbahar doğu kıyılarındaki deniz üssüneydim. İki yıl öncesinde en iyi denizaltılarımızdan *Su Yılanı* takımından birinin komutanlığından istifa etmiştim. Biz denizaltıcılar ona kısaca *Yılan* deriz. Deniz üssündeki görevim geçiciydi. Ben yeniden denizlere dönmek istiyordum ama o günkü idareciler benim İsveç Deniz Kuvvetleri Harekat Komutanlığı’nda yer almamı istemişlerdi. Eylül ayında Varşova Paktı ülkeleri Doğu Almanya kıyılarında bir tatbikat yürütüyorlardı. MILOBALT diyorlardı ona. Bunu hâlâ hatırlıyorum. Çok da önemli bir manevra değildi; onlar da sonbahar tatbikatlarını bizimle aşağı yukarı aynı dönemlerde yapıyorlardı ama çıkartma tatbikatı ve denizaltı kurtarma çalışmaları yaptıklarından bu kez normalden daha fazla deniz araçları kullanılıyordu. Biz, çok fazla uğraşmadan gerekli detayları elde etmeyi başarmıştık. Ulusal Savunma Telsiz Kurumu’ndan, Rus deniz araçları ile Leningrad yakınlarındaki kendi ana üsleri arasında yoğun telsiz trafiği olduğunu duymuştuk ama her şey rutin bir uygulamanın parçası gibi görünüyordu; tatbikatta yaptıklarını göz hapsinde tutuyor ve önemli bulduğumuz her noktayı kaydediyorduk. Derken o perşembe günü geldi, 18 Eylül’dü, hiç unutamayacağım tarihlerden biridir. *HMS Ajax* adındaki filoya ait römorkörlerden birinde nöbetçi subaydan gelen bir telefonla, İsveç karasularında gezen yabancı bir denizaltı keşfedildiğini öğrendik. Ben de o sırada deniz üssündeki harita odalarından birinde, Doğu Alman sahil şeridini daha ayrıntılı gösteren bir harita arıyordum ki bir asker telaşla odaya daldı. Asker bana tam olarak neler olduğunu anlatamamıştı; ben de kumanda merkezine geri dönüp *Ajax*’taki nöbetçi subayla görüştüm. Subay bana teleskopuyla denizi tararken üç yüz metre kadar ötede bir denizaltı anteni fark ettiğini söyledi. Subay işini iyi bilen bir askerde, durumu çabuk kavrayıp denizaltının büyük olasılıkla periskop derinliğinde olduğunu³ ama römorkörü görünce dalmaya başladıklarını düşünüyordu. Olay meydana geldiği sırada *Ajax*, Huvudskär’in hemen güney açıklarındaydı; denizaltı ise güneybatıya doğru yol alıyordu ki bu, onun İsveç karasuları sınırına paralel durumda bulunduğunu ama kesinlikle hattın İsveç tarafında olduğunu gösteriyordu. O mntıkada İsveç denizaltısı olup olmadığını öğrenmem fazla uzun sürmedi: Hiç yoktu. Tekrar *Ajax*’la telsiz bağlantısı istedim. Nöbetçi subaydan denizaltının gördüğü kaptan köşkünü veya periskopu tarif etmesini söyledim. Anlattıklarından geminin NATO’nun *Whisky* adını verdiği denizaltı sınıfından olduğunu hemen çıkardım. O zamanlar bu sınıf denizaltıları sadece Ruslar ile Polonyalılar kullanıyordu. Tabii bunu anlayınca o anda kalbimin nasıl hızla çarpmaya başladığını tahmin edersiniz. Ama aklımda iki soru daha vardı.”

Von Enke durdu, sanki o iki sorunun ne olduğunu Wallander’den sormasını bekler gibiydi. Kapının diğer tarafından kahkaha sesleri geldi ama sonra onlar da kesildi.

“Herhâlde denizaltının İsveç karasularına yanlışlıkla girdiğini mi bilmek istemiştiniz,” diye yorum yaptı Wallander. “Tıpkı Karlskrona açıklarında karaya oturduğu iddia edilen öteki Rus denizaltısı gibi?”

“O soruyu çoktan cevaplamıştım. Navigasyonu bir denizaltıdan daha mükemmel başka bir gemi yoktur. Bu konu sugötürmez bir gerçek. *Ajax*’ın karşılaştığı denizaltı, bulunduğu yere bilerek gelmiş bir denizaltıydı. Asıl soru, niyetinin ne olduğuydu. Görülmeyi beklemediği belliydi ama ne için keşif yapıyordu, neden su yüzüne çıkıyordu. Mürettebat dikkatsizliğinin bir işareti olabilirdi. Ama tabii başka bir olasılık daha vardı.”

“O da aslında keşfedilmeyi arzu etmesi mi?”

Von Enke başıyla onayladı ve tütmemekte ısrar eden piposunu yeniden yakmaya çalıştı.

“Bu durumda,” dedi, “bir römorkör ile karşılaşmak en güzeli olurdu. Çünkü bu türden bir geminin sizi vurmak için ne bir katapult olurdu ne de böyle bir yüzleşme için eğitilmiş mürettebatı. Deniz üssünde o sırada komutan ben olduğum için, üst düzey komutanla bağlantıya ben geçtim; denizaltıyı takip etmek için oraya derhâl gerekli donanımına sahip bir helikopter göndermemiz konusunda o da bana katıldı. Denizaltı olduğuna karar verdiğimiz hareket hâlindeki bir objeyle deniz radar bağlantısı sağlandı. Hayatımda ilk kez, tatbikat dışı bir durum için ateş açma emri verdim.

³ Ç. N. Sadece anteni görünecek kadar su yüzünde.

Helikopter denizaltını uyarmak için bir su altı bombası ateşledi. Ardından denizaltı ortadan kayboldu ve biz de bağlantıyı kaybettik.”

“Nasıl birdenbire ortadan kaybolabilir?”

“Denizaltıların kendilerini görünmez yapmak için çeşitli yolları vardır. Saklanmak için denizaltı hendeklerine inebilir, deniz dibindeki dik yamaçlara yapışık durarak kendilerini yankı iskandili ile izlemek isteyenleri atlatırlar. Bölgeye birkaç helikopter gönderdik ama izlerini bir daha bulamadık.”

“Peki, hasar almış olamaz mıydı?”

“Bu işler o şekilde yürümez. Uluslararası kanunlara göre gönderilen ilk su altı bombası uyarı niteliğinde olmalıdır. Ancak bundan sonra denizaltını kimliğini açıklaması için su yüzüne çıkmaya mecbur edebilirsiniz.”

“Sonrasında ne oldu?”

“Bir şey olmadı. Soruşturma yapıldı; benim doğru hareket ettiğime karar verdiler. Bu olay belki de iki yıl sonra olacakların bir uvertürü niteliğindedir, yani İsveç karasularında, özellikle de Stockholm çevresi adalar denizinde yabancı denizaltıların cirit atmaya başlamasını kastediyorum. Sanırım bundan çıkarılacak en önemli sonuç, Rusların bizim seyrüsefer deniz kanallarımıza ilgisinin son derece arttığı gerçeğini kesin olarak ortaya çıkarmış olmamızdır. Bütün bunlar hiç kimsenin aklına Berlin Duvarı'nın yıkılacağını veya Sovyetler Birliği'nin çökeceğini getirmediği bir dönemde oldu. İnsan bu ayrıntıyı kolaylıkla atlayabiliyor. Soğuk Savaş daha bitmemişti. Bu hadiseden sonra İsveç Deniz Kuvvetleri'ne ayrılan fonda büyük bir artış oldu. Ama hepsi bu kadardı.”

Von Enke kahvesinin geri kalanını içti. Ev sahibi yeniden konuşmaya başladığında Wallander ayağa kalkmak üzereydi.

“Daha bitmedi. İki yıl sonra yeniden yola çıktık. O sıralar ben İsveç Deniz Kuvvetleri Kurmay Başkanlığı'nın en üst kademesine atanmıştım. Üssümüz Berga'daydı ve yirmi dört saat boyunca göreve hazır bir muharebe grubu vardı. 1 Ekim günü akla hayale gelmeyecek türden bir alarm çağrısı aldık. Hårsfjärden Kanalı'nda, Muskö'deki üssümüze çok yakın noktada, bir veya daha fazla denizaltı gezindiğine dair bazı işaretler vardı. Dolayısıyla bu olay artık sadece İsveç karasularına izinsiz girme durumu değildi; yasak olan bölgede yabancı denizaltıları vardı. Kopan yaygarayı hatırlarsınız herhâlde?”

“Gazeteler bu haberle doluydu, gazeteciler de bu sebepten kaygan kayalıklara tırmanıyorlardı.”

“Bilmem ki insan bunu neyle kıyaslayabilir? Kraliyet sarayının bahçesine inen yabancı bir helikopter mesela. En gizli bildiğimiz askeri karargâhlarımıza yakın gezinen yabancı denizaltıların varlığı işte insana böyle hissettiriyordu.”

“Bu, benim Ystad'da göreve başlama haberini aldığım zamanlar.”

Birden kapı açıldı. Von Enke irkildi. Wallander onun, sağ eliyle ceketinin göğüs cebine davrandığını fark etti ama sonra elini yeniden dizine koydu. Kapı, banyoyu arayan yarı sarhoş bir kadın tarafından açılmıştı. Kadın gidince yine baş başa kaldılar.

Von Enke kapı kapanınca, “Ekim ayıydı,” diye kaldığı yerden devam etti. “Bazen sanki bütün İsveç sahilleri kimliği belirsiz yabancı denizaltıların işgali altındaymış gibi geliyordu insana. Berga civarında toplanan gazeteci kalabalığıyla konuşma işini ben yapmadığıma mutluydum. Koğuştan birkaç odayı bu iş için ayırmıştık. Ben çok yoğunum, o denizaltılardan birini bulabilmek için uğraşıyordum. Bir tanesini su yüzüne çıkarmayı başaramazsak bütün inanırlığımızı yitirecektik. Sonra nihayet, Hårsfjärden Kanalı'nda denizaltılardan birini kısırdığımız o akşam geldi. Hiç şüphe yoktu; komutanlıktakiler bunun o olduğuna emindi. Ateş açma emrini verme yetkisi bendeydi. O zor saatler içinde genelkurmay başkanı ve yeni savunma bakanıyla birkaç kez görüştüm. Bakanın ismi eğer hatırlarsan Andersson'du, Borlänge'den biriydi.”

“Kızıl Börje' diye anıldığı kalmış aklımda.”

“Doğru. Ama işinin ehli biriydi ve denizaltıların kesinlikle çok tehlikeli olduklarını düşünüyordu. Kendi memleketine, Dalarna'ya döndü ve yerine savunma bakanı olarak Anders

Thurnborg geldi. Palme'nin göz bebeği olanlardan biri. Meslektaşlarımdan çoğu ona güvenmezdi ama benim onunla ilişkim iyiydi. Karışmazdı; soru sorardı, eğer yanıtını alırsa tatmin olurdu. Ama beni bir kere telefonla aradığında odada Palme de yanı başındaymış gibi bir izlenime kapılmıştım. Bunun doğru olup olmadığını bilmiyorum fakat ciddi biçimde hissetmişim.”

“Her neyse, sonra ne oldu?”

Von Enke'nin yüzü seğirdi, sanki Wallander'in, sözlerini bu şekilde kesmesinden alınmış gibiydi. Konuşmaya devam ettiğinde ise alınganlığından eser kalmamıştı.

“Denizaltını izniniz olmadan kısırdıyamayacak hâlde sıkıştırmıştık. Genelkurmay başkanıyla görüşüp, su altı bombası yollayıp denizaltını su yüzüne çıkmaya zorlamak üzere olduğumuzu söyledim. Operasyona hazırlanmak için bir saate ihtiyacımız vardı; sonra İsveç karasularını işgal eden bu denizaltının kimliğini dünyaya ilan edebilecektik. Yarım saat geçti. Zaman inanılmaz derecede yavaş ilerliyordu. Ben devamlı olarak helikopterlerle ve denizaltını çeviren gemilerle bağlantı hâlindeydim. Kırk beş dakika geçmişti. Sonra olanlar oldu.”

Von Enke birden durdu, ayağa kalktı ve odadan çıktı. Wallander adamın hastalandığını sanmıştı ama birkaç dakika sonra komutan geri döndü, elinde iki konyak kadehi vardı.

“Soğuk bir kış akşamı,” dedi. “Bizi ısıtacak bir şeyler gerek. Kimse yokluğumuzu fark etmiş gibi görünmüyor, dolayısıyla bu sığınakta sohbetimize devam edebiliriz.”

Wallander hikâyenin devamını bekledi. Denizaltılarla ilgili eski hikâyeleri dinlemek o kadar ilginç değildi belki ama von Enke'nin davetlilerinden tanımadığı insanlarla konuşmak zorunda olmaya tercih ederdi.

“İşte tam o sırada oldu,” diye tekrarladı von Enke. “Saldırıya geçmeye dört dakika kala telefon çaldı: İsveç Silahlı Kuvvetleri'nin özel hattıydı. Bildiğim kadarıyla dışarıdan dinlenme olasılığına karşı en güvenli hatlardan biriydi ve ayrıca bir de otomatik devreye giren ses bozucu sistemi vardı. Bin yıl düşünsem aklıma gelmeyecek bir emir aldım. Ne olduğunu tahmin edebiliyor musunuz?”

Wallander başını iki yana sallarken brendiyi ısıtmak için elleriyle kadehi tamamen kavradı.

“Su altı bombası göndermeme emri aldık! Tabii ben bu emirle afallamıştım, onlardan bir açıklama istedim ama açıklama gelmedi. En azından hemen gelmedi. Sadece hiçbir koşulda uyarı için su altı bombası göndermeme yolunda açık seçik bir emir. Uymaktan başka çarem yoktu elbette. Helikopterlere karar bildirildiğinde ateşlemeye sadece iki dakika kalmıştı. Bizler Berga'da neler olduğunu anlayamıyorduk. Tam on dakika sonra ikinci emir geldi. Bunun ilkinden daha inanılmaz olduğunu söylesem yanlış olmaz. Üstlerimiz akıllarını kaçırmış gibiydi: Bize geri çekilmemiz emredildi.”

Wallander giderek meraklanmaya başlamıştı.

“Yani sizden denizaltının gitmesine izin vermenizi mi istediler?”

“Kimse böyle bir şey söylemedi elbette. En azından bu kadar sözcük kullanılmadı. Bizden Hårsfjärden Kanalı'nın başka bir bölgesine bakmamızı istediler, en uç noktasına, Danzig Boğazı'nın güneyine. Helikopterlerden biri başka bir denizaltı tespit etmişti. Diğer denizaltı, etrafını çevirdiğimiz ve yüzeye çıkması için zorlamaya ramak kalan bu denizaltıdan neden daha önemliydi, ben ve ekipteki arkadaşlarım anlayamıyorduk. Genelkurmay başkanıyla birebir görüşme talep ettim ama meşguldü ve rahatsız edilemeyeceğini söylediler, ki bu çok garipti çünkü kısa bir süre önce bu operasyonun gerçekleştirilmesini emreden oydu. Savunma Bakanı veya sekreteri ile görüşmeye bile çalıştım ama herkes ortadan kaybolmuştu sanki, ya telefonlara çıkmıyorlardı ya da bir şey söylememe emri almışlardı. Genelkurmay Başkanı'nın veya Savunma Bakanı'nın bir şey söylememe emri alması ne demek? Kim verirdi bu emri? Hükümet yapabilirdi, elbette, ya da Başbakan. Birkaç saat boyunca mide krampları çektim. Aldığım emirleri anlayamıyordum. Operasyonu terk etmek tecrübelerime ve içgüdülerime ters düşüyordu. Neredeyse emirlere karşı çıkmak üzereydim. Bu benim askerî kariyerimin sonu demek olacaktı tabii ama bütün bu gelişmelere rağmen hâlâ mantıklıydım. Böylece bütün helikopterlerimizi ve iki su üstü gemisini Danzig Boğazı'na götürdük. Denizaltının saklandığı yerin üstünde turlaması için hiç değilse bir helikopteri orada bırakmak için izin istedim ama izin

vermediler. O bölgeden ayrılmalıydık ve bunu derhâl yapmalıydık. Biz de yaptık. Sonuç da beklendiği gibi oldu.”

“Ki, bu da?”

“Danzig Boğazı yakınlarında bir denizaltı falan bulamadık, açıkçası. Gecenin geri kalanında araştırmaya devam ettik. Sırf bu yüzden o helikopterlerin bilmem kaç bin litre yakıt harcadığını hâlâ merak ederim.”

“Daha önce ablukaya aldığımız denizaltına ne oldu?”

“Kayboldu. Hiç iz bırakmadan.”

Wallander dinlediklerini düşündü biraz. Bir zamanlar, çok uzun zaman önce, askerlik hizmetini Skövde’de bir tank alayında yapmıştı. Hayatının o bölümüyle ilgili pek güzel anıları yoktu. Askere çağrıldığında Deniz Kuvvetleri’ne girmeyi denemiş ama Västergötland’a gönderilmişti. Orada disiplini kabullenme konusunda hiçbir zaman sorun yaşamamıştı ama verilen emirlerin çoğunu da anladığı söylenemezdi. Ortama genelde kaosu hâkim olduğu gibi bir izlenime kapılmıştı, hem de düşmanla karşı karşıya ölüm kalım mücadelesi içinde olduklarını düşünmeleri gereken bir durumda.

Von Enke kadehindeki konyayı bitirdi.

“Ben olanlar hakkında sorular sormaya başlamıştım. Sormamalıydım. Kısa bir süre sonra pek de sevilen bir şey yapmadığımı anladım. Kendime en yakın gördüğüm meslektaşlarım bile merakımı hoş karşılamıyorlardı. Benimse bütün bilmek istediğim bu karşı emirlerin neden verildiğini öğrenmekti. Bana göre bir denizaltıyı su yüzüne çıkmaya ve kimliğini bildirmeye zorlamaya daha önce hiç olmadığı kadar yakındık, ya da yakınlaşmıştık demeli. İki dakika kalmıştı, çok değil. Başlarda, bu konuya kafası bozulan tek komutan ben değildim. Arosenius adında bir başka komutan ile İsveç Silahlı Kuvvetleri’nden bir uzman da o günkü üst düzey ekibin parçasıydılar. Fakat birkaç hafta geçtikten sonra ikisi de bana mesafe koymaya başladı. Benim ortalığı bulandırma eylemimle ilgileri varmış gibi görünmek ve sorduğum sorulara bulaşmak istemiyorlardı. Sonunda ben de işin peşini bıraktım.”

Von Enke elindeki kadehi masaya bırakıp öne, Wallander’e doğru eğildi.

“Ama olanları unutmadım, tabii. Hâlâ neler olduğunu anlamaya çalışıyorum. Sadece denizaltının elimizden kayıp gitmesine izin verdiğimiz o gün de değil; o yıllarda olup biten her şeyi yeniden gözden geçiriyorum ve sanırım artık sonunda, o sıralarda gerçekte neler olup bittiğine dair bir şeyler anlamaya başladım.”

“Denizaltıyı neden su yüzüne çıkarmanıza izin vermediklerini mi?”

Von Enke ağır ağır başını sallayarak onayladı, piposunu yeniden yaktı ama bir şey söylemedi. Wallander dinlediği olayın sonuçsuz kalmaya mahkûm bir hikâye olup olmadığını merak etti.

“İyice meraklandım. Açıklaması neymiş?”

Von Enke boş ver gibilerinden bir el hareketi yaptı.

“Bu konuda bir şeyler söylemek için henüz çok erken. Daha yolun sonuna gelmedim. O yüzden daha fazla bir şey söyleyemem. Aslında artık gidip diğer misafirlere katılsak iyi olur.”

Birlikte ayağa kalktılar ve odadan çıktılar. Wallander kış bahçesine geri döndü, dönerken buldukları odaya yanlışlıkla giren kadına rastladı; o içeri girerken, von Enke’nin sağ elini kaldırdığını şimdi hatırlıyordu: Elini önce kararlı bir hareketle kaldırmış ama sonra durup, tekrar dizinin üstüne koymuştu.

Her ne kadar akıl almaz gelse de Wallander buna tek bir açıklama düşünüyordu: Von Enke üstünde silah taşıyordu. Pencereden dışarı bakıp ıssız bahçeyi süzerken, *Bu gerçekten mümkün mü?* diye düşündü. Emekli bir deniz komutanı yetmiş beşinci doğum günü partisinde silah taşıyor?

Wallander’in inanası gelmiyordu. Düşünceyi aklından savuşturdu. Kendi kendine kuruyordu yine. Gördüğü şaşırtıcı bir olay aklına başka şeyleri getirmiş olmalıydı. Önce von Enke’nin bir şeyden korktuğu fikri, sonra da silah taşıdığı düşüncesi. Sezgilerini mi yitiriyordu yoksa, tıpkı giderek daha unutkan olmaya başlaması gibi?

Linda kış bahçesine yanına geldi.

“Gittiğini sanmıştım.”

“Henüz gitmedim. Ama az sonra gideceğim.”

“Eminim Hâkan da Louise de gelmene çok sevinmişlerdir.”

“Bana denizaltılardan bahsetti.”

Linda ilgiyle tek kaşını kaldırdı.

“Öyle mi? Bu beni şaşırttı.”

“Niçin?”

“Bana da anlatması için kaç kere uğraşmıştım ama hep reddediyor, anlatmak istemediğini söylüyor. Bu konu canımı sıkıyor gibi.”

Hans seslenince Linda gitti. Wallander kızının söylediklerini düşündü. Hâkan von Enke hikâyeyi anlatmak için niye kendisini seçmişti?

* * *

Sonradan Wallander Skâne'ye geri dönüp o akşamı şöyle bir düşündüğünde, kendisini meraklandıran bir şey daha olduğunu fark etti. Aslında von Enke'nin anlattıklarında açık olmayan, belirsiz, Wallander'in anlaması zor olan pek çok şey vardı. Ama Wallander, hikâyenin sunulmuş şeklinde de anlayamadığı bir şeyler olduğunu düşünüyordu. Von Enke bütün bunları kendisine, gelininin babasının partiye geleceğini bildiği o kısacık sürede mi anlatmayı planlamıştı? Yoksa her şey çok daha kısa bir zamanda, çitin diğer tarafında sokak lambası direğinin altında bekleyen adam yüzünden mi gelişmişti? Ve kimdi o adam?

5

Üç ay sonra (tam olarak 11 Nisan'da) olan bir şey Wallander'i yeniden ocak ayının o akşamını düşünmeye zorladı. Durup dururken meydana gelen bir olaydı ve hiç kimsenin beklemediği bir şeydi. Håkan von Enke, Stockholm'ün Östermalm bölgesindeki evinden ardında hiç iz bırakmadan kaybolmuştu. Von Enke havanın nasıl olduğuna aldırmadan her sabah uzun yürüyüşlere çıkardı. O gün bütün Stockholm'de inceden inceye çiseleyen bir yağmur vardı. Her zamanki gibi erken kalkmış, saat altıyı biraz geçe sabah kahvaltısına oturmuştu. Saat yedi olunca karısını uyandırmak için yatak odasının kapısını tıklamış ve dışarıya, günlük yürüyüşüne çıkacağını söylemişti. Genellikle bu yürüyüşler soğuk havalar hariç iki saat kadar sürerdi; öyle günlerde ise yürüyüşünü bir saatle sınırlandırır, eskiden çok sigara içtiği için ciğerleri hâlâ düzelmemişti. Her zaman aynı güzergâhı kullanırdı. Grev Caddesi'ndeki evinden Valhallavägen'e yürür, oradan Lill-Jansskogen koruluğuna saparak bir sürü karışık orman yolundan geçip sonunda yine Valhallavägen'e çıkar, ardından Sture Caddesi boyunca güneye ve oradan sola kıvrılıp Karlavägen'e ve yine eve dönerdi. Babasından kalma çeşit çeşit yürüyüş bastonlarını kullanır ama hızlı yürürdü; eve geldiğinde hep ter içinde olur ve hemen sıcak bir banyo alırdı.

O sabah da tıpkı diğerleri gibi başlamıştı, tek bir şey hariç: Håkan von Enke eve bir daha dönmemişti. Louise onun yürüyüş rotasını iyi biliyordu, bazen o da kocasına katılırdı ama hızına yetişemediğinden beri onunla gitmeyi bırakmıştı. Eve geri dönmeyince kadın merak etmeye başlamıştı. Von Enke sağlıklıydı, buna şüphe yoktu ama yine de yaşını başını almış bir adamdı ve başına bir şey gelmiş olabilirdi. Kalp krizi geçirmiş olabilirdi, beyin kanaması belki de? Adamın cep telefonu masada duruyordu. Her zaman yanına alacağı konusunda anlaşmış olmalarına rağmen almadığını görünce Louise onu aramaya çıktı. Ayak izlerini sürerek aradıktan sonra saat bire doğru eve döndü. Ararken onu bir yol kenarında ölü hâlde bulacağını sanmıştı hep ama kocasından iz yoktu. Yer yarılıp içine girmişti sanki. Gitmiş olabileceği bir iki arkadaşını telefonla aradı ama gören olmamıştı. Louise ona bir şey olduğuna artık emindi. Saat ikide Kopenhag'daki ofisinden Hans'ı aradı. Çok endişeli olmasına ve polise Håkan'ın kaybolduğunu bildirmek istemesine rağmen Hans onu yatıştırdı ve Louise istemeye istemeye birkaç saat daha beklemeye razı oldu.

Bu arada Hans hemen Linda'yı arayıp haber vermiş, böylelikle Wallander de olanları öğrenmişti. Wallander de o sırada, bir yandan Jussi'nin patilerini temizlerken bir yandan da uslu uslu oturmayı öğretmeye çalışıyordu; bunu Sturup'ta tanıdığı bir köpek eğiticisinden öğrenmişti. Telefon çaldığı sırada Jussi'nin yeni hiçbir şey öğrenmeye niyeti olmadığını görüp neredeyse pes etmek üzereydi. Linda kendisine Louise'in çok endişeli olduğunu söylemiş, ne tavsiye edebileceğini soruyordu.

“Sen de polissin,” dedi Wallander. “Ne yapılacağını biliyorsun. Bekleyip göreceğiz. Kaybolanlar çoğunlukla bir süre sonra geri gelirler.”

“Öyle ama, uzun yıllardan beri ilk defa böyle sıra dışı davranıyormuş. Louise'in neden meraklandığını anlayabiliyorum. Histerik bir kadın değildir.”

“Bu geceye kadar bekleyin,” dedi Wallander. “Geri gelecektir, göreceksin.”

Wallander, Håkan von Enke'nin bir süre sonra meydana çıkacağına ve yokluğunun da çok geçerli bir açıklaması olacağına emindi. Kendisi endişeli olmaktan çok merak ediyordu, acaba kayboluşunun ne gibi bir açıklaması vardı? Fakat von Enke geri dönmemişti, ne o akşam ne de ertesi akşam. 11 Nisan gecesi geç saatlerde Louise kocasının kaybolduğunu ihbar etti. Sonrasında bir polis aracı içinde Lill-Jansskogen koruluğunun daracık labirent gibi yollarında gezdirdiler onu ama von Enke'yi yine de bulamadılar. Ertesi gün Kopenhag'dan oğlu Hans da geldi. Durumun ciddi olduğunu Wallander o zaman fark etti.

* * *

Bu arada iç soruşturma uzamış da uzamış ve hâlâ işbaşı yapmamıştı. Daha da kötüsü şubat başında evinin önünde buz tutan yolda kötü biçimde düşmüş ve sol bileğini kırmıştı. Jussi'nin tasma kayışına basıp düşmüştü çünkü hayvan hâlâ çekiştirip sürüklemekten vazgeçmeyi veya yolun kenarından yürümeyi öğrenememişti. Bileğini alçıya almışlar ve Wallander hastalık iznine çıkmıştı. Kendisine, Jussi'ye ve hatta Linda'ya karşı sık sık parladığı, öfke krizleri yaşadığı bir dönem olmuştu. Sonunda Linda çok gerekmedikçe onu aramayı kesmişti. Babasının büyükbabasına benzediğini düşünüyordu: ters, huysuz ve sabırsız. İstemeyerek de olsa Wallander içinden kızının haklı olduğunu kabul ediyordu ama babasına benzemeyi istemiyordu; her şeyle başa çıkabilirdi ama bununla değil. Hem yağlı boyalarında hem giderek kendisine yabancılaşan dünya hakkındaki görüşlerinde hep aynı şeyleri yapan, aksi bir ihtiyar olmak istemiyordu. Wallander'in evde kalıp kafese tıklı bir ayı gibi volta attığı bir dönemdi. Altmış yaşında olduğunu, böylece acı bir gerçek olarak hayatının yaşlılık dönemine girdiğini görmezden geleliyordu. Belki on veya yirmi yıl daha yaşardı ama günbegün daha da yaşlanmaktan başka bir şey tatmayacaktı. Gençlik uzak bir hatıraydı ve orta yaşı da artık ardında bırakmıştı. Kuliste duruyor, her şeyin açıklığa kavuşacağı, kötüler cezasını bulurken iyilerin kazanacağı üçüncü ve son sahneyi oynamak için sırasının gelmesini bekliyordu. En trajik rolü oynamak zorunda kalmamak için elinden geldiğince çaba gösteriyordu. Sahneyi kahkahalar içinde gülerken terk etmeyi tercih ederdi.

Kendisini asıl endişelendiren unutkanlığıydı. Arabayla Simrishamn veya Ystad'a alışverişe giderken bir liste yapardı ama dükkâna girince bu kez de listeyi unuttuğunu fark ediyordu. Acaba gerçekten bir liste yapmış mıydı? Hatırlayamıyordu. Bir gün unutkanlığı ile ilgili bu endişesi ayyuka çıkınca Malmö'de kendini "yaşlılık problemleri" uzmanı olarak lanse eden bir doktordan randevu aldı. Margareta Bengtsson adındaki doktor hanım onu Malmö merkezindeki eski bir yapıda kabul etti. Wallander ön yargılı davranıp kadının, yaşlılığın ızdıraplarından anlayamayacak kadar genç olduğunu düşünmüştü. Bırakıp gitmek istemiş ama sonra kendini tutup, deri koltuğa oturarak, giderek ciddileşmeye başlayan kötü hafızasından bahsetmeye başlamıştı.

Görüşmelerinin sonuna doğru, "Alzheimer hastalığı mı var bende?" diye sordu Wallander.

Margareta Bengtsson gülümsemişti; küçümseyici değil, dürüst ve dostça bir tebessümdü.

"Hayır," dedi. "Sanmıyorum; ama tabii bir sonraki dönemecin ardında bizi neler bekliyor bilemeyiz."

Ayaz soğuşunda arabasına geri dönerken, *bir sonraki dönemeç*, diye düşündü Wallander. Aracın yanına geldiğinde sileceklerin altına bir park cezası sıkıştırılmış olduğunu gördü. Ne kadar ceza yediğine bile bakmadan onu arabanın içine fırlattı ve eve doğru yola koyuldu.

Kapının önünde tanımadığı bir araba duruyordu. Wallander arabasından inerken Martinson'un köpek kulübesinin yanında durmuş, parmaklıkların arasından Jussi'yi okşadığını gördü.

"Ben de neredeyse gidiyordum," dedi Martinson. "Sana kapıya not bıraktım."

"Mesaj iletmek için mi gönderdiler seni?"

"Kesinlikle hayır; nasıl olduğuna bakmak için gelmeyi ben istedim."

Birlikte eve girdiler. Martinson yıllar içinde iyice genişlemiş olan Wallander'in kütüphanesini süzdü. Sonra mutfaktaki masaya geçip kahve içtiler. Wallander Malmö'ye gidişinden ve doktor ziyaretinden ona bahsetmedi. Martinson alçıdaki bileğini sorar gibi başıyla işaret etti.

Wallander, "Haftaya alçıyı çıkaracaklar," dedi. "Dedikodulardan ne haber?"

"Elinle ilgili mi?"

"Benimle ilgili. Restorandaki silah meselesi."

"Lennart Mattson inanılmaz derecede ketum biri. Neler olup bittiğini hiç bilmiyorum. Ama sana destek olacağımızı bil."

“Bu doğru değil. Senin destek olacağına şüphem yok ama sızıntının bir kaynağı olmalı. Emniyette benden hoşlanmayan çok insan var.”

Martinson omuz silkti.

“Hayatın kendisi bu, elden ne gelir? Beni kim seviyor?”

Güneşin altında her şeyden konuştular. Wallander, Ystad’a ilk geldiği zamanlar emniyetteki meslektaşları arasından bugün geriye bir tek Martinson’un kaldığını düşünüp sarsıldı.

Martinson masada oturduğu yerde oldukça sıkıntılı görünüyordu. Wallander onun hasta olup olmadığını merak etti.

“Hayır, hasta değilim,” dedi Martinson. “Ama her şeyin bittiğini fark ediyorum. Polis memuru olarak kariyerimden bahsediyorum.”

“Sen de mi silahını restoranda unuttun?”

“Artık daha fazla dayanamıyorum,” dedi ve Wallander’i şaşırta bir davranışla ağlamaya başladı. Orada çaresiz bir çocuk gibi otururken elleriyle kahve bardağını kavramış, yanaklarından aşağı yaşlar süzülüyordu. Wallander ne yapacağını şaşırmişti. Son yıllarda Martinson’daki bu depresyon hâlini birkaç kez fark etmişti ama hiç kendini böyle koyuverdiğini görmemişti. Sessizce ağlamasının bitmesini beklemeye karar verdi. Telefon çaldığında kalkıp fişini çekti.

Martinson bir süre sonra kendini topladı, yüzünü kuruladı.

“Ne yaptım böyle!” dedi. “Kusura bakma.”

“Neyin kusuruna bakayım? Bana göre, bir başka erkeğin önünde ağlayan bir erkek büyük cesaret sergilemektedir. Benim sahip olamadığım bir cesaret, ne yazık ki.”

Martinson yönünü kaybettiğini hissettiğinden bahsediyordu. Bir polis memuru olarak yaptığı işin değeriyle ilgili her geçen gün kendini daha fazla sorgulamaya başlamıştı. Çıkarıldığı işten değildi tatminsizliği, sıkıntısı İsveç’te bugün polislerin oynadığı rol yüzündendi. Halkın polisten beklentileriyle, polisin verdiği hizmet arasındaki uçurum giderek açılıyor gibiydi. İşkence gibi geçeceğini bildiği bir sonraki günün beklentisiyle her gecesinin uykusuz geçtiği bir noktaya ulaşmıştı.

“Bu yaz bu işi bitiriyorum,” dedi. “Malmö’de bağlantı hâlinde olduğum bir şirket var. Küçük işletmeler ve özel mülkler için güvenlik danışmanları ayarlıyorlar. Bana da bir iş verecekler. Üstelik kazancı şu an aldığımdan daha fazla.”

Wallander yıllar önce Martinson’un yine böyle istifa etmeye karar verdiği bir anı hatırladı. O zamanlar onu dayanması için ikna eden kendisi olmuştu. Nereden bakılsa on beş yıl olmuştu herhâlde. Bu kez meslektaşını kararını değiştirecek gibi görünmüyordu. Hem içinde bulunduğu durum polis teşkilatındaki kendi geleceğinin de parlak geçeceğini göstermiyordu.

“Sanırım ne demek istediğini biliyorum,” dedi ona. “Bence doğru olanı yapıyorsun. Daha henüz gençken yolunu değiştir.”

“Birkaç yıl sonra elli olacağım,” dedi. “Buna genç mi diyorsun?”

“Ben altmışım,” dedi Wallander. “Benim yaşımda isen, kesinlikle yaşlılığa giden o tek yönlü yola girmişsin demektir.”

Martinson bir süre daha kalıp Malmö’de yapacağı işin niteliğinden söz etti. Wallander adamın her şeye rağmen bütün heyecanını kaybetmediğini ispatlamaya, hâlâ dört gözle beklediği bir şeyler olduğunu göstermeye çalıştığını anladı.

Onu arabasına kadar geçirdi.

“Mattson’dan haber aldın mı?” diye sordu Martinson dikkatle.

“Dört olasılık var,” diye karşılık verdi Wallander. “Örneğin, yapıcı bağlamda bir ikaz, ki bunu bana yapamazlar. Böyle bir şey bütün polis teşkilatını maskara eder. Altmış yaşında bir polis, emniyet müdürünün karşısına yaramaz bir okul çocuğu gibi oturtulmuş, kendisine davranışlarını düzeltmesi söyleniyor.”

“Herhâlde böyle bir şey yapmayı düşünmezler? Akıllarını kaçırmış olmalılar!”

“Bana resmî bir ihtar verebilirler,” diye devam etti Wallander. “Ya da para cezasına çarptırabilirler. Son bir yol da, kıcıma tekmeyi vurabilirler. Benim tahminim para cezası olacağı.”

Arabanın yanına gelince tokalaştılar. Martinson karlı manzara içinde gözden kayboldu. Wallander tekrar eve girdi; takvimini karıştırdı. Beylik silahını restoranda unuttuğu o talihsiz akşamın üstünden üç ay geçmişti.

Alçısı çıkarıldıktan sonra da hastalık izni kullanmaya devam etti. 10 Nisan'da Ystad Hastanesi'nden bir uzman, Wallander'in el kemiklerinden birinin gerektiği gibi iyileşmediğini tespit etmişti. Wallander bir an panikle, elini yeniden kıracaklarını sandı ama doktorlar kendisine uygulanan başka yolların da olduğunu söyleyip rahatlattılar ama elini kullanmaması gerekiyordu, o yüzden işe geri dönememişti.

Hastaneden ayrıldıktan sonra Wallander şehir merkezinde kaldı. Amerikan modern drama ustalarından birinin Ystad Tiyatrosu'nda oyunu vardı. Linda soğuk algınlığına yakalanıp kendisi gidemeyince biletini ona vermişti. Linda genç kızlığında bir ara tiyatrocü olmaya heveslenmiş ama bu hevesi çabuk geçmişti. Bugün, sahneye çıkmak için gereken yeteneğe sahip olmadığını yeterince erken fark ettiği için mutluydu.

Daha onuncu dakikada Wallander saatine bakmaya başlamıştı bile. Oyun sıkıydı. Vasat kapasiteli oyuncular, bir mekânın içinde oradan oraya dolanıp duruyor, farklı farklı yerlerden (bir sandalyeden, masadan, pencere kenarından) repliklerini söylüyorlardı. Oyunun konusu, bir evde yaşanan baskılar, çözümlenmemiş zıtlıklar, yalanlar, engellenmiş hayaller nedeniyle yıkılmak üzere olan bir aileydi ve ilgisini hiç ama hiç çekmiyordu. İlk perde nihayet bittiğinde Wallander ceketini alıp tiyatrodan ayrıldı. Bu oyunu seyretmeyi çok arzu ettiğinden hayal kırıklığına uğradığı için canı sıkılmıştı. Sorun kendisinde miydi, yoksa oyun gerçekten onun düşündüğü gibi sıkıcı mıydı?

Arabasını tren istasyonuna park etmişti. Rayların üstünden atlayıp sık kullanılan bir patikadan geçerek gar binasının arkasına dolandı ve aniden sırtının alt tarafında bir darbe hissederek yere düştü. On sekiz on dokuz yaşlarında iki genç tepesine dikilmişti. Birinin üstünde kapüşonlu bir süveter vardı, diğeri deri ceketliydi. Kapüşonlu, elinde bir bıçak tutuyordu. Wallander deri ceketlisi tarafından yüzüne indirilen yumruğu yemeden önce, diğerrinin elindeki mutfak bıçağı olduğunu fark etti. Üst dudağı yarılıp kanamaya başlamıştı. Bir yumruk daha; bu kez alınına isabet etmişti. Çocuk güçlüydü ve sert vuruyordu, sanki hınç dolu gibiydi. Ardından Wallander'in üstünü başını çekiştirmeye, tıslar gibi cüzdanını, telefonunu sormaya başladı. Wallander kendisini korumak için kolunu kaldırdı. Gözünü bıçaktan hiç ayırmıyordu. Çocukların kendisinden daha fazla korktuğunu, silahı tutan titreyen elden çekinmesine aslında gerek olmadığını sonradan fark etti. Wallander bütün cesaretini toplayıp bıçağı tutan çocuğa bir tekme savurdu. Iskalamıştı ama bu arada çocuğun kolunu yakalayıp kötü biçimde kıvırdı. Bıçak uzağa savruldu. Tam o sırada ensesine sert bir darbe aldı ve yine yere yuvarlandı. Bu kez aldığı darbe öyle güçlüydü ki düştüğü yerden kalkmayıp sadece dizlerinin üstünde doğrulmayı başarabildi. Islak zeminden yayılan soğukluğun pantolonundan geçtiğini hissediyordu. Bıçaklanması an meselesiydi. Ama bir şey olmadı. Başını kaldırıp baktığında çocukların gitmiş olduğunu gördü. Enselerini ovaladı, yapış yapıştı. Ağır ağır ayağa kalktı, bayılmak üzereydi, rayları çevreleyen parmaklıklara tutundu. Birkaç kez derin derin nefes aldı ve hızla arabasına yöneldi. Başının arkası kanyordu ama yarasıyla eve dönünce ilgilenebilirdi. Bir beyin sarsıntısı geçirdiğini gösteren belirtiler yoktu.

Kontağı çalıştırmadan direksiyonun önünde bir müddet öyle oturdu. Biraz önce ne hâldeydim, şimdi ne hâle geldim, diye düşündü: Bir tiyatrodan oturup oyun izliyorum, adapte olamadığımdan bırakıp çıkıyorum ve kendimi sık sık karşılaştığım bir durumun içinde buluyorum ama bu kez yere serilen, yaralı ve tehlike içinde olan benim.

Bıçak geliyor aklına. Bir zamanlar, işe ilk başladığı yıllarda Malmö'de genç bir polisken, Pildamm Parkı'nda cinnet geçiren zıvanadan çıkmış bir adam tarafından bıçaklanışını hatırlıyor. Eğer bıçak vücuduna iki santim daha yandan saplanmış olsa kalbine gelecekti ve böylece bunca yılını Ystad'da geçirmiş olmayacak, Linda'nın büyüdüğünü göremeyecek ve hayatı daha doğru dürüst başlamadan sona ermiş olacaktı.

O zamanlar şöyle düşündüğünü hatırlıyordu: *Yaşamın da ölümün de zamanı var.*

Arabanın içi soğuktu. Motoru çalıştırıp kaloriferi açtı. Başına gelenleri tekrar tekrar yaşıyordu. Hâlâ şoktaydı ve içinde öfkenin kabardığını hissediyordu.

Biri camına tıkladınca olduğu yerde sıçradı; saldırgan gencin geri döndüğünü sanmıştı. Oysa camdan içeri gözlerini diken, beyaz saçlı, bere takmış yaşlı bir kadındı. Kapısını azıcık açtı.

“Bunca zamandır motoru çalışır hâlde bırakmanın yasak olduğunu bilmiyor musunuz?” dedi kadın. “Köpeğimi gezdirmeye dışarı çıktım ama saati kontrol ediyorum ve sizin kaç dakikadır burada motor çalışır vaziyette oturduğunuzu biliyorum.”

Wallander karşılık vermedi; başını salladı, arabasını sürüp uzaklaştı. O gece yatakta uyuyamadan dönüp durdu. Saate en son baktığında sabahın beşiydi. Hâkan von Enke'nin kayboluşunun ertesi günüydü. Wallander başına gelen saldırıyı ihbar etmedi. Hiç kimseye de bahsetmedi, hatta Linda'ya bile.

* * *

Hâkan von Enke iki gün sonra hâlâ ortaya çıkmayınca Wallander'in müstakbel damadı telefon edip kendisinden Stockholm'e gelmesini rica etti. Wallander hâlâ hastalık izindeydi, ricayı kabul etti. Bunu isteyen aslında Louise olduğunu anlamıştı. Polisin işine karışmak istemediğini baştan açık açık belirtti, bu konuyla Stockholm'deki meslektaşları ilgileniyordu ve bir başka polis gücünün işine burnunu sokan polis memurları sevilmelerdi.

Wallander Stockholm'e doğru yola çıkmadan önceki akşam Linda'ya uğradı; havaların hissedilir biçimde daha geç kararmaya başladığı ilkbaharın ilk günlerinde, o güzel akşamlardan biriydi. Her zamanki gibi Hans henüz eve gelmemişti, geç saatlere kadar çalışıyordu. Wallander 'finansal spekülasyonlar' diyerek takılmış, bu da gelecekteki damadı ile arasındaki ilk ve tek tartışmaya neden olmuştu. Hans iş arkadaşlarıyla uğraştıkları işin bu kadar basit bir şey olmadığını söyleyip karşı çıkmıştı. Wallander ona ne yaptıklarını sorduğu zaman, aldığı cevaptan edindiği izlenim, döviz ve hisse senetlerindeki spekülatif hareketler, depozit yardımcı mevduatlar ve yüksek riskli yatırım fonları gibi Wallander'in pek gizlemeye gerek duymadan anlamadığını itiraf ettiği konulardı. Linda araya girmiş, babasının bu işleri fazla bilmediğini ve bu yüzden de günümüzün ekonomik işleyişlerini korkutucu bulduğunu söylemişti. Eskiden olsa Wallander kızının bu açıklamasına bozulabilirdi ama Linda'nın ses tonundaki sıcaklığı fark etmişti. Ona hak verdiğini kollarını iki yana kocaman açarak gösterdi.

Kızıyla partnerinin paylaştıkları eve gelmiş, oturuyordu. Hâlâ bir isim verilmemiş bebekleri Linda'nın ayakları dibinde serili bir örtünün üstündeydi. Wallander Linda'yı bir süre inceledi ve sonra birden kızının bir daha asla kendi kucığına oturmayacağı gerçeğini fark etti. İnsanın kendi çocuğunun bir çocuğu olduğunda bazı şeyler bir daha geri gelmemek üzere geçmişte kalıyordu.

“Hâkan'a ne oldu dersin?” diye sordu Wallander. “Hem bir polis memuru hem de Hans'ın partneri olarak senin görüşün nedir?”

Linda hemen cevaplandırdı. Böyle bir soru beklediği belliydi.

“Ciddi bir şeyler olduğuna eminim. Hatta ölmüş olmasından korkuyorum. Hâkan pek öyle durup dururken ortadan kaybolacak tiplerden değil. Bir not bırakmadan da asla intihar etmezdi. Tabii intihar falan da asla etmezdi ama bu başka bir konu. Yanlış bir şey yapmış olsa cezasını çekmeden kaçmazdı. Ben onun kendi inisiyatifiyle ortadan kaybolduğuna hiç inanmıyorum.”

“Açıklasana.”

“Gerek var mı? Ne demek istediğimi pekâlâ biliyorsun.”

“Evet ama bir de senin ağzından duymak istiyorum.”

Wallander kızının yine verdiği cevabı öncesinde düşünmüş olduğunu fark etti. Linda, sadece bir yakını hakkında konuşan biri değil, aynı zamanda olaya karşı kendi bakış açısına sahip cin gibi bir genç polisti.

“Kurbanın kendi istemi dışında gelişen durumlardan bahsettiğin zaman iki olasılık vardır: Biri kaza. İncelip kırılan buzlu suya düşmek veya bir arabanın altında kalmak gibi. Diğeri de planlanmış bir şiddete maruz kalmasıdır, kaçırılma veya öldürülme gibi. Kaza olasılığı artık pek mümkün görünmüyor. Hastanelerde onunla ilgili bir kayıt yok, o yüzden bu ihtimalin üstünü çizebiliriz. Dolayısıyla geriye sadece diğeri olasılık kalıyor.”

Wallander elini kaldırıp onun sözünü kesti.

“Hadi bir tahmin yürütelim,” dedi. “Sen de ben de biliyoruz ki böyle şeyler tahmin edilenden çok daha sıkça meydana gelmekte. Hele de yaşını başını almaya başlayan erkekler söz konusu olduğunda.”

“Yani bir kadınla kaçmış olabileceğini mi söylemeye çalışıyorsun?”

“Bunun gibi bir şey, evet.”

Linda kesin bir tavırla başını iki yana salladı.

“Hans’la bu konuyu konuştuk. Bana geçmişinde utanılacak bir sırrı olmadığını söyledi. Hâkan evlilikleri boyunca Louise’e hep sadık olmuş.”

Wallander kızının sözünü yine kesti.

“Peki ya Louise? O da sadık mıymış?”

Linda’nın aklına bunun gelmediğini görebiliyordu Wallander.

Bir sorgulama sırasında düşünülmesi gereken bütün olasılıkları henüz bilmiyordu.

“Bunun söz konusu olduğunu sanmıyorum. Öyle bir tip değil.”

“İyi bir cevap değil. Asla ‘öyle bir tip değil’ diye düşünmemelisin. Bu senin durumu hafife almaya neden olabilir.”

“O zaman şöyle diyeyim: Bir ilişkisi olduğunu sanmıyorum ama tabii emin olamayacağım da aşikâr. Ona sorsana!”

“Böyle bir şey yapmaya hiç niyetim yok! Şu anki şartlar altında böyle bir şey yapmak büyük kabalık olur.”

Wallander aklına gelen diğeri soruyu sormadan önce tereddüt etti.

“Hans ile bu olayı son birkaç gündür konuşuyor olsanız gerek. Sürekli bilgisayarına yapışıp kalıyor olamaz. O bu işe ne diyor? Hâkan’ın kaybolmasına şaşırırdı mı?”

“Neden şaşırmasın ki?”

“Bilemiyorum. Ama ben Stockholm’deyken bana sanki Hâkan’ın bir sıkıntısı var gibi gelmişti.”

“Neden söylemedin öyleyse?”

“Çünkü bu düşünceyi aklımdan savuşturmaya çalıştım. Kuruntudur, dedim kendi kendime.”

“İçgüdülerin seni genellikle yanıltmaz ama.”

“Sağ ol. Her geçen gün bu söylediğine olan inancım azalıyor, birçok başka şeye olan inancımın azalması gibi.”

Linda karşılık vermedi. Wallander kızının yüzünü inceledi. Hamileliği sırasında biraz kilo almış, yanakları dolgunlaşmıştı. Gözlerinden yorgun olduğu anlaşılıyordu. Düşünceleri Mona’ya kaydı. Linda gece uyanıp ağladığı zamanlar kendisinin kalkıp yardım etmemesine nasıl kızardı! Linda acaba neler hissediyor, diye merak etti. İnsan çocuk sahibi olunca sanki insanın bütün duyguları sonuna kadar geriliyor, bir ikisi koptu kopacak hâle geliyordu.

“İçimden bir ses bana haklı olduğunu söylüyor,” dedi Linda sonunda. “Şimdi düşününce bazı olaylar hatırlıyorum, Hâkan’ın endişeli olduğu zamanlar ama çok fark edilir şeyler değildi. Sürekli geriye bakardı.”

“Mecazi anlamda mı söylüyorsun, gerçek manada mı?”

“Gerçek anlamda. Arkasına bakardı sürekli. Bunu daha önce düşünmemiştim.”

“Başka şeyler de hatırlayabiliyor musun?”

“Kapıların kilitli olmasına çok dikkat ederdi. Ayrıca bazı ışıkların sürekli olarak yanık kalmasını isterdi.”

“Neden?”

“Bilmiyorum. Fakat çalışma masasındaki gece lambası her zaman açık olmalıydı, örneğin; bir de kapı önündeki antrenin ışığı.”

Emekli bir deniz subayı, diye düşündü Wallander, belli başlı deniz fenerlerinin yanık olmasını sağlayarak güzergâh kanallarının aydınlatılmasını istiyor.

Tam o sırada bebek uyandı. Wallander torunu ağlamayı kesene dek onu kollarında salladı.

Stockholm'e doğru trende giderken, yanık bırakılan ışıkları düşündü. Bu araştırması gereken bir konuydu. Belki basit bir açıklaması vardı. Aynı şey Hâkan von Enke'nin kayboluşu için de geçerli olabilirdi. Şu ana dek bunu nasıl bulacağını bilemiyordu. Ama ne olursa olsun bunun, mantıklı ve neticesi kötü olmayan bir açıklaması olmasını ümit etti.

6

1970 sonlarında Mona ile beraber Stockholm'e bir yolculuk yapmışlardı. Söder bölgesinde Maritime Oteli'nde kaldıklarını hatırlıyordu; oteli aramış ve birlikte iki geceliğine bir oda tutmuşlardı. Wallander trenden inince otele kadar metroyla mı yoksa taksiyle mi gitsin karar veremedi. Sonunda ağır çantası omuzunda asılı yürümeye başladı. Hava hâlâ soğuktu ama güneş vardı ve ufukta hiç yağmur bulutu yoktu.

Eski Şehir Merkezi'nden yürüyerek geçerken Mona ile yaptıkları bu yolculuğu düşündü. Fikir karısından çıkmıştı. Mona başkente hiç gitmediğini fark etmiş ve böylesi bir ayıbı telafi etmek için en ideal zaman olduğunu düşünmüştü. Orada dört gün kalmışlardı. O yıllar Mona'nın okula yeniden dönüş yaptığı sıralardı, dolayısıyla ne bir geliri vardı ne de ücretli izni. Linda'ya birkaç gün bakmaları için onun bir sınıf arkadaşını ayarlamışlardı; kızı o sonbaharda üçüncü sınıfa geçecekti. Yanlış hatırlamıyorsa ağustos başıydı. Sıcak günlerdi; baskı dolu sıcaklığı takiben hava bir ara gök gürültülü bir fırtına yapmış, bu hava değişimi de onları dışarı çıkıp parkta yürüyüş yapmaya, ağaç gölgelerinin verdiği serinliğin tadını çıkarmaya teşvik etmişti. Wallander Slussen'e yaklaşırken, üstünden neredeyse otuz yıl geçmiş, diye düşündü ve otele doğru yokuşu tırmanmaya başladı. Otuz yıl. Koca bir jenerasyon; ve işte yine buradayım. Ama bu kez tek başıma.

Lobiye girince içeriyi tanıyamadı. Gerçekten de bu otelde mi kalmışlardı? İçine dolan ani huzursuzluk hissinden silkinip kurtuldu, geçmişi düşünmeyi bıraktı ve asansöre binip birinci kattaki odasına çıktı. Yatağın üst örtüsünü açıp uzandı. Yorucu bir seyahat olmuştu: Çevresi çığlık çığlığa bağrıışan bir sürü çocukla dolu bir yolculuk yapmıştı ve daha da kötüsü, sonradan Alvesta'da bir grup sarhoş genç de binmişti trene. Gözlerini kapayıp uyumaya çalıştı. İrkilerek uyandığında saati kontrol edince topu topu on dakika uyumuş olduğunu gördü. Ayağa kalkıp pencereye gitti. Håkan von Enke'ye ne olmuştu? Bu yapbozun bütün parçalarını bir araya getirmeye çalışsa, yani Linda'dan duyduklarıyla kendi tecrübesi sayesinde bildiklerini birleştirse ne sonuç elde ederdi? Çözümün başı bile yoktu daha elinde.

O akşam Louise'lerin evine saat yedide gidecekti. Tekrar yürümeye karar verdi. Kraliyet Sarayı'nın önünden geçerken durdu. Buraya Mona ile gelmişlerdi, buna emindi. Köprünün üstünde şu anda durduğu yerde durmuşlar ve ikisi de ayaklarına kara sular indiğini kabul etmişti. Bu anı hafızasında o kadar tazeydi ki konuşmaları bile hâlâ kulaklarında çınlıyordu. Bazen evliliklerinin nasıl çöktüğünü düşünüp hüznlendiği oluyordu. Şu an onlardan biriydi. Aşağıda döne döne akan suya baktı ve çok özlediğini fark ettiği geçmiş günleri giderek daha fazla hatırlamaya başladığı bir döneme girdiğini düşündü.

Louise von Enke, seramik çaydanlıkta çay hazırlamıştı. Gözle görünür biçimde uykusuz olduğu belliydi ama buna rağmen hayranlık duyulacak kadar kontrollüydü. Salonun duvarları von Enke ailesine ait portrelerle, donuk renkli, çeşitli savaş manzaraları olan yağlı boya tablolarıyla süslüydü. Kadın resimlere baktığını fark etti.

“Håkan ailedeki ilk denizciydi. Babası, büyükbabası, büyük-büyükbabası hep karacıydılar. Amcalarından biri Kral Oscar'ın nazırıydı, I. Oscar mı II. Oscar mıydı, hatırlamıyorum. Orada, köşede duran kılıç, verdiği hizmet karşılığı XIV. Karl tarafından yine bir başka akrabasına armağan edilmiş. Håkan, adamın işinin krala uygun genç hanımlar bulmak olduğunu söylerdi hep.”

Louise susmuştu. Wallander yanmakta olan şöminenin üstünde duran saatin tik taklarıyla dışarıdaki trafiğin uzaktan uzağa duyulan uğultusunu dinliyordu.

“Ne olduğunu düşünüyorsunuz?”

“Bilmiyorum. Gerçekten bilmiyorum.”

“Kaybolduğu gün, garibinize giden bir şey olmuş muydu? Her zamankinden farklı bir davranışı var mıydı?”

“Hayır. Her şey her zamanki gibiydi. Hâkan dakikası dakikasına programlı yaşayan biri olmasa da kendine göre bir rutini vardı.”

“Daha önceki günler nasıldı? Geçen hafta?”

“Hastaydı, soğuk almıştı. Bir günlüğüne sabah yürüyüşüne çıkmadı. Hepsi bu.”

“Hiç adına posta geldi mi? Onu telefonla arayan biri oldu mu? Ziyaretine gelen biri?”

“Bir iki defa Sten Nordlander ile konuştu, en yakın arkadaşıdır.”

“Djursholm'deki partide var mıydı arkadaşı?”

“Hayır, o sıralar kendisi uzaklardaydı. Hâkan ile Sten aynı denizaltında çalışırken tanışmışlar. Hâkan komutanmış, Sten de baş mühendis. Altmışlı yılların sonu olmalı.”

“Hâkan'ın kaybolmasına o ne diyor?”

“Sten de herkes gibi endişeli. Onun da aklına bir sebep gelmiyor. Hazır siz buradayken isterseniz görüşmekten memnun olacağını söyledi.”

Louise, Wallander'in karşısında kanepede oturuyordu. Akşam güneşi birden kadının yüzünü aydınlatınca kadın gölgeye kaydı. Wallander onun, güzelliğini sadelik maskesi arkasında saklamayı seven kadınlardan olduğunu düşündü. Sanki kadın onun aklından geçenleri okumuş gibi çekimser bir tavırla bakıp gülümsedi. Wallander not defterini çıkarıp Sten Nordlander'in telefon numarasını kaydetti. Kadının numarayı ezbere bildiğini fark etmişti, cep numarasını da.

Yaklaşık bir saat kadar konuştular ama sohbetleri Wallander'e bilmediği yeni bir şey katmamıştı. Sonra kadın ona kocasının çalışma odasını gösterdi. Wallander masa lambasını inceledi.

“Demek bütün gece açık bıraktığı lamba bu.”

“Size bunu kim söyledi?”

“Linda bahsetmişti. Bu lamba ve diğerleri.”

Kadın yanıt verirken kalın perdeleri çekmeye başladı. Wallander hafif bir tütün kokusu aldı.

Koyu renkli ağır perdelerden birinin üstünde gördüğü tozu silkelirken, “Karanlıktan korkardı,” dedi kadın. “Bundan da utanırdı. Herhâlde denizaltında görev yaptığı sıralar başladı ama gerçek korkusu çok sonraları ortaya çıktı, denize açılmayı bıraktıktan çok daha sonra. Ona bunu hiç kimseye söylemeyeceğime söz vermişim.”

“Ama oğlunuz biliyor? O da bundan Linda'ya bahsediyor...”

“Hans'a bunu Hâkan söylemiş olmalı, benim haberim olmadı.”

Uzakta çalan bir telefon sesi duyuldu.

“Lütfen rahatınıza bakın,” dedi kadın, çift kanatlı yüksek kapıdan çıkıp gözden kaybolurken.

Wallander kendini tıpkı Kristina Magnusson'un arkasından baktığı gibi kadını incelerken buldu. Yazı masasına ait, kızıl kahve ahşap renkli, oturma ve sırt dayama yeri yeşil deri döşemeli koltuğa oturdu. Bakışlarını ağır ağır odada gezdirdi. Masanın üstündeki lambayı açtı. Dügmenin çevresi tozluysa da Wallander parmağını parlak maun masa yüzeyinde gezdirdi, sonra uzanıp günlük not defterini kaldırdı. Rydberg'in yanında staj yaptığı günlerden edindiği bir alışkanlıktı bu. Ne zaman mekânda yazı masası olan bir cinayet mahalline gelseler, Rydberg'in ilk yaptığı şey bu olurdu. Tabii altından bir şey çıkmazdı ama Rydberg gizli bir şey açıklıyormuş edasıyla, bazen boş bir yerin bile önemli bir ipucu olabileceğini söylemişti.

Masanın üstünde birkaç kalemle kurşun kalem vardı, bir büyüteç, kuğu biçiminde seramik bir vazö, küçük bir kaya parçası ve bir kutu dolusu raptiye. Hepsi bu kadardı. Koltuğun üstünde yavaş yavaş dönüp gözlerini odada gezdirdi. Duvarlarda çerçeveler içinde fotoğraflar vardı, denizaltı ve başka gemilerin resimleri, mezun olduklarında İsveçlilerin giydikleri beyaz kep giyme töreni, Hâkan'ın resmî üniformalı hâli, düğün günü şeref kıtasının kılıçlarının altından Louise ile birlikte geçişleri, hemen hemen hepsi üniformalı olgun yaştaki insanların fotoğrafları. Duvarlardan birinde bir de tablo vardı. Wallander daha yakından incelemek için yanına gitti. Trafalgar Savaşı'nın romantik bir tasviriydi: Nelson⁴ ölüyordu; bir topa yaslanmış, çevresi dizleri üstüne çökmüş denizcilerle

⁴ Ç. N. Amiral Vikont Lord Nelson.

çevriliydi, hepsi ağlıyordu. Bu tablo Wallander'i şaşırtmıştı. Zevkli döşenmiş bir evde görmeyi beklemediği basitlikte bir parçaydı. Hâkan bunu neden asmıştı ki? Wallander resmi dikkatle yerinden çıkardı, çevirip arkasını inceledi. Hiçbir şey yazmıyordu. Odayı tamamen araştırmak için çok geç oldu, diye düşündü. Saat neredeyse sekiz buçuk olmuştu ve bu iş birkaç saat alırdı. Yarın sabah başlamak daha mantıklıydı. Birbirine açılan iki salondan birine geri döndü. Louise de mutfaktan çıkıp geldi. Wallander hafiften alkol kokusu aldığını sandı ama emin değildi. Wallander'in ertesi gün saat dokuzda gelmesi konusunda anlaşılabilir. Holde ceketini giydi ve gitmeye hazırlandı ama birden aklına bir şey gelmişti.

“Yorgun görünüyorsunuz,” dedi kadına. “Uyuyabiliyor musunuz?”

“Bir iki saat dalabiliyorum. Neler olup bittiğini bilmezken nasıl iyi bir uyku çekebilirim?”

“Bu gece burada kalmamı ister misiniz?”

“Bunu düşünmeniz büyük incelik ama gerekli değil. Yalnız kalmaya alışığım. Unutmayın, bir denizci karısıyım.”

Wallander otele kadar yürüdü; yolda pahalı görünmeyen bir İtalyan restoranında durup yemek yedi. Yemek de dış görünüşünü destekler nitelikteydi. Uykusuz bir gece geçirmeyi göze alamadığı için uyku haplarından birini ortadan kırıp içti. Hayatta sevdiği birkaç şeyden geriye kalan bir zevk işte buydu ne yazık ki: beyaz şişenin kapağını çevirmek suretiyle uykuya gelmesi için işaret göndermek.

* * *

Ertesi günkü ziyareti de dün akşamki gibi başlamıştı: Louise'in ona bir fincan çay ikramıyla. Kadının bütün gece gözünü kırpmadığı yüzünden belliydi.

İletmesi için bir mesaj bırakılmıştı: Von Enke'nin kayboluşuyla ilgili soruşturmadan sorumlu Başkomiser Ytterberg'den. Acaba Wallander kendisini arayabilir miydi? Louise, Wallander'e bir telsiz telefon uzattı, sonra ayağa kalkıp mutfaka gitti. Wallander onun yansımasını duvardaki aynadan görebiliyordu. Kadın mutfağın orta yerinde hareketsiz duruyordu, sırtı kendisine dönüktü.

Ytterberg belirgin bir kuzeyli aksanıyla konuşuyordu.

“Artık geniş çaplı bir soruşturma bu,” diye başladı. “Başına bir şey geldiğine eminiz. Eşinin sözlerinden anladığım kadarıyla siz de orada onun evraklarını gözden geçireceksiniz.”

“Siz bunu çoktan yapmadınız mı?”

“Eşi yapmıştı bunu ve bir şey bulamadı. Sanırım bir de sizin kontrol etmenizi istiyor.”

“Herhangi bir ipucu buldunuz mu? Onu gören birileri olmuş mu?”

“Sadece kendisini Lill-Jansskogen'de gördüğünü iddia eden bir görgü tanığı ama güvenilir değil. Hepsi bu.”

Bir suskunluk olmuştu. Wallander Ytterberg'in birisine şimdi gidip daha sonra gelmesini söylediğini duydu.

Konuşmaya tekrar başladıklarında, “Buna hiç alışamayacağım,” dedi Ytterberg. “İnsanlar sanki kapı vurma denen şeyi unutmuş, içeri dalıveriyorlar.”

“Çok yakında bir gün, emniyet müdürü bize de çalışmada verimliliği artırmak için hepimizin bir arada, açık plan ofis tarzı şeklinde oturmamız gerektiğini söyleyecek,” dedi Wallander. “Birbirimizin şahitlerinin söylediklerini dinleyebilecek ve başkalarının soruşturmalarına yardım edebileceğiz.”

Ytterberg bu sözlere keyifle güldü. Wallander, Stockholm polis teşkilatında kendine mükemmel bir bağlantı bulduğunu düşünüyordu.

“Bir şey daha,” dedi Ytterberg. “Emekli olmadan önce Hâkan von Enke üst rütbeli bir deniz subayımı. Dolayısıyla Säpo⁵ dakiler bu işe burunlarını sokacaklardır. Bizim güvenlik servisindeki arkadaşlar bir casus yakalayabilme ihtimaline karşı hep tetiktedirler.”

⁵ Ç. N. Säkerhetspolisen. İsveç Gizli Polisi.

Wallander şaşırmişti.

“Yani von Enke’den şüphenildiğini mi söylemeye çalışıyorsunuz?”

“Tabii ki hayır. Ama seneye bütçe görüşmeleri başlayınca ellerinde çalıştıklarını gösterecek bir şeyler olması lazım.”

Wallander mutfaktan biraz uzaklaştı.

“İkimizin arasında kalsın ama,” dedi alçak sesle, “siz neler olduğunu düşünüyorsunuz? Eldeki bütün gerçekleri unutun, tecrübeleriniz size ne diyor?”

“Durum oldukça ciddiye benziyor. Ormanda saldırıya uğrayıp kaçırılmış olmalı. Şu anda en olası şey olarak düşündüğüm bu.”

Ytterberg telefonu kapatmadan önce Wallander’den cep numarasını istedi. Wallander çayını içmek için yeniden salona döndü, bir yandan da kahveyi tercih edeceğini düşünüyordu. Louise mutfaktan gelmiş soran gözlerle ona bakıyordu. Wallander başını iki yana salladı.

“Yeni bir şey yok. Ama kayboluşunu oldukça ciddiye alıyorlar.”

Kadın kanopenin yanında ayakta dikilmeye devam etti.

“Ödüğünü biliyorum,” dedi, durup dururken. “Şu ana kadar en kötüsünü düşünmeyi hep reddettim ama artık daha fazla engelleyemiyorum.”

“Bu yargıya varabilmeniz için temelleri olmalı,” dedi Wallander dikkatle. “Şu anda böyle düşünmenize neden olacak sebepler var mı?”

“Onunla kırk yıldır yaşıyorum,” dedi. “Bana böyle bir şeyi bilerek asla yapmazdı. Ne bana ne de aileden bir başkasına.”

Kadın aceleyle salondan çıktı. Wallander yatak odası kapısının kapandığını duydu. Bir süre bekledi, sonra ayağa kalkıp parmaklarının ucunda hole çıkıp dışarısını oradan dinledi. Kadının ağladığını duyabiliyordu. Gerçekte pek duygusal tiplerden sayılmasa da boğazının düğümlendiğini hissetti. Çayının geri kalanını bitirdi, ardından dün gece gidip baktığı, von Enke’nin çalışma odasına geçti. Perdeler hâlâ çekiliydi, onları açtı ve ışığın içeri girmesini sağladı. Sonra yazı masasını araştırmaya başladı, birer birer bütün çekmeceleri. Hepsisi çok düzgündü, her şeyin bir yeri vardı. Gözlerden birinde eski pipolar, pipo temizleme gereçleri ve toz bezine benzer bir şey duruyordu. Dikkatini yazı masasının diğer çekmeceli dolabına çevirdi. İçindeki her şey güzelce dosyalanmıştı: Eski okul karneleri, sertifikalar ve bir pilot lisansı. 1958 Mart’ında Håkan von Enke, Bromma Havaalanı’n-da, tek motorlu uçak kullanma izni veren bir sınavdan geçmişti. Demek ömrünü denizin diplerinde harcamamış, diye düşündü Wallander. Sadece balıkları değil, kuşları da taklit etmiş anlaşılan.

Wallander, von Enke’nin Norra Latin Ortaokulu’ndan aldığı karneleri eline aldı. Tarih ile İsveççeden en yüksek notları almıştı ve de coğrafyadan ama Almanca ile din derslerinden sadece geçer not alabilmişti. Diğer çekmecedeki bir fotoğraf makinesiyle bir çift kulaklık vardı. Leica’nın eski bir modeli olan kamerayı daha yakından inceleyince içinde hâlâ film olduğunu gördü. Ya on iki poz çekilmişti ya da on iki pozluk yer hâlâ vardı. Makineyi yazı masasının üstüne bıraktı. Kulaklıklar da eskiydi. Wallander onların belki elli yıl önce en iyi kalite kulaklıklar olduklarını tahmin etti. Acaba von Enke bunları neden hâlâ elinde tutuyordu? En alttaki çekmecedeki içi renkli resimler ve konuşma baloncuklarıyla *Son Mohikan* hikâyesinin bir çizgi romanı vardı sadece. Çizgi roman çok okunmaktan Wallander’in elinde dağıldı dağılacak hâldeydi. Bir ara Rydberg’in kendisine söylediği bir şey aklına geldi: *Her zaman diğerleriyle bağdaşmayan şeyi ara*. 1962 basımı klasik bir çizgi roman Håkan von Enke’nin dolabının en alt çekmecesinde ne arıyordu?

Louise’in yaklaştığını duymamış, kadın birdenbire kapının girişinde belirivermişti. Yaşadığı duygu boşalmasının bütün izleri gitmiş, yüzü yeni pudralanmıştı. Elindeki çizgi romanı havaya kaldırdı.

“Bunu neden tutuyordu?”

“Sanırım ona bir arkadaşı tarafından özel bir günde verilmişti. Bana ayrıntılarını hiç anlatmadı.”

Kadın onu yine kendi işiyle baş başa bırakmıştı. Wallander kalan son büyük çekmeceyi açtı: Bel hizasında, kaide görevi gören yanlardaki iki büyük dolabın arasında kalan orta çekmeceyi. Bunun içindekiler düzenli olmaktan çok uzaktı. Mektuplar, fotoğraflar, eski uçak biletleri, bir doktor raporu, birkaç fatura. Neden her şey burada karmakarışıkta da diğer yerler düzgündü? Bu çekmecenin içindekilere şimdilik dokunmamaya karar verip açık bıraktı. İçinden aldığı tek şey doktor raporuydu.

İzini bulmaya çalıştığı adam pek çok kez aşı olmuştu. Daha üç hafta önce sarı humma aşısı olmuştu, ayrıca tetanoz ile sarılık aşısı da yaptırmıştı. Doktor raporuna zımbalanmış sıtmaya karşı ilaç reçeteleri vardı. Wallander'in kaşları çatıldı. Sarı humma mı? İnsanın buna karşı aşı olmasının gerekmesi için nereye yolculuk yapıyor olmalıydı? Bir cevap bulmadan evrakı yeniden çekmeceye bıraktı.

Wallander ayağa kalkıp dikkatini kitaplığa çevirdi. Kitaplara bakılırsa Håkan von Enke, İngiltere tarihi ve yirminci yüzyılda denizcilik alanında yaşanan gelişmelere büyük ilgi duyuyordu. Aralarında genel dünya tarihi ve bir sürü siyasi anı kitabı da vardı. Tage Erlander'in anı kitabının Stig Wennerström'ün otobiyografisinin hemen yanında durduğunu fark etti. Von Enke'nin İsveç şiir edebiyatına da ilgi duyduğunu görünce daha da şaşırdı. Aralarında Wallander'in tanımadığı isimler vardı, bazı şairleri ise biraz biliyordu, örneğin Sonnevi, Tranströmer gibi. Kitapların bir ikisini eline alıp inceleyince okunmuş olduklarını belli eden işaretler gördü. Tranströmer'in kitaplarından birinde, sayfa kenarına birisi notlar almıştı, bir yerine de 'mükemmel bir şiir' diye not düşülmüştü. Wallander şiiri okuyunca hak verdi. Çam ormanlarının iç çekişini anlatan bir şiirdi. Ivar Lo-Johansson'un bütün eserleri var gibiydi ve Vilhelm Moberg'in de öyle. Ortadan kaybolan adam hakkında Wallander'in sahip olduğu fikir giderek değişiyor, derinleşiyordu. Komutanın gösterişçi ve sanata ilgi duyduğunu dünyaya ispatlamaya çalışan bir insan olduğu kanısına varmasına neden olacak hiçbir şey yoktu ortada. Wallander böyle tiplerden nefret ederdi.

Kitaplığı bırakıp bu kez uzun dosya dolabına geçti ve çekmeceleri birer birer açmaya başladı. Dosyalar, mektuplar, raporlar, birkaç özel günlük ve "komuta ettiğim türler" diye etiketlenmiş denizaltı çizimleri vardı. Her şey düzgün, yerli yerindeydi, ortadaki o çekmece dışında. Durumda ismini koyamadığı, kendisini huzursuz eden bir şeyler vardı. Tekrar masaya geçip oturdu ve açık duran dosya dolabına bakıp düşünmeye başladı. Odanın bir köşesinde kahverengi deri bir koltuk, bir sehpa ve kırmızı bir abajur duruyordu. Wallander yazı masasındaki koltuktan okuma köşesindeki koltuğa geçti. Sehpanın üstünde iki kitap vardı, ikisi de açıktı. Biri eski bir şeydi, Rachel Carson'ın *Silent Spring*'i. Wallander bunun Batı uygarlığının ilerleyişinin, yeryüzünün geleceği açısından ileride bir tehdit oluşturacağı konusunda uyarıda bulunan ilk kitaplardan biri olduğunu biliyordu. Diğer kitapsa İsveç'te görülen kelebeklerle ilgiliydi; kısa bilgi aktaran paragraflarla renkli resimlerden oluşan bir kitaptı. Kelebekler ve tehdit altında bir gezegen, diye düşündü Wallander; ve karmakarışık bir masa çekmecesini. Bu birbirinden farklı verilerin birbiriyle nasıl bağdaştığını göremiyordu.

Sonra koltuğun altından bir derginin köşesini fark etti. Eğilip aldı; donanma gemileriyle ilgili İngiliz veya belki Amerikan basımı bir dergiydi. Wallander sayfalarını karıştırmaya başladı. Uçak gemisi *Ronald Reagan* hakkında yazılmış makalelerden, hâlâ çizim aşamasında olan denizaltı eskizlerine kadar içinde her şey vardı. Wallander dergiyi elinden bırakıp yeniden dosya dolabına baktı. *Görmeden bakmak*. Rydberg'in kendisine yaptığı bir uyarıydı bu: Gerçekte aradığın bir şeyi fark edememek. Dosya dolabını bir kez daha araştırdı ve çekmecelerden birinde bir toz bezi buldu. Demek burada her şeyi tertemiz tutuyor, diye düşündü Wallander. Kâğıtlardan hiçbirisinde tek bir toz zerreciği bile yok, her şey pırıl pırıl. Tekrar yazı masasının koltuğuna oturup, açık duran, öteki yerlere hiç benzemeyen karman çorman hâldeki yazı masasının gözüne baktı. Dikkatle içindekileri elden geçirmeye başladı ama şaşırtıcı hiçbir şey bulamıyordu. Kendisini tek huzursuz eden şey çekmecenin karışıklığıydı. Acıyan bir parmak gibi rahatsız ediyordu bu durum onu, Håkan von Enke'nin eşyalarını düzenleyiş tarzına uymuyordu. Yoksa kendisine normal gelen şey karışıklıktı da düzeni bozan bu intizam mıydı?

Ayağa kalktı, gidip sıra dışı yükseklikteki dosya dolabının en üstünde elini gezdirdi; bakınca görülemeyen bir yerinde eline bir klasör geldi, alıp aşağı indirdi. Kamboçya'daki siyasi durum üzerine yazılmış bir rapor vardı içinde. Robert Jackson ve Evelyn Harrison tarafından hazırlanmıştı, artık her kimlerse. Wallander raporun ABD Savunma Bakanlığı tarafından gönderilmiş olduğunu görünce şaşırды. Mart 2008 tarihliydi, henüz yeni yayımlanmıştı. Raporu okuyan her kimse, kendini konuya kaptırдыğı belliydi: Bazı cümlelerin altını çizmiş, sayfa kenarına büyük belirgin ünlem işaretleri dolu notlar almıştı. Raporun başlığı, *Kamboçya'daki Sorunlar Üzerine, Pol Pot Rejimi'nin Biraktıkları Hakkında* idi.

Tekrar salona geri döndü. Çay fincanları toplanmıştı. Louise pencerelerden birinin yanında durmuş caddeyi seyrediyordu. Wallander hafifçe öksürünce, kadın sanki korkmuş gibi irkilip hızla arkasına döndü ve bu durum Wallander'in aklına Djursholm'deki partide kocasının yaptığı şeyi getirdi; o da aynı tepkiyi vermişti, diye düşündü. Her ikisi de tedirgin, korkuyorlar ve sanki bir tür tehlike içindeler.

Bu soruyu sormayı planlamamıştı ama Djursholm'ü hatırlayınca kendiliğinden ağzından döküldü.

“Bir silahı var mıydı?”

“Hayır. Artık yoktu. Hâkan görevli olduğı zamanlarda mutlaka bir tane kullanmıştır. Ama burada evde, hayır, burada hiç silahı olmadı.”

“Bir yazlığınız var mı?”

“Bir yer almaktan hep söz ederdik ama bunu gerçekleştirme imkânı hiç bulamadık. Hans küçükken yaz mevsimini Utö Adası'nda geçirirdik. Son yıllarda ise Riviera'ya gitmeye ve orada bir daire kiralamaya başlamıştık.”

“Silah saklayabileceğı başka yerler var mı?”

“Hayır. Neden soruyorsunuz?”

“Belki depo gibi bir yeri olabilir diye. Bu evde tavanarası var mı veya bodrum katı?”

“Eski eşyaları ve çocukluk hatırası olan şeyleri sakladığımız bir oda var bodrumda. Ama orada bir silah olabileceğini sanmıyorum.”

Kadın odadan çıkıp bir anahtarla geri döndü. Wallander onu cebine koydu. Louise ona biraz daha çay isteyip istemediğini sordu ama Wallander istemedi; yerine bir fincan kahve istediğini ise söyleyememişti.

Çalışma odasına geri dönüp Kamboçya ile ilgili raporu karıştırmaya devam etti. *Neden bu dosya dolabının en tepesinde duruyordu?* Koltuğun yanında ayak dayamak için bir puf vardı. Wallander pufu dosya dolabının önüne çekerek üstünü görmek için parmak uçlarında tepesine çıktı. Klasörü aldığı yer hariç üstü toz kaplıydı. Wallander pufu yerine itti ve dikilip çevreyi süzmeye devam etti. Birdenbire dikkatini neyin çektiğini kavrayıverdi. Sanki bazı evraklar kayıp gibiydi, özellikle dosya dolabında. Emin olmak için bir kez daha gözden geçirdi, hem masanın gözlerini hem de dosya dolabındaki çekmecenin içindekileri. Her yerde, yerinden alınmış evrakların izine rastlıyordu. Bunu Hâkan'ın kendisi yapmış olabilir miydi? Bu mümkündü veya Louise de yapmış olabilirdi.

Wallander salona yine geri döndü. Louise oldukça eskiymiş gibi görünen bir sandalyede oturmuş, gözlerini ellerine dikmişti. Wallander'in geldiğini görünce ayağa kalkıp ona tekrar bir fincan çay isteyip istemediğini sordu. Wallander bu kez kabul etti. Sonra kadının çayı koymasına bitene kadar bekledi; kendisine de bir tane doldurmadığını fark etmişti.

“Bir şey bulamadım,” dedi Wallander. “Acaba evraklarını biri elden geçirmiş olabilir mi?”

Kadın soran gözlerle kendisine baktı. Yüzü yorgunluktan neredeyse gri bir renk almıştı.

“Onları ben inceledim elbette. Ama başka kim yapmış olabilir?”

“Bilmiyorum, ama sanki bazı kâğıtlar eksikmiş gibi gözüküyor, sanki bütün düzenli ve tertemiz dosyaların düzeni bozulmuş gibi. Yanılıyor da olabilirim.”

“Kaybolduğı günden beri onun çalışma odasına giren olmadı. Benim dışımda, tabii.”

“Bunu daha önce de konuştuğumuzu biliyorum ama bir daha sorayım: Çok titiz bir insan mıydı?”

“Düzensizlikten nefret ederdi.”

“Ama kılı kırk yaran tiplerden olmadığını söylediğinizi de hatırlıyorum.”

“Yemeğe misafirlerimiz olduğu zaman bana sofrayı kurmakta hep yardım ederdi. Çatal bıçaklarla kadehlerin her zaman olması gerektiği yerde durup durmadıklarını kontrol ederdi fakat bunun için de cetvel kullanmazdı. Bu, sorunuzu cevaplıyor mu?”

“Kesinlikle cevaplıyor,” dedi Wallander kibarca.

Sonra çayını içti ve ardından ailenin depo olarak kullandığı odaya bakmak için bodrum katına indi. Burada birkaç eski valiz, salıncaklı oyuncak at, sadece Hans tarafından olmayıp farklı jenerasyonlarca kullanılmış ve sonunda plastik kutulara yerleştirilmiş oyuncaklar vardı. Duvara kayalar dayanmıştı ve bir de fotoğraf negatifleri basmak için parçalarına ayrılmış bir makine vardı.

Wallander yavaşça oyuncak atın üstüne oturdu. Biraz düşünce, birkaç gün önce üstüne saldıran gençler gibi aklına bir fikir hücum etti: Håkan von Enke ölmüştü. Başka mümkün bir açıklaması yoktu. Ölmüştü.

Bunu idrak etmek kendisini sadece üzmemiş, aynı zamanda rahatsız da etmişti.

Håkan von Enke bana bir şeyler söylemeye çalışıyordu, diye düşündü. Ama ne yazık ki o gün Djursholm'deki o sığınakta ben bunun ne olduğunu anlayamadım.

7

Wallander sabaha karşı yan odada kavga eden genç bir çiftin gürültüsüyle uyandı. Duvarlar öyle incedi ki birbirlerine söyledikleri kötü sözleri açıkça duyabiliyordu. Yataktan kalktı, tuvalet takımlarını koyduğu çantanın içinde kulak tıkaçlarını aradı ama herhâlde onları evde bırakmıştı. Duvara vurdu. İki kuvvetli vuruştan sonra, sanki ettiği küfrü yumruğuyla iletmek istercesine son bir tane daha indirdi. Tartışma anında kesilmişti veya artık duyulmayacak şekilde tartışmaya alçak sesle aralarında devam ettiler. Uyumadan önce başkente gezmeye geldikleri zaman otelde Mona ile kendisinin de böyle kavga edip etmediklerini düşündü. Ara sıra kızdıkları bir konuyu anlamsız tartışmalarla onların da büyüttüğü olmuştu ama eften püften şeyler yüzündendi. Bizim tartışmalarımız hiç böyle renkli değildi, diye düşündü, bizimki hep kurşuni renkteydi. Biz mutsuz olurduk veya hayal kırıklığı hissederdik ya da ikisini birden ama kısa bir süre sonra geçeceğini bilirdik. Yine de nedense tartışırız ve ikimiz de aynı derece aptaldık, anında pişman olduğumuz şeyler söyledik. Kendimizi tutamaz, ağzımızdan bir araba dolusu söz çıkardı.

Uyuyakaldı ve rüyasında birini gördü. Rydberg'di galiba, ya da babası mıydı, yağmurun altında durmuş kendisini bekliyordu. Ama geç kalıyordu, arabası mı bozuluyordu ne; ve geç kaldığı için azarlanacağını biliyordu.

Kahvaltıdan sonra lobide oturdu ve Sten Nordlander'i aradı. Wallander önce ev telefonunu çevirdi. Cevap yoktu. Cep telefonu da cevap vermiyordu ama bir mesaj bıraktı. Adını ve ne iş yaptığını söyledi. Fakat işi neydi gerçekten? Kayıp Håkan von Enke'yi bulmak Stockholm polisinin işiydi, kendisinin değil. Belki olayla ilgilenen bir 'özel dedektif' olduğu söylenebilirdi; Olof Palme'nin öldürülmesinin ardından itibarı zedelenen bir sıfatı bu.

Birbiri ardına aklından geçen düşünceler çalan cep telefonunun sesiyle bozuldu. Arayan Sten Nordlander'di. Sesi kalın ve boğuktu.

"Kim olduğunuzu biliyorum," dedi. "Hem Håkan hem de Louise sizden bahsetmişti. Sizi nereden alabilirim?"

Sten Nordlander arabasıyla yanaştığında Wallander kaldırımında bekliyordu. Arabası ellilerin ortalarından kalma, parlak krom kaplama, jantlarının lastik yanağı beyaz olan bir Dodge'du. Nordlander gençken, 50'lili yılların "Teddy Boy"larından olduğuna hiç şüphe yoktu. Şu anda bile deri ceket, Amerikan tarzı çizmeler, kot ve soğuk havaya rağmen ince bir gömlek giymişti. Wallander, elinde olmadan Nordlander ile von Enke'nin nereden ve nasıl arkadaş olduklarını merak etti. İlk bakışta birbirinden bu kadar farklı olan iki insanı bir arada düşünmek imkânsız geliyordu. Fakat dışarıdan görünümüyle bir insanı değerlendirmek çok yanıltıcı. Bu durum Rydberg'in sık sık söylediği bir şeyi hatırlatmıştı: *Dış görünüme hiçbir zaman takılma.*

"Atla," dedi Sten Nordlander.

Wallander nereye gittiklerini sormayıp, orijinal olduğu belli olan kırmızı deri koltuğa gömüldü. Arabayla ilgili birkaç nezaket sorusu sordu ve aynı nezaketle yanıt aldı. Sonra sessizce oturdular. Arka pencerenin önünde, yünden bir çift büyük zar sallanıyordu. Wallander gençlik yıllarında buna benzer çok araba görmüştü. Direksiyonun arkasında her zaman en az arabanın krom parçaları kadar parlak takım elbiseler içinde orta yaşlı adamlar olurdu. Babasının yağlı boya resimlerini düzinelerle almaya gelirler, bedelini kalın bir para tomarı arasından çıkarıp verdikleri paralarla öderlerdi. Onlara "İpek Giyen Şövalyeler" derdi Wallander. Yağlı boya resimleri çok az bir para karşılığı aldıkları için aslında babasını aşağıladıklarını sonradan anlamıştı.

Bunu hatırlamak üzdü onu. Artık geçmişte kalmıştı, o günleri geri getirmek mümkün değildi. Arabada emniyet kemeri yoktu. Nordlander onun bağlanmak için kemer aradığını gördü.

"Bu klasik bir araba," dedi. "Zorunlu kemer takma kuralından muaf tutuluyor."

Värmdö Adası'nda bir yere gelmişlerdi. Wallander mesafe ve yön duygusunu çoktan yitirmişti. Nordlander kahverengi boyalı, altında kafe olan bir binanın önüne park etti.

“Kafenin sahibi kadın Hâkan ile benim ortak bir arkadaşımızın eşiydi,” dedi Nordlander. “Artık dul. Adı Matilda. Kocasını, Claes Hornvig, Hâkan’la birlikte görev yaptığımız Yılan’da ikinci kaptandı.”

Wallander başını salladı. Hâkan von Enke’nin o denizaltıdan bahsettiğini hatırlıyordu.

“Fırsat oldukça buraya gelip kafenin iş yapmasını sağlıyoruz. Paraya ihtiyacı var. Ayrıca kahvesi çok iyi.”

İçeri girer girmez Wallander’in gözüne ilk çarpan şey, orta yerde duran bir periskop olmuştu. Nordlander onun emekliye çıkarılan hangi denizaltıdan alındığını anlattı ve Wallander aslında denizaltı müzesi gibi bir yerde olduğunu fark etti.

“Bir alışkanlık hâline geldi,” diye açıkladı Nordlander. “İsveç denizaltısında hizmet eden herkes en az bir kere Matilda’nın kafesine uğrar ve gelirken de mutlaka bir şeyler getirirler, bunun aksi düşünülemez bile. Çalıntı tabak çanak veya bir battaniye, hatta kontrol malzemeleri bile. Tabii en bereketli dönem, denizaltıların emekli edilip hurdaya çıkarıldıkları zamanlardı. Pek çok emekli denizci hatırat toplamaya başlamıştı. Matilda’nın koleksiyonuna katkıda bulunmak isteyen birileri mutlaka olurdu. Parası önemli değildi, önemli olan hurda denizaltıdan bir şeyler kurtarabilmektir.”

Açılır kapanır mutfak kapısından yirmilerinde genç bir kız çıktı.

“Matilda ile Claes’in torunu, Marie,” dedi Nordlander. “Matilda da hâlâ ara sıra gelip yüzünü gösterir ama artık doksan yaşını geçti. Annesinin yüz bir, büyükannesinin de yüz üç yaşına kadar yaşadığını söyler hep.”

“Bu doğru,” dedi genç kız. “Annem elli yaşında. Ömrünün sadece yarısını yaşadığını söyler durur.”

Kendilerine tepsiyle kahve ve pasta ikram edildi. Nordlander kendisine ayrıca bir dilim de *cheesecake* koydu. Diğer masalarda başka müşteriler de vardı, çoğu yaşlıydı.

Caddeden uzak, boş olan dipteki bölüme geçerlerken Wallander içeridekileri kastederek, “Eski denizaltı mürettebatı mı?” diye sordu.

“Hepsi değil,” dedi Nordlander. “Ama bazılarını tanıyorum.”

Kafenin orta kısımdaki duvarlarda eski üniformalar ve işaret flamaları asılıydı. Wallander kendini savaş filmleri için malzemelerin saklandığı bir sahne deposundaymış gibi hissetti. Köşedeki bir masaya geçip oturdular. Yanlarındaki duvarda çerçeveli siyah beyaz bir fotoğraf vardı. Sten Nordlander onu gösterdi.

“İşte bizim Deniz Yılanları’ndan bir tanesi. İkinci sırada, baştan ikincisi benim. Dördüncü de Hâkan. Claes Hornvig o seferde bizimle değildi.”

Wallander daha iyi görebilmek için öne eğildi. Bir sürü insanın içinde yüzlerini seçmek kolay değildi. Nordlander ona resmin, uzun bir sefere çıkmadan önce Karlskrona’da çekildiğini söyledi.

“Ne yazık ki çıktığımız en güzel seferlerden biri değildi,” dedi. “Karlskrona’dan Kvarken Boğazı’na gitmek, oradan Kalix’e uğrayıp sonra eve dönmeliydik. Kasım ayıydı, hava buz gibiydi. Sürekli fırtına estiğini hatırlıyorum. Gemi sallanıyor, savruluyordu. Baltık Denizi çok sığ olduğundan yeterince derine dalamıyorduk. Baltık Denizi tıpkı bir havuz gibidir.”

Nordlander büyük işhatla pastalara girişmişti. Tatlarının nasıl olduğu önemli değil gibiydi ama sonra birden çatalını bıraktı.

“Neler oldu?” diye sordu Wallander.

“Ben de sizden ve Louise’den daha fazlasını bilmiyorum.”

Nordlander kahve fincanını sertçe kenara itti. Wallander onun da tıpkı Louise gibi çok yorgun olduğunu görebiliyordu. Uyuyamayan biri daha, diye düşündü.

“Siz onu tanıyorsunuz,” dedi Wallander, “çoğu kişiden daha iyi. Louise bana sizin Hâkan’la çok yakın olduğunuzu söyledi. Eğer bu doğruysa o zaman sizin görüşleriniz herkesten daha önemli.”

“Siz de Bergs Caddesi’ndeki polis gibi konuşuyorsunuz.”

“Ben zaten *bir polisim!*”

Sten Nordlander başını salladı. Çok gergindi. Sabit bakan gözlerinden ve sınıksız kapadığı dudaklarından endişesi okunabiliyordu.

“Yetmiş beşinci doğum günü partisinde siz neden yoktunuz?” diye sordu Wallander.

“Bergen’de oturan bir kız kardeşim var. Kocasını beklenmedik bir şekilde aramızdan ayrıldı. Yardımına ihtiyacı vardı. Ayrıca ben büyük partileri sevmem. Hâkan ile ben doğum gününü aramızda kutlamıştık. Bir hafta öncesinde.”

“Nerede?”

“Burada. Kahve ve kurabiyelerle.”

Nordlander duvarda asılı bir denizci şapkasını gösterdi.

“Bu Hâkan’ın. Küçük kutlamamızı yaptığı gün buraya hediye etti.”

“Neler konuştunuz?”

“Her zaman nelerden konuşuyorsak onu. Ekim 1982’de olanları. Ben o sıralar Halland destroyerinde görevdeydim. Destroyer emekli edilmek üzereydi. Şimdi Göteborg müzesinin bir parçası.”

“O hâlde sadece denizaltılarında baş mühendislik yapmadınız?”

“Hizmet hayatıma bir mayın gemisinde başladım, sonra korvette⁶ görev yaptım, ardından denizaltılara geçtim ve en son yine muhrip gemisine (destroyere) döndüm. Baltık Denizi’nde denizaltılar görünmeye başlayınca, biz batı kıyısında konuşlandırıldık. 2 Ekim günü öğle saatlerinde, Komutan Nyman bizim tam hız Stockholm Adalar Denizi’ne gitmemizi istedi; orada destek olarak yardımımıza ihtiyaç vardı.”

“Durumların karışık olduğu o günlerde Hâkan ile bağlantınız var mıydı?”

“Beni aradı.”

“Evden mi, gemiden mi?”

“Muhripteysen. O sıralar hiç evde değildim. Bütün izinler iptal edilmişti. Kırmızı alarmdaydık denebilir. Cep telefonlarının bu kadar sık kullanılmadığı o güzel günler olduğunu unutmayın. Muhripin telefon görüşmelerine bakan denizciler aşağı gelip bize haber geldiğini bildirirlerdi. Hâkan genellikle geceleri arardı. Kendisinden gelen telefonlara kamaramdan cevap vermemi isterdi.”

“Neden?”

“Sanırım konuştuğumuz şeyleri kimsenin duymasını istemezdi.”

Sten Nordlander soruları yanıtlarken kaba ve isteksiz bir tavrı vardı. Konuşurken bir yandan pastasından kalanları çatalıyla eziyordu.

“Ekim ayının biri ile on beşi arasında hemen hemen her gece görüştük. Bana anlattığı şeyleri bir başkasıyla paylaşabileceğini sanmıyorum ama biz birbirimize güvenirdik. Omuzlarındaki sorumluluk çok ağırdı. Attığı su altı bombası rotasını şaşırırsa denizaltıyı su yüzüne çıkarmak yerine batmasına sebep olabilirdi.”

Nordlander’in pasta artıkları iştah kaçıracı bir görünüm almıştı. Çatalını bıraktı ve kâğıt peçeteyi buruşturup tabağının içine attı.

“O son gece beni tam üç kez aradı. Çok geç bir saati ya da çok erken demeli. Aradığında tanyeri yeni ağırıyordu.”

“Siz hâlâ muhripte miydiniz?”

“Hårsfjärden’in güneydoğusunda bir milden daha az bir uzaklıktaydık. Hava rüzgârlıydı ama çok kötü değildi. Tam teyakkuz hâlindeydik. Subaylar elbette olup bitenler hakkında uyarılmışlardı ama mürettebatın geri kalanı sadece eyleme geçmeye hazır olduğumuzu biliyor, sebebini ise bilmiyorlardı.”

“Gerçekten de size denizaltıyı avlamaya başlama emri verilecek miydi?”

“Denizaltılardan birini su üstüne çıkmaya zorladığımız takdirde Rusların nasıl tepki vereceğini bilmiyorduk. Belki onu kurtarmaya çalışabilirlerdi. Gotland’ın kuzeyinde Rus gemileri vardı ve yavaş yavaş bizim bulunduğumuz yere doğru geliyorlardı. Telsiz subaylarımızdan biri daha önce hiç bu

⁶ Ç. N. Korvet. Denizaltılara karşı silahlandırılmış hafif savaş gemisi.

kadar çok telsiz trafiği görmediğini söylemişti, hatta Baltık kıyılarında yaptıkları büyük tatbikatlar sırasında bile. Rahatsız oldukları belliydi.”

Marie biraz daha kahve isteyip istemediklerini sormak için içeri girince konuşmalarına ara verdiler. İki de hayır dedi.

“En önemli şey hakkında kafa yoralım biraz,” dedi Wallander. “Sıkıştırdığımız denizaltıyı salıverme emrine nasıl tepki verdiniz?”

“Kulaklarıma inanamamıştım.”

“Bunu nasıl haber almıştınız?”

“Nyman aniden geri durma, Landsort’a gitme ve orada bekleme emri almıştı. Açıklama yapılmamıştı, Nyman da gereksiz sorular soracak bir tip değildi. Bana telefon geldiğini söylediği sırada ben makine dairesindeydim. Kamarama koştum. Arayan Håkan’dı. Yalnız olup olmadığını sordu.”

“Sık sık böyle yapar mıydı?”

“Pek yapmazdı, hayır. Ben de ona yalnız olduğumu söyledim. Bana gerçeği söylüyor olmamın çok önemli olduğunu söyledi. Buna kızdığımı hatırlıyorum. Sonra onun kumanda odasından çıkmış olduğunu ve beni bir telefon kulübesinden aradığını anladım.”

“Bunu nereden bilebilirsiniz ki? Size o mu söyledi?”

Nordlander soran gözlerle Wallander’e baktı.

“Burada polis siz misiniz, ben mi? Nefes nefese kaldığımı duyabiliyordum!”

Wallander provoke edilmeye izin vermeyecekti. Sadece başını sallayarak Nordlander’dan devam etmesini istedi.

“Huzursuzdu, hem öfkeli hem de korkmuştu diyebiliriz sanırım. Bunun vatana ihanet olduğunu söyleyip duruyordu; emirlere karşı geleceğini, ne emir verirlerse versinler o Tanrı’nın belası denizaltıyı bombalayıp su üstüne çıkaracağını söylüyordu. Sonra parası bitti sanırım. Sanki biri hattı kesmiş gibi gelmişti bana.”

Wallander gözlerini dikip devamını anlatması için bekledi ama devamı gelmedi.

“Bu çok ciddi bir itham. Vatana ihanet mi?”

“Ama durum tam tamına buydu! Bizim karasularımızı işgal eden bir denizaltıyı salıverdiler.”

“Kim sorumluydu?”

“Genelkurmay başkanlığından biri; yapılması gerekeni yapmaktan birdenbire çok korkan biri, büyük olasılıkla tek bir kişi değil. Bir Rus denizaltısının su yüzüne çıkarılmasını istemediler.”

Elinde kahve fincanı olan bir müşteri, buldukları yere gelmişti ama Nordlander öyle dik dik baktı ki adam diğer bölümde başka bir masa aramak üzere hemen dışarı çıktı.

“Sorumluluk kimdeydi, bilmiyorum. ‘Neden’ sorusunu cevaplamak daha kolay olabilir ama böyle bile olsa, bir spekülasyon olmaktan öteye gitmez. Bilmiyorsan bilmiyorsundur.”

“Bazen yüksek sesli düşünmek gerekir, polisler bile yapar bunu.”

“Diyelim ki o denizaltında İsveç otoritelerinin el süremeyeceği bir şey vardı.”

“Bu ne olabilir?”

Sten Nordlander sesini alçalttı, çok fazla değil ama yine de Wallander’in dikkatini çekmişti.

“Belki yaptığımız tahmin oyununu biraz genişletebilir ve bunun ‘bir şey’ değil, ‘birisi’ olduğunu düşünebiliriz. Ya gemide İsveçli bir subay olduğu ortaya çıksa neler olurdu, örnek bu ya!”

“Bu nereden aklınıza geldi?”

“Benim gelmedi. Håkan’ın varsayımlarından biriydi. Böyle bir sürü teorisi vardı.”

Wallander konuşmaya devam etmeden önce bir süre düşündü. Nordlander’in söylediği her şeyi not etmediğine pişman oluyordu.

“Sonrasında neler oldu?”

“Neyin sonrasında?”

Nordlander sinirlenmeye başlamıştı ama sebebi bütün bu sorular yüzünden miydi, yoksa arkadaşının kaybolmasıyla mı ilgiliydi, Wallander karar veremedi.

“Hâkan bana çevreye sorular sormaya başladığını söyledi,” dedi Wallander.

“Neler olup bittiğini bulmaya çalışıyordu ama tabii her şey çok gizliydi. Hatta bazı dokümanlar ultra-gizli olarak sınıflandırılmıştı; bu, yetmiş seneliğine kilit altına alındıkları anlamına gelir. İsveç’te bir şeyin gizli olarak saklanabildiği en uzun süredir bu. Normal sınır kırk yıldır. Fakat bu işte bazı belgelere yetmiş yıl ambargosu konmuştu. Herhâlde bize kahve ile kurabiye getiren küçük Marie’nin bile onları okumaya ömrü yetmeyecek.”

“Evet ama, Maria iyi genlere sahip bir aileden geliyormuş,” dedi Wallander.

Sten Nordlander bu espriye karşılık vermedi.

“Hâkan bir şeyi kafasına takarsa inatçı bir insan olabilirdi,” diye devam etti Nordlander. “Kendini tıpkı İsveç karasuları gibi hakkına tecavüz edilmiş olarak görüyordu. Birileri görevini yapamadı ve bunu açıkça dile getiremedi. Pek çok gazeteci denizaltı olayını deşmeye başlamıştı ama bu Hâkan’a yetmiyordu. Hakikaten gerçeği bilmek istiyordu. Bu yüzden kariyer hayatını tehlikeye attı.”

“Kiminle konuştu?”

Nordlander’in cevabı çok çabuk gelmişti, sanki görünmez bir atı hizaya getirmek için şaklatılan kırbaç gibi.

“Herkesle. Aklınıza gelebilecek herkese sordu. Belki bir krala sormamıştır ama belli de olmaz tabii. Başbakan’la bir görüşme istedi, bu biliniyor. Thage G. Peterson’u aradı, şu bakanlar kurulundaki yaşlı kurdu; ve ondan Palme ile bir görüşme ayarlamasını istedi. Peterson, başbakanın ajandasının yoğun olduğunu söylediye de Hâkan’ı isteğinden caydırabilmek mümkün değildi. ‘O hâlde zaman ayrılabilir yer bulun,’ diye ısrar etmişti. ‘Hani, acil toplantılar için her zaman ayrılabilir olan zamanı.’ Ve ona bir randevu gerçekten de ayarladılar. 1983 yılında, Noel’den birkaç gün önce.”

“Size bundan kendisi mi bahsetti?”

“Onunla birlikteydim o gün.”

“Palme ile buluştuğu zaman mı?”

“O gün onun şoförüydüm, diyebiliriz. Dışarıda arabada oturup onu bekledim; üniforması içinde, üstünde koyu renk bir paltoya, saraydan sonra ülkedeki en üst düzey işlerin görüldüğü binanın ana kapısından içeri girip gözden kayboluşunu izledim. Görüşmeleri yaklaşık yarım saat sürdü. On dakika sonra polisin biri camımı tıklatıp, indirme bindirme yapılabileceğini ama park etmenin yasak olduğunu söyledi. Camı indirip ona içeride başbakanla önemli görüşmesi olan birisini beklediğimi ve hiçbir yere gitmeye niyetli olmadığımı söyledim. Bunun üzerine beni rahat bıraktılar. Hâkan nihayet geldiğinde almı boncuk boncuk ter içindeydi.”

Hiçbir şey konuşmadan oradan uzaklaşmışlardı.

“Buraya geldik,” dedi Sten Nordlander. “Tam da bu masaya oturmuştuk. Arabadan indiğimizde kar yağmaya başlamıştı. O sene Stockholm’de beyaz bir Noel yaşamıştık. Yeni yıl akşamına kadar kar kalkmamıştı. Sonra yağmur yağdı.”

Marie elinde kahve demliğiyle geri geldi. Bu kez ikisi de fincanlarını doldurdu. Sten Nordlander İsveç’te yaygın olan usulle bir yudum kahve almadan önce ağzına bir küp şeker atarken Wallander onun dişlerinin takma olduğunu fark etti. Bunu görmek onun birkaç saniye kendisini kötü hissetmesine neden olmuştu, kendisi de diş hekimine daha sık gitmeliydi.

Sten Nordlander’in anlattıklarına bakılırsa von Enke ona Olof Palme ile toplantısını bütün ayrıntılarıyla anlatmıştı. İyi karşılanmıştı. Palme onun askerlik kariyeriyle ilgili birkaç soru sormuş, sonra da kendi yedek subaylık günlerine dair kara mizah bir iki espri yapmıştı. Palme, von Enke’nin söylediklerini ilgiyle dinlemişti ve dinlediklerinin anlamı çok açıktı. Von Enke’nin kendi üsleriyle, yani İsveç Genelkurmay Başkanlığı ile olan ilişkisine gelince, von Enke var olan hiyerarşiyi bozmuş oluyor, Başbakan’la kendi inisiyatifıyla görüşmekle, genelkurmay başkanlığı ve personeliyle arasındaki bütün köprüleri atmış oluyordu. Artık geri dönüş yoktu. Bütün bu olanlar hakkında neler düşündüğünü birilerine anlatmak zorunda hissediyordu kendini. “Asıl konuya girmeden, yaklaşık on dakika kadar konuşmuşlar, Palme de anlattıklarını dinlemiş,” dedi Nordlander, “Ağzı bir karış

açık, başından sonuna kadar gözünü kendisinden hiç ayırmadan. Sonunda von Enke eleştirilerini sıralayıp bitirdikten sonra, Palme kendi sorularını yöneltmeden önce biraz düşünmüş. İlk olarak denizaltının Varşova Paktı ülkelerinden birine ait olduğunun, ordu tarafından kesin olarak tespit edilip edilmediğini bilmek istemiş.” Nordlander anlatmaya devam ediyordu. “Bu soruya Hâkan yine bir soruyla cevap vererek, ‘Başka nereden gelmiş olabileceğini’ sormuş. Palme cevap vermeyip sadece ciddi bir ifadeyle başını iki yana sallamış. Hâkan, vatan hainliğinden, durumun askerî ve siyasi bir skandal olduğundan dem vurmaya başlayınca Palme onun sözünü kesmiş ve bu konunun Başbakan ile özel bir görüşme sırasında değil çok başka şekilde irdelenmesi gerektiğini belirtmiş. Görüşme buraya kadardı. Bir sekreter usulca başını içeri uzatmış ve ona diğer randevusunun başlamak üzere olduğunu hatırlatmış. Hâkan dışarı çıktığında terlemiş bir hâldeydi ama aynı zamanda rahatlamıştı. Palme’nin kendisini dinlediğini söylüyordu. İçine umut dolmuş ve işlerin artık yoluna girmeye başlayacağına inanmıştı. Hâkan’ın vatan hainliğinden neyi kastettiğini başbakan mutlaka anlamıştı. Savunma bakanını ve genelkurmay başkanını sıkıştırarak ve onlardan bir açıklama isteyecekti. Kafesin kapısını açıp denizaltının kaçmasına kim sebep olmuştu? Hepsinden önemlisi, neden böyle yapmıştı?”

Sten Nordlander saatine göz attı.

Wallander kısa bir sessizlikten sonra sordu. “Ondan sonra neler oldu?”

“Noel zamanıydı. Birkaç gün hiçbir şey olmadı ama Yeni Yıl arifesinde Hâkan apar topar genelkurmay başkanlığına çağrıldı. Üslerini hiçe sayıp Olof Palme ile buluşma konusunda kendi başına hareket ettiği için sert bir fırça yedi ama kendi başına hareket eden bir deniz subayıyla asla görüşmemesi gerektiği için asıl fırçayı başbakanın yediğini anlayacak kadar zekiymiş Hâkan.”

“Fakat Hâkan araştırmalarına devam etmiş olmalı? Herhâlde pes etmemiştir, fırça yemiş olmasına rağmen?”

“Araştırmaya hiç son vermedi. Yirmi beş yıldır.”

“Siz onun en yakın arkadaşısınız. Aldığı tehditlerden size bahsetmiş olmalı.”

Nordlander başını salladı ama cevap vermedi.

“Ve şimdi de kayboldu.”

“Öldü. Biri onu öldürdü.”

Karşılık birden ve kesin bir ifadeyle gelmişti. Nordlander Hâkan’ın ölmüş olduğu sanki belliymiş gibi konuşuyordu.

“Nasıl böyle emin olabiliyorsunuz?”

“Bunda tereddüde düşecek ne var?”

“Kim öldürdü peki? Ve neden?”

“Bilmiyorum; ama belki de çok tehlikeli olmaya başlayan bir şeyler biliyordu.”

“O denizaltılar İsveç sularına girili neredeyse yirmi beş yıl oluyor. Bunca yıl sonra tehlikeli ne olabilir? Tanrım. Sovyetler Birliği artık yok. Berlin Duvarı yıkıldı. Ya Doğu Almanya? Hepsi geride kalmış bir döneme ait artık. Birdenbire ortaya nasıl korkunç bir şey çıkmış olabilir ki?”

“Bizler her şeyin bittiğini, son perdenin indiğini düşünüyoruz ama belki de sadece birileri kulise geçip kostüm değiştirmiştir. Repetuar belki farklıdır ama hepsi yine aynı sahnede oynanır.”

Sten Nordlander ayağa kalktı.

“Bir başka gün devam ederiz artık. Eşim evde beni bekliyor.”

Arabasıyla Wallander’i oteline bıraktı. Ayrılmadan önce Wallander bir şey daha sormak istediğini fark etti.

“Hâkan’a gerçekten çok yakın olan başka biri daha var mıydı?”

“Hâkan’a kimse çok yakın değildi. Louise dışında, belki. Yaşlı deniz kurtları genellikle mesafeli insanlardır. İçe dönüktürler. Aslında ben de ona çok yakın değildim. *Yakın-gibi* olduğumuz söylenebilirdi.”

Wallander Nordlander’in bir sebepten dolayı tereddüt içinde olduğunu görebiliyordu. Söyleyecek miydi, yoksa söylemeyecek miydi?

“Steven Atkins,” dedi Nordlander. “Amerikalı bir denizaltı kaptanı. Ondan bir yaş veya daha küçük. Sanırım seneye yetmiş beş olacak.”

Wallander not defterini çıkarıp ismi yazdı.

“Bir adres var mı?”

“Kaliforniya’da yaşıyor, San Diego’dan fazla uzak değil. Eskiden Groton’da görev yapardı, büyük deniz üssünde.”

Wallander Louise’in neden Steven Atkins’ten bahsetmediğini merak etti ama şimdi bu konuyla Nordlander’i oyalamak istemiyordu; adamın acelesi var gibiydi, motora gaz verip duruyordu.

Wallander pırıl pırıl parlayan arabanın yokuşta gözden kayboluşunu izledi.

Sonra da odasına çıkıp dinlediklerini düşünmeye başladı. Hâkan von Enke’den hâlâ bir iz yoktu ve problemi çözmeye bir adım bile yaklaşmış gibi hissetmiyordu kendini.

8

Ertesi gün Linda telefon edip Stockholm'ün nasıl geçtiğini sordu. Wallander sözü fazla dolandırmayarak Håkan'ın artık hayatta olmadığına Louise'in inandığını söyledi.

“Hans buna inanmak istemiyor,” dedi kızı. “Babasının ölmediğine emin.”

“Ama bence içinden, o da durumun Louise'in düşündüğü kadar kötü olduğunu biliyor.”

“Sen ne düşünüyorsun?”

“Pek iyi görünmüyor.”

Wallander kızına Ystad'da kimseyle konuşup konuşmadığını sordu. Linda'nın bazen Kristina Magnusson ile özel görüştüğünü biliyordu.

“İç işlerinden gelen ekip Malmö'ye geri döndü,” dedi. “Bu da herhâlde senin durumunla ilgili yakının bir zamanda karar verecekler anlamına geliyor.”

“Kıçıma tekme yiyebilirim,” dedi Wallander.

Kızı cevap verirken neredeyse kızgın gibiydi.

“Silahı restorana yanında götürmen inanılmaz bir aptallıktı ama kovulmana bu sebep olacaksa o zaman yüzlerce diğer İsveç polisine de yol verileceğini düşünebiliriz. Çok daha kötü disiplin ihlalleri yüzünden.”

“Ben sadece en kötü olasılığı düşünüyorum,” dedi Wallander karamsar bir tavırla.

“Kendine acımayı bıraktığında yeniden konuşuruz,” dedi kızı ve telefonu kapadı.

Wallander Linda'nın haklı olduğunu biliyordu. Büyük olasılıkla uyarı alacaktı, bir ihtimal para cezası olacaktı bu. Onu aramak için yeniden telefonu eline aldı ama sonra vazgeçti. Tartışmaya yeniden başlama riski büyüktü. Giyindi, kahvaltı etti, sonra da kendisine saat dokuzda görüşme sözü veren Ytterberg'i aradı. Wallander ona herhangi bir ipucu bulup bulmadıklarını sordu ama bulamamışlardı.

“Håkan von Enke'nin Södertälje'de görüldüğüne dair duyumlar aldık,” dedi Ytterberg. “Oraya neden gitmek istediğini Tanrı bilir. Ama bir şey çıkmadı. Öğrendiğimize göre üniformalı bir adammış oysa dostumuzun uzun yürüyüşüne çıktığında üstünde üniforma yoktu.”

“Hep aynı şey, kimsenin onu görmemiş olması çok tuhaf,” dedi Wallander. “Oysa bildiğim kadarıyla Lill-Jansskogen'de birçok insan koşuya ya da köpeğini gezdirmeye çıkıyor.”

“Katılıyorum,” dedi Ytterberg. “Bu bizi de rahatsız ediyor. Ama onu gören hiç kimse yok gibi. Saat dokuzda gelin de konuşalım. Sizi resepsiyonda bekleyeceğim.”

* * *

Ytterberg uzun boylu ve güçlü kuvvetli bir yapıdaydı, Wallander'e ünlü, İsveçli bir güreşçiyi hatırlatmıştı. Gözleri Ytterberg'in kulaklarına takıldı; güreşçiler arasında sık görülen karnabahar tipi şekil bozukluğunun onda da olup olmadığını görmek istemişti ama güreşle geçirilen eski günlerin bir izini göremedi. İri yarı vücuduna rağmen Ytterberg'in hareketleri seriydi. Wallander koridorda arkasından onu takip ederken hızından ayakları yere değmiyordu sanki. Nihayet orta yerde kocaman şişme bir yunus duran, dağınık bir ofise geldiler.

“Torunlarımdan biri için,” diye açıkladı Ytterberg. “Anna-Laura Constance'ın cuma günü dokuzuncu yaş günü hediyesi. Sizin de torunlarınız var mı?”

“Benim ilk torunum yeni doğdu. Bir kız.”

“İsim koydular mı?”

“Henüz değil. İsmine kendi kendine belirmesini bekliyorlar.”

Ytterberg anlaşılabilir bir şeyler mırıldandı ve kendini sandalyesine güm diye bıraktı. Pencere kenarında duran kahve makinesini işaret etti ama Wallander başını iki yana salladı.

“Onun çok kötü bir suçta kurban gittiğini düşünüyoruz,” dedi Ytterberg. “Çok uzun zamandır kayıp. Bütün bu iş çok tuhaf. Hiç ipucu yok. Ormanda o kadar kişiden onu gören kimse olmamış. Akla gelen en mantıklı olasılık uçup buhar olduğu. Anlaşılır gibi değil.”

“Yani her zamanki düzeninden saptı ve oraya hiç gitmedi, bunu mu demek istiyorsunuz?”

“Ya da ormana giderken başına bir şey geldi. Her ne olduysa durum çok garip ve kimse bir şey görmemiş. Valhallavägen’de kimseyi biri fark etmeden öldüremez veya çaktırmadan bir arabaya sokup kaçıramazsınız.”

“Kendi arzusuyla ortadan kaybolmuş olabilir mi, yani her şeye rağmen?”

“En uygun olasılık bu görünüyor. Ama bunu da destekleyen bir belirti yok.”

Wallander başını salladı.

“Säpo’nun kaybolmasıyla ilgilendiğini söylemişsiniz. Onlar bir şey buldu mu?”

Ytterberg gözlerini devirip Wallander’e baktı ve arkasına yaslandı.

“Säpo’nun bu ülkede hangi işe doğru dürüst bir katkısı oldu ki? Tek söyledikleri, yıllar önce emekli olmuş olsa da yüksek rütbeli bir subayın kayboluşuna ilgi göstermelerinin rutin bir iş olduğu.”

Ytterberg kendisine bir fincan kahve koydu. Wallander yine başını iki yana salladı. “Von Enke yetmiş beşinci doğum günü partisinde biraz endişeli görünüyordu,” dedi.

Wallander Ytterberg’in güvenilir biri olduğuna kanaat getirmişti; ona kış bahçesinde von Enke’nin korkmuş gibi görüldüğü kısmı ayrıntılarıyla anlattı.

“Ayrıca sanki,” diye devam etti Wallander, “bana söylemek istediği bir şey varmış gibi geldi. Yine de anlattığı hiçbir şey sıkıntısına açıklık getirmedi, belirgin bir önemi varmış gibi görünmüyordu.”

“Ama korkuyordu?”

“Öyleydi sanırım. Bir denizaltı kaptanının hayalî tehlikelerden öyle kolay kolay tırsacak bir tip olmadığını düşündüğümü hatırlıyorum. Denizin altında geçirilen onca zaman onu bu tip şeylere karşı dayanıklı kılmış olmalıydı.”

“Ne demek istediğinizi anlıyorum,” dedi Ytterberg düşünceli bir şekilde.

O sırada bir kadının koridorda bağırıp çağırdığı duyuldu. Wallander onun öfkeyle “bir öküz tarafından sorguya çekilmeye” itiraz ettiğini anladı. Derken ortalık yine sakinleşti.

“Bir konu beni çok düşündürdü,” dedi Wallander. “Grev Caddesi’ndeki apartmanında çalışma odasını araştırdım ve bana sanki birisi dosyalarını karıştırmış gibi geldi. Emin olmak güç ama nasıl olduğunu bilirsiniz. Bir insanın eşyalarını, özellikle de yıllar içinde biriken evraklarını saklayış tarzında bir düzen fark edersiniz, *hayatımızın ıvrir zıvırları*, eski bir polis şefi arkadaşımın bana bir zamanlar dediği gibi. Ama sonra o düzen bir yerinde birden bozuluyor. Tuhaf bir uyuşmazlık vardı. Her şey yerli yerindeydi ama bir masa çekmecesi gerçekten karman çormandı.”

“Karısı ne dedi?”

“Oraya kimsenin girmedğini.”

“Bu durumda iki olasılık var: Ya karısı kendisi o eşyaları karıştırdı ama bir nedenden ötürü kabul etmek istemiyor. Meraklı görünmek istemiyor olabilir, belki de bunu utanç verici buluyordur, kim bilir? Ya da adam kendisi yaptı.”

Wallander Ytterberg’in söylediklerini iyice düşündü. Sözleri arasında dikkatini bir şey çekmişti, bir anda bağlantı kurmasına neden olan bir şey ama düşünce aklına geldiği hızda uçup gitmiş, fark ettiği anda saptamayı başaramamıştı.

“Gizli servisteki çocuklar ne diyor? Säpo’dakiler yani?” diye sordu Wallander. “Onunla ilgili bir şeyler bulabilmişler mi? Tozlu çekmecelerden birinde unutulmuş, son zamanlarda yeniden gündeme gelen eski bir şeye dair bir ipucu?”

“Aynı soruyu ben de sordum. Çok da belirsiz bir yanıt aldım. Her anlama çekilebilir türden. Hatta adamlarından bana yolladıkları kişinin bile bir şey bilmiyor olması mümkün. Bu olmayacak bir şey değil. Säpo’nun kendilerine sakladıkları epey sırları olduğunu biliyoruz, her ne kadar bildikleri şeyleri saklamada o kadar başarılı olamamışlar da.”

“Evet de, von Enke ile ilgili bir şey bulmuşlar mı?”

Ytterberg ani bir hareketle kollarını iki yana açınca kazara kahve kabına çarpmış, bardak devrilip içindeki masaya dökülmüştü. Adam sinirle bardağı alıp çöpe fırlattı, sonra da masasının arkasında, çekmece dolabının üstünde duran bir bezle ıslanan bütün evrakları ve masayı silip temizledi. Wallander kahveyi devirme olayının bir ilk olmadığını tahmin etti.

“Hiçbir şey yoktu,” dedi Ytterberg silmeyi bitirdikten sonra. “Hâkan von Enke İsveç ordusunun son derece dürüst ve saygın bir ferdi. Deniz subaylarının kayıtlarına bakabilen adını şu an hatırlamadığım biriyle konuştum. Hâkan von Enke orduda hızla yükselmiş ve çok kısa bir sürede komutan olmuş ama sonrasında her şey bir durma noktasına gelmiş. Yükselişi durdurulmuş, diyebilirsiniz.”

Wallander çenesini eline dayayıp bir süre düşündü, von Enke'nin kariyerini tehlikeye atmasıyla ilgili Sten Nordlander'in sözlerini hatırlamıştı. Ytterberg bir mektup açacağıyla tırnaklarını temizliyordu. Koridorda önlerinden ıslık çalarak birisi geçti. Wallander şaşırarak melodiyi tanıdığını fark etti. II. Dünya Savaşı'ndan kalma eski ünlü bir parçaydı. “Yeniden karşılaşacağız, nerede bilmem, ne zaman bilmem...” Parçayı kendi kendine sessizce mırıldandı.

“Stockholm'de ne kadar kalacaksınız?” diye sordu Ytterberg, sessizliği bozarak.

“Bu öğleden sonra eve dönüyorum.”

“Bana ev numaranızı verin, sizi gelişmelerden haberdar ederim.”

Ytterberg onu Bergs Caddesi'ne çıkan kapıya kadar geçirdi. Wallander Kungsholmstorg'a doğru yürüyüp bir taksi durdurdu ve otele döndü. Odasına çıkıp “Rahatsız Etmeyiniz” işaretini kapı kulpuna astı ve yatağa uzandı. Düşünceleri yeniden Djorsholm'deki doğum günü partisine kaydı. Hâkan von Enke'nin nasıl davrandığı, neler söylediğiyle ilgili anlara, sessizce parmak ucunda yaklaşır gibi özenle yaklaştı hafızasında. Aklında kalanları yeniden gözden geçirirken doğru gelmeyen bir şeyler arıyordu. Belki de yanılmıştı. Belki onun korku olarak gözlemlediği şey korku falan değildi. Bir insanın yüz ifadesi pek çok farklı anlamda yorumlandırılabilirdi. Gözleri bozuk olup yakını iyi göremeyen insanlar, bazen kaba ve karşısındaki küçümseyen biriymiş gibi görüntü verebilirlerdi. İzini bulmaya çalıştığı adam artık altı gündür kayıptı. Wallander kaybolan birçok kişinin yeniden ortaya çıktığı dönemi artık geride bıraktıklarının farkındaydı. Bu kadar uzun bir zaman sonra kaybolanlar genelde geri dönerlerdi ya da hayatta olduklarına dair bir işaret verirlerdi. Oysa Hâkan von Enke'den hiç iz yoktu.

Basbayağı yok oldu, dedi Wallander kendi kendine. Adam yürüyüşe çıktı ve bir daha geri dönmedi. Pasaportu evdeydi; yanında para yoktu, hatta cep telefonunu bile almamıştı. Telefon konusu Wallander'i düşündüren noktalardan biriydi. Çözüm isteyen bir bilmeceydi, bir cevap gerekiyordu. Hâkan telefonunu elbette unutmuş olabilirdi ama böyle bir şeyi neden kaybolduğu sabah yapmış olsundu? Akla mantığa sığmıyordu ve ortadan kaybolmasının kendi arzusuyla olmadığıyla ilgili teoriyi de bu yüzden güçlendiriyordu.

Wallander yeniden Ystad'a dönmek için hazırlanmaya başladı. Trenin kalkmasına bir saat kala gara yakın bir restoranda öğle yemeği yedi. Trende birkaç kare bulmacayla zaman geçirdi. Her zamanki gibi bilemediği birkaç sözcük çıkmış, o da sözcükleri bulmak için kendini zorlamıştı. Saat dokuzda eve vardı. Jussi'yi geri aldığı anda, sahibini yeniden gördüğü için sevinçten deliye dönen köpeğin üstüne atlayışıyla neredeyse yere devrilecekti.

Wallander emniyetteki özel hattundan Martinson'u aradı.

Martinson'un telesekretere kaydettiği mesajından onun bütün gün yasa dışı göç konulu bir seminer için Lund'da olacağını öğrendi. Wallander bunun üzerine Kristina Magnusson'u arasa mı acaba diye düşündü ama sonra aramamaya karar verdi. Birkaç bulmaca daha çözdü, buzluğu çözüp temizledi, ardından da Jussi ile birlikte uzun bir yürüyüşe çıktı. Çalışmadığı için sıkılıyor ve kendisini huzursuz hissediyordu. Telefon çalınca bir hamlede ahizeyi kaptı. Genç bir kadın cıvı cıvı bir sesle ona dolaba kaldırılabilen, kullanıldığında da fazla yer tutmayan bir masaj aletiyle ilgilenip

ilgilenmediğini soruyordu. Wallander ahizeyi hırsla çarparak telefonu kapattı ama sonra bunu hak edecek hiçbir şey yapmamış olan kıza çıkıştığına pişman oldu.

Sonra telefon yine çaldı. Cevap verip vermemekte kararsızdı, biraz bekledikten sonra açtı. Karşı tarafın hattında arka plandan çıtırtılı sesler geliyordu, sanki arama uzak bir yerden yapılıyormuş gibiydi. Sonunda sesi de duyabildi.

İngilizce konuşuyordu.

Doğru kişiyle mi görüştüğünü soran bir erkekti arayan, Kurt ile görüşmek istiyordu, Kurt Wallander ile.

Gürültüyü bastırıp kendini duyurmak için, “Benim,” diye bağırdı Wallander. “Kimsiniz?”

Sanki bağlantı kesilmiş gibiydi. Wallander tam ahizeyi yerine koymak üzereydi ki ses yeniden duyuldu, üstelik bu kez daha anlaşılır şekildeydi ve daha yakın.

“Wallander mi?” dedi adam. “Kurt siz misiniz?”

“Evet, benim.”

“Ben Steven Atkins. Kim olduğumu biliyor musunuz?”

“Evet, biliyorum,” diye bağırdı Wallander. “Hâkan’ın arkadaşısınız.”

“Bulunabildi mi?”

“Hayır.”

“Efendim? ‘Hayır’ mı dediniz?”

“Evet, ‘hayır’ dedim.”

“O hâlde bir haftadır kayıp neredeyse?”

“Evet, aşağı yukarı.”

Hatta yine çıtırtılar duyulmaya başlamıştı. Wallander Atkins’in cep telefonu kullandığını tahmin etti.

“Endişelenmeye başlıyorum,” diye bağırdı Atkins. “O öyle durup dururken ortadan kaybolacak biri değildir.”

“Kendisiyle en son ne zaman konuştunuz?”

“Geçen hafta, pazar günü. Öğleden sonraydı. İsveç saatiyle.”

Kayboluşundan bir gün önce, diye düşündü Wallander.

“Onu siz mi aramıştınız, yoksa arayan o muydu?”

“O beni aramıştı. Bana bir yargıya vardığını söylemişti.”

“Ne hakkında?”

“Bilmiyorum. Söylemedi ki.”

“Hepsi bu kadar mı? Bir yargıya varmış? Mutlaka başka şeyler de söylemiştir?”

“Kesinlikle hayır. Telefonda konuştuğu zaman hep çok dikkatliydi. Bazen telefon kulübesinden arardı.”

Hat cızırdadı ve yine gitti. Wallander nefesini tutuyordu; görüşmeyi kaçırmak istemiyordu.

“Neler olduğunu bilmek istiyorum,” dedi Atkins. “Çok endişeleniyorum.”

“Bir yere gideceğini söylemiş miydi?”

“Uzun bir süreden beri daha mutlu gibiydi. Hâkan bazen çok karamsarlaşabiliyordu, yaşlanmayı sevmiyordu, ömrünü doldurmuş olmaktan korkardı. Sizin yaşıңыз kaç, Kurt?”

“Ben altmış yaşındayım.”

“Ah, bu bir şey değil. E-posta adresiniz var mı, Kurt?”

Wallander güç de olsa adresini heceledi ama interneti çok nadiren kullandığından hiç bahsetmedi.

“Size mesaj göndereceğim,” diye bağırdı Atkins. “Neden çıkıp buraya gelmiyorsunuz? Ama önce Hâkan’ı bulun!”

Sesi yine giderek uzaklaşıyordu ve sonra bağlantı tamamen koptu. Wallander orada elinde ahizeyle öylece kalakalmıştı. *Neden çıkıp buraya gelmiyorsunuz?* Ahizeyi yerine koydu, elinde not defteri ve kalemle mutfak masasına çöktü. Steven Atkins kendisine yeni bir adres vermişti, doğrudan

kulağına fısıldamıştı, ta uzaklardaki Kaliforniya'dan. Atkins'le görüşmelerini tekrardan düşündü, satır satır, cümle cümle. Kaybolmasından bir gün önce Håkan von Enke Kaliforniya'yı aramıştı, Sten Nordlander'i veya kendi oğlunu değil. Bu bilinçli bir seçim miydi? O görüşmeyi bir telefon kulübesinden mi yapmıştı? Von Enke o görüşmeyi yapmak için Stockholm sokaklarına mı çıkmıştı? Cevabı olmayan bir soruydu bu. Tamamını gözden geçirdiğine emin olana dek bütün konuşmalarını bir bir yazarak uğraştı. Sonra ayağa kalktı, masadan iki metre kadar uzakta durup, tıpkı uzaktan ressam sehpasında çalışmasını inceleyen bir ressam gibi gözlerini not defterine dikti. Atkins'e Wallander'ın numarasını veren elbette ki Sten Nordlander olmalıydı, bunda bir tuhafılık yoktu. Atkins de herkes gibi çok endişeliydi. Yoksa değil miydi? Wallander bir an, Atkins İsveç'i telefonla arayıp kendisiyle görüşürken Håkan von Enke'nin yanında durduğu gibi bir hisse kapıldı ama sonra bu düşünceyi kafasından kovdu.

Wallander bu olaydan sıkılmaya başlamıştı. Kayıp kişiyi bulmak ya da çeşitli senaryolar üretmek kendi işi değildi. İşsiz güçsüz geçen günlerini böyle kuruntularla dolduruyordu sadece. Belki de bu, emekli olduğu zaman katlanmak zorunda kalacağı zor geçecek günler için bir ön denemeydi?

Yemeğini hazırladı, biraz temizlik yaptı, sonra Linda'nın verdiği bir kitabı okumaya çalıştı, İsveç polis teşkilatının tarihçesiyle ilgili bir kitaptı. Çalan telefonun sesi ile irkildiğinde kitabın üstünde uyukluyordu.

Arayan Ytterberg'di.

“Umarım seni rahatsız etmiyorumdur,” diye başladı.

“Kesinlikle hayır. Kitap okuyordum.”

“Bir şey bulduk,” dedi Ytterberg. “Bilmeniz gerek diye düşündüm.”

“Bir ceset mi?”

“Yanmaktan kömür olmuş. Lidingö Adası'nda yangın çıkan bir pansiyonda birkaç saat önce bulduk. Lill-Jansskogen'den çok fazla uzakta değil. Yaşı aşağı yukarı aynı ama kesinlikle o olduğunu gösteren bir kanıt yok. Şimdilik karısına veya bir başkasına bir şey söylemiyoruz.”

“Ya basın ne olacak?”

“Onlara hiçbir şey söylemiyoruz.”

Wallander o gece yine kötü uyudu. Sürekli yataktan kalkıp durdu, kitabını okumaya başladı ama sonra yine hemen elinden bıraktı. Jussi şöminenin önünde uzanmış onu izliyordu. Wallander onun bazen içeride uyumasına izin verirdi.

Ertesi sabah saat altıyı biraz geçiyordu ki Ytterberg yeniden aradı. Bulunan ceset Håkan von Enke'ye ait değildi. Kömür hâline gelmiş bir parmaktaki yüzük sayesinde kimlik tespit edilebilmişti. Wallander rahatlamıştı, saat dokuza kadar uyudu. Lennart Mattson aradığında kahvaltısını ediyordu.

“Artık bitti,” dedi. “Personel İdare Kurulu silahını unuttuğun için seni beş günlük yevmiye cezasına çarptırmaya karar verdi.”

“Hepsi bu kadar mı?”

“Memnun olmadın mı?”

“Elbette memnun oldum. O hâlde bu, artık işe dönebilirim demek. Pazartesi.”

Ve döndü. Pazartesi günü erkenden Wallander yeniden işinin başındaydı.

Ama Håkan von Enke'den hâlâ bir iz yoktu.

9

Kayıp olan hâlâ kayıptı. Wallander işe dönmüş ve hafif ceza ile durumu atlattığını öğrenip sevinen arkadaşları çevresini sarmıştı. Hatta ceza tutarını kendi aralarında toplamak için öneriler olmuş ama bunun arkası gelmemişti. Wallander kollarını açıp kendisini karşılayanlar arasında bir iki kişinin aslında başına gelen talihsizliğe için için sevindiğini tahmin etti ama buna aldırmamaya karar verdi. İşi gücü bırakıp kimlerin ikiyezlülük yaptığını anlamaya çalışmakla uğraşmayacaktı, buna harcayacak zamanı yoktu. Arkasından konuşan iş arkadaşlarına kafayı takacak olsa geceleri artık hiç uyuyamazdı.

Üstlendiği ilk ciddi olay, Ystad ile Polonya arasında gidip gelen bir feribotta çıkan saldırı olayıydı ve işe sıra dışı sayılacak oranda şiddet karışmıştı; her zamanki gibi, doğru dürüst bir görgü tanığı yoktu, herkes birbirini suçluyordu. Olay kalabalık bir kabinde meydana gelmişti. Kurban, Skurup'tan yanında kiskanç ve içerken durmasını bilmeyen erkek arkadaşıyla beraber bu talihsiz yolculuğa çıkmış genç bir kadındı. Yolculukları sırasında, Malmö'den binen ve sarhoş olana dek içip eğlenmekten başka bir şey düşünmeyen genç bir grup erkekle ahbap olmuşlardı.

Wallander soruşturmayı ara sıra Martinson'dan aldığı yardımla kendisi yürütüyordu. Çok fazla yol yordama ihtiyacı yoktu. Saldırgan büyük olasılıkla kadının yolculukta tanıştığı gençlerden biriydi. Aralarından biri veya daha fazlası, kadını feci şekilde dövmüşlerdi; kadının sol kulağının kopmasına ramak kalmıştı.

Hâkan von Enke olayıyla ilgili yeni bir gelişme yoktu. Wallander hemen her gün Ytterberg ile konuşuyordu. Ytterberg hâlâ komutanın kaçmış olabileceğine inanmıyordu. Von Enke'nin pasaportunu evde bırakmış olması ve kredi kartını hiç kullanmamış olması onun bu inancını besleyen faktörlerdi. Ytterberg esas olan şeyin burada adamın karakteri olduğunu düşünüyordu. Hâkan von Enke durup dururken ortadan kaybolacak bir insan değildi. Asla eşini bu şekilde bırakıp gitmezdi. Ona bu yaptığı hiç uymuyordu.

Wallander sık sık Louise ile görüşüyordu. Hep kadın arıyordu, genellikle akşamları saat yedi civarında, kendi kendine üstünkörü hazırladığı yemeğini yerken. Wallander onun kendisini kocasının ölmüş olduğu fikrine alıştırdığını anlıyordu. Açıkça sorduğu bir soruya kadın artık uyku haplarının yardımıyla geceleri iyi uyduğunu söylemişti ona. Herkes bekliyor, diye düşündü Wallander ahizeyi yerine bırakırken. İz bırakmadan kayboldu, aramızdan buhar olup uçtu sanki. İyi de, cesedi bir yerlerde öylece çürüyor bir hâlde miydi acaba, yoksa şu anda başka bir yerde akşam yemeğini mi yiyordu, başka bir isimle, kim olduğunu bilmediğimiz ünlü biriyle?

Wallander ne düşünüyordu? Tecrübeleri kendisine emekli denizaltı komutanının ölü olduğunu söylüyordu ama ölümünün bir gün adı bir suç sebebiyle olduğunu öğrenmekten korkuyordu, sonu kötü giden bir yankesicilik olayı gibi; emin değildi tabii. Hâkan von En-ke'nin kaçmış olması için hâlâ küçük de olsa bir ihtimal vardı, sebebini şu anda kendileri göremiyor olsalar bile.

Von Enke'nin öldürüldüğü fikrine ayak direyip inanmayı reddeden biri varsa o da Linda idi. Kolay kolay öldürülecek biri değil, diye ısrar ediyordu kızgınlıkla, babasıyla her zaman buluştukları kafedeydiler, bebeği yanında bebek arabasında uyuyordu. Öte yandan von Enke'nin neden kaçmış olabileceğini kendisi de bilmiyordu. Hans hiç aramamıştı ama Linda'nın varsayımlarını ve sorularını dinleyince Wallander ikisinin de aynı görüşte olduklarını anladı ama sormadı; karışmak istemiyordu, bu onların ikisinin hayatıydı, başkasının değil.

Steven Atkins Wallander'e elektronik postayla sayfa sayfa uzun iletiler göndermeye başlamıştı. Atkins'in iletileri uzadıkça Wallander'in yanıtları kısaltmaya başladı. Daha uzun yazabilmeyi o da isterdi ama İngilizcesi çok iyi olmadığından karmaşık cümle yapıları kurmaya cesaret edemiyordu. Bu arada Steven Atkins'in artık Kaliforniya'da San Diego'nun hemen dışında, Point Loma'daki ana deniz üssüne yakın oturduğunu öğrenmişti. Neredeyse tamamının emekli askerlerin oluşturduğu bir sitede küçük bir evi vardı. Atkins, öteki binada oturanlar için 'en alt kademedeki en üst kademeye

bir değil, birkaç denizaltıyı dolduracak sayıda emekli denizci yaşıyor' diyordu. Wallander emekli polislerle dolu bir yerde yaşamanın nasıl bir şey olacağını düşündü, ürperdi birden.

Atkins iletilerinde yaşantısından, ailesinden, çocuklarından ve torunlarından bahsediyor ve ekte fotoğraflar gönderiyordu. Wallander onları açabilmek için Linda'dan yardım istemek zorunda kalmıştı. Açık havada çekilmiş fotoğraflardı, arka planda deniz kuvvetlerine ait gemiler vardı. Atkins üniforması içinde, büyük ailesiyle birlikte Wallander'e gülümsüyorlardı. Atkins'in başı kel ve zayıftı; kendisi gibi zayıf ama kel olmayan eşine sarılmıştı. Wallander fotoğrafın bulaşık deterjanı ya da kahvaltılık gevreği gibi bir reklam karesini hatırlattığını düşündü. Bilgisayarın ekranında kendisine tebessüm edip el sallayan ideal ve mutlu bir Amerikan ailesi duruyordu.

* * *

Wallander takvime bakınca Hâkan von Enke'nin Grev Caddesi'ndeki dairesinin kapısını çekip giderek bir daha dönmeyişinin üstünden tam bir ay geçmiş olduğunu gördü. Az önce Ytterberg'le uzun bir telefon görüşmesi yapmıştı. 11 Mayıs'tı ve Stockholm'de bardaktan boşanırcasına yağmur yağıyordu. Ytterberg sıkıntılı görünüyordu, kapalı havadan mı yoksa soruşturmanın aldığı vaziyetten mi, söylemek zordu. Wallander ise feribottaki üzücü olaydan sorumlu doğru kişiyi nasıl tespit edeceğini kara kara düşünüyordu. Dolayısıyla ikisi arasındaki konuşma bezgin, bariz biçimde aksi ve huysuz iki polis arasında geçen bir görüşme olmuştu. Wallander Säpo'nun hâlâ kaybolma olayıyla ilgilenip ilgilenmediğini merak ediyordu.

"Ara sıra William adında biri beni görmeye geliyor," dedi Ytterberg. "Doğruyu söylemek gerekirse bu onun adı mı, yoksa soyadı mı onu bile bilmiyorum. İlgilendiğimi de söyleyemem. Buraya son geldiğinde içimden onu boğmak gelmişti. İşimizi biraz daha kolaylaştıracak, ellerinde herhangi bir bilgi olup olmadığını sormuştum. Bir profesyonelden diğerine uzatılan bir yardım eli yani; İsveç gibi demokratik, modern bir ülkede bunun normal bir nezaket uygulaması olduğunu düşünürsün. Ama söylemeye bile gerek yok, yardım etmediler. Ya da en azından William'ın bana söylediği bu. Onun pozisyonundaki insanların doğruyu söyleyip söylemediğini asla bilemezsin. İşlerini yapış şekilleri yalan dolan, dalavere üzerine kurulu bir oyun. Senin benim gibi sıradan polislerin bazen insanları kandırdığımız doğru ama bunun bizim profesyonel işleyişimizin esasını oluşturduğu söylenemez."

Telefon görüşmesinden sonra Wallander önündeki yazı masasının üstünde açık duran soruşturma notlarının olduğu dosyanın başına döndü. Dosyanın yanında kötü biçimde darp görmüş bir kadın resmi vardı. Bu işi işte bu yüzden yapıyorum, dedi kendi kendine. Çünkü onun yüzü bu hâlde, çünkü birisi onu öldüresiye dövmüş.

Wallander o akşam eve döndüğünde Jussi'yi hasta buldu. Köpek bir şey yememiş, içmemiş, kulübesinde yatıyordu. Wallander bir an soğuk terler döktü ve hemen bir zamanlar Ystad civarındaki çayırlarda otlayan taylara saldıran birini yakalamasında kendisine yardım etmiş bir veteriner hekimi aradı. Adam Kåseberga'da oturuyordu ve geleceğine söz verdi. Muayene sonrası Jussi'nin yediği bir şeyin onu bozduğu ortaya çıkmıştı, kısa zaman sonra iyileşeceğini söyledi. Jussi o geceyi paspasın üstünde, ateşin önünde geçirdi. Wallander kontrol edip iyi olup olmadığına sık sık baktı. Ertesi gün Jussi sarsak bir hâlde olsa da yeniden ayağa kalktı.

Wallander rahatlamıştı. Ofise gelip bilgisayarını açarken aklından Steven Atkins'in kendisine son beş gündür bir şey yollamadığı geçti. Belki artık söyleyecek bir şeyi kalmamıştı veya gönderecek fotoğrafı. Ama tam öğle üzeri, Wallander dışarı çıkıp bir yerlerde öğle yemeği düşünmeye başladığı sırada resepsiyondan bir telefon geldi. Ziyaretçisi vardı.

"Kim?" diye sordu Wallander. "Ne istiyormuş?"

"Yabancı biri," dedi resepsiyonist. "Polis memuru galiba."

Wallander aşağı inip ön büroya gitti. Gelen yabancıyı hemen tanıdı. Adamın üstünde polis üniforması değil, Amerikan Deniz Kuvvetleri'nin üniforması vardı. Kolunun altına sıkıştırdığı şapkasıyla karşısında Steven Atkins duruyordu.

“Böyle habersiz gelmek istemezdim,” dedi. “Ama Kopenhag’da iken, buraya varış saatini yanlış hesaplamışım. Sizi evden de aradım, cebinizden de ama cevap alamadım, ben de çıkıp geldim.”

“Bu ne sürpriz,” dedi Wallander. “Ama hoş geldiniz elbette, bunun İsveç’e yaptığınız ilk ziyaret olduğunu düşünmekle yanılıyor muyum?”

“Evet. Arkadaşım Håkan kendisini ziyaret etmem için hep davet ederdi ama hiç fırsat bulamamıştım.”

Şehir merkezinde Wallander’in yemeklerini güzel bulduğu bir restoranda öğle yemeği yediler. Atkins etrafla ilgili dost canlısı bir insandı. Sorduğu sorular sadece nezaket icabı değil, samimiydi; verilen yanıtları can kulağıyla dinliyordu. İlk başlarda Wallander Atkins’in bir denizaltı komutanı olduğuna inanmakta güçlük çekmişti, hem de Amerikan Deniz Kuvvetleri’nin en büyük nükleer güce sahip türlerinden birinin. Bunun için fazlasıyla neşeli bir tipti. Ama elbette, iyi bir denizaltı komutanı nasıl olur, bir fikri de yoktu.

Atkins’i İsveç’e gelmeye iten şey tamamıyla ve sadece arkadaşının başına ne geldiğini merak etmesiydi. Wallander Atkins’in ne kadar endişeli olduğunu görünce çok duygulanmıştı. Yaşlı bir adam, kayıp başka bir yaşlı arkadaşını merak ediyordu, gösterdiği yakınlık çok bariz bir dostluk örneğiydi.

Atkins, Kastrup Havaalanı’nda bulunan Hilton’a giriş yapmış, sonra da bir araba kiralayıp Ystad’a gelmişti.

“İnanılmaz derecede uzun o köprü üstünde araba sürmek nasıl bir şey denemem gerekiyordu,” dedi bir kahkaha atarak.

Wallander adamın bembeyaz dişlerine gıpta etti. Yemekten sonra emniyeti arayıp öğleden sonra işe dönmeyeceğini bildirdi. Sonra beraberce Wallander’in evine doğru yola koyuldular. Atkins’in köpeklere çok düşkün olduğu ortaya çıktı. Jussi ile kısa zamanda birbirlerine kaynaştılar. Jussi’ye tasmaını takıp birlikte uzun bir yürüyüş çıktılar; açık arazide yürüyüş için ayrılan patika yollarda bazen mola verip, kimi zaman deniz, kimi zaman da engebeli bir kır manzarasını içlerine çekerek seyrediyorlardı. Atkins birden Wallander’e dönüp baktı; dudağını ısırarak, “Håkan öldü mü?” diye sordu.

Wallander onun niyetini biliyordu. Atkins sorusunu Wallander’in baştan savma veya tam gerçekleri yansıtmayan bir cevabın arkasında saklayamayacağı şekilde sormuştu. Açık ve kesin bir yanıt istiyordu. Gemisinin kaybolup kaybolmadığını bilmek isteyen bir denizaltı komutanı gibiydi.

“Bilmiyoruz. Hiçbir iz bırakmadan kayboldu.”

Atkins bir süre onu süzdü, sonra ağır ağır başını salladı. Yürümeye devam ettiler ve yarım saat kadar sonra da eve döndüler. Wallander kahve yaptı. Birlikte mutfaktaki masada oturdular.

“Bana Håkan ile aranızda geçen son telefon görüşmesinden bahsetmişsiniz,” dedi Wallander. “Görüştüğü kişi neden bahsettiğini bilmiyor olsa neden bir sonuca vardığını söylemiş olsun?”

“Bazen insanlar kendi aklından geçenlerin karşısındaki tarafından bilindiğini sanır,” dedi Atkins. “Belki de Håkan onun neyi kastettiğini bildiğimi sanıyordu.”

“Pek çok kere görüşmüş olmalısınız. Sürekli gündeme gelen belli bir konu var mıydı? Bahsettiğiniz pek çok şeyin yanında, daha önemli olan?”

Wallander sorularını hazırlamamıştı. Sanki sorulması kaçınılmazmış gibi sorular kendiliğinden ağzından dökülüyordu.

“Aşağı yukarı aynı yaşlardaydık,” dedi Atkins. “İkimiz de Soğuk Savaş dönemi çocuklarıydık. Ruslar *Sputnik*’i fırlattıklarında ben daha yirmi üç yaşındaydım. Korkudan neredeyse ölecektim, onu bizim üstümüze yönlendirmelerinden korkuyordum. Håkan da bana benzer şekilde hissettiğini söylemişti bir keresinde ama daha masumca, tüyleri diken diken eden türden değildi onun düşünceleri: Ruslar oradaydı ama bana gördükleri kadar canavarca görünmüyorlardı Håkan’a. O zamanlar bizler her şeyden etkilenirdik. NATO üyesi olmadıklarına Håkan’ın canının sıkıldığını hatırlıyorum. Bunun feci şekilde yanlış bir karar olduğunu düşünüyordu. Ona göre tarafsız bir siyaset izlemek sadece yanlış ve tehlikeli değil aynı zamanda hipokrasinin de ta kendisiydi. Bizler onlarla aynı taraftaydık.

Siyasetçiler neyi savunursa savunsun, İsveç sahipsiz bir ülke değildi. Wennerström'ün maskesi düşürülüp gerçek kişiliği ortaya çıktığında Hâkan beni aramıştı; o günü hâlâ dün gibi hatırlıyorum. 1963 Haziran'ı idi. Pasifik Okyanus'una yollanmak üzere olan bir denizaltıda ikinci kaptandım. Wernerström'ün vatan hainliğiyle suçlanıp Ruslar lehine casusluk yapıyor olması gerçeğine içerlemiş değildi. Buna bayram etmişti! Hâkan, sonunda İsveçlilerin ortada neler döndüğünü anlayacaklarını düşünüyordu. Ruslar, İsveç savunma sisteminin tamamına sızmışlardı. Nereye baksanız taraf değiştirmiş bir ajan görüyordunuz ve Ruslar bir gün ülkesine girip işgal ettiği zaman, İsveç'i kurtaracak tek şey NATO üyeliği olacaktı. Bana konuşmamızda sürekli gündeme gelen bir şey olup olmadığını sormuştunuz. Evet, hep siyaset konuşurduk. Buna siyasetçilerin Ruslarla aramızdaki güç dengesini sağlama imkânını nasıl zayıflattığı da dâhildi. İçinde politika konusu geçmeyen tek bir görüşmemizi bile hatırlamıyorum.”

“Madem hep siyasetten konuşuyordunuz,” diye öğrenmek istedi Wallander, “vardığı yargı ne olabilirdi? Daha önce de onu böyle çok sevindiren durumlar olmuş muydu?”

“Hatırladığım kadarıyla yok ama biz birbirimizi neredeyse elli yıldır tanıyoruz. Şimdi unuttuğum pek çok anımız var.”

“Nasıl tanışmıştınız?”

“Bütün önemli tanışmalar nasıl olursa öyle: tamamıyla tesadüf eseri.”

Atkins, Hâkan von Enke ile tanışmalarının öyküsünü anlatmaya başladığında yağmur yağmaya başlamıştı. Karşısındaki, Djursholm'deki doğum günü partisinde o penceresiz odada dinlediği adamdan çok daha iyi bir anlatıcıydı. Ama belki de sebebi konuştuğu dildir, diye düşündü Wallander. İngilizce dinlediğim hikâyelerin, kendi dilimde dinlediğim hikâyelerden çok daha zengin ya da önemli olduğunu düşünmeye alışmış olmalıyım.

* * *

Atkins alçak sesle anlatmaya başlayarak, “Yaklaşık elli yıl önceydi,” dedi. “Tam olarak söylemek gerekirse, 1961 Ağustos'u. İki denizciyi görmeyi hiç ummadığınız bir yerde. Babamla birlikte Avrupa'ya uçmuştuk, babam o sıralar Amerikan ordusunda albaydı. Bana Rus bölgesinin göbeğindeki o küçük, tecrit edilmiş kaleyi, yani Berlin'i göstermek istemişti. Pan Am uçağıyla Hamburg'dan uçtuğumuzu hatırlıyorum; uçak ordudan askerlerle doluydu, siyah çüppeleri içinde birkaç rahip dışında hemen hemen hiç sivil yoktu. Ortam gergindi ama en azından karşı karşıya gelmiş iki kızgın boynuzlu geyik gibi, doğu ile batının sıra sıra dizili tankları yoktu. Bir akşam, Friedrich Caddesi'nden çok uzakta değil, babamla kendimizi birden bir kalabalığın içinde bulduk. Karşımızda bir grup Doğu Alman askeri, sonradan beton bloklardan örülü bir duvar hâline dönüştürülecek olan dikenli tel örgüleri kurmakla meşgullerdi. Hemen yanımda seyreden ben yaşlarda bir adam vardı, o da üniformalıydı. Ona nereli olduğumu sordum, bana İsveçli olduğumu söyledi. Bizim Hâkan'dı, elbette. Tanışmamız böyle oldu. Orada durup Berlin'in bir duvarla ikiye bölünüşünü izledik, bir dünyanın kangrenmiş gibi kesilip atıldığını söyleyebiliriz.

“Doğu Almanya'nın başkanı Ulbricht bunun, ‘özgürlüğü korumak ve yükselmeye devam edecek sosyalist bir devlete temel oluşturmak için’ yapıldığını söylemişti. Ama biz o gün, Berlin Duvarı yapılmaya başlandığında, karşı tarafta kalan yaşlı bir kadın gördük, ağlıyordu. Üstü başı yırtık pırtıktı ve yüzünde büyük bir yara izi vardı; plastik yapay bir de kulağı vardı sanki ama ikimiz de emin olamamıştık. Birlikte şahit olduğumuz ve asla unutamadığımız şey, diğer tarafta kalan kadının, gözleri önünde tel örgü geren askerlere doğru çaresizce uzattığı eldi. Zavallı kadın çarpmıha gerili falan değildi, sadece *bizden* yardım istercesine elini uzatıyordu. Sanırım işte o an her ikimiz de asıl görevimizin ne olduğunu kavramıştık: dünyanın özgür kalmasını sağlamak ve bundan sonra başka hiçbir ülkenin hapishaneyi andıran duvarlar arkasında kalmasına mücadele etmek. Birkaç hafta sonra Ruslar nükleer silah denemeleri yapmaya başlayınca bu kararımızın doğruluğundan daha da emin olmuştuk. O sıralar ben artık çalıştığım üsse, Groton'a dönmüştüm, Hâkan da trenle İsveç'e

ama birbirimizin adresini almıştık ve bu, bizim hâlâ devam eden arkadaşlığımızın başlangıcı oldu. Hâkan o sıralar yirmi sekiz yaşındaydı, ben de yirmi yedi yaşımı henüz yeni kutlamıştım. Kırk yedi yıl gerçekten çok uzun bir zaman.”

“Hiç Amerika’ya ziyaretinize geldi mi?”

“Ah, evet, sık sık gelirdi. Belki on beş kez gelmiştir, belki daha da fazla.”

Bu cevap Wallander’i şaşırtmıştı. Hâkan von Enke’nin Birleşik Devletler’e sadece ara sıra gittiğini sanıyordu. Linda böyle dememiş miydi? Yoksa yanlış mı hatırlıyordu?

“Bu her üç yılda bir ziyaret anlamına geliyor,” dedi Wallander.

“Gerçek bir Amerika hayranıydı.”

“Hep uzun mu kalırdı?”

“Üç haftadan az kaldığı pek olmazdı. Louise hep yanında olurdu. Karımla çok iyi anlaşıyorlardı. Bizi ziyaret etmelerini dört gözle beklerdik.”

“Herhâlde oğulları Hans’ın Kopenhag’da çalıştığını biliyorsunuz?”

“Onunla bu gece buluşmak için sözleştim.”

“O zaman kızımınla birlikte yaşadıklarını biliyorsunuz sanırım?”

“Evet, biliyorum. Ama onunla başka bir zaman tanışacağım. Hans çok meşgul. Bu gece saat ondan sonra kaldığım otelde buluşacağız. Yarın Louise’i görmek için Stockholmlu’ye uçacağım.”

Yağmur durmuştu. Sturup’a inmek üzere olan bir uçak evin üzerinden alçaktan geçmiş, pencereleri zangırdatmıştı.

“Sizin fikriniz nedir?” diye sordu Wallander. “Onu benden daha iyi tanıyordunuz.”

“Bilmiyorum,” dedi Atkins. “Bunu söylemeyi sevmiyorum. Direkt cevap vermektan kaçan insanlardan değilim. Ama kendi arzusuyla gidecek, karısıyla oğlunu terk edecek biri olduğuna inanmam; şimdi bir de torunu var, onları endişeden ölecek hâlde bırakacağını hiç sanmam. İstemediğim hâlde havlu atmak durumundayım.”

Atkins fincanını boşalttı ve ayağa kalktı. Kopenhag’a dönme zamanı gelmişti. Wallander Ystad’a giden ana yola nasıl çıkacağını ve oradan da Malmö’ye nasıl gideceğini açıkladı. Atkins tam ayrılmak üzereyken cebinden küçük bir taş çıkardı ve Wallander’e uzattı.

“Bir hediye,” dedi. “Yaşlı bir Kızılderili bana kabilesindeki bir gelenekten bahsetmişti, sanırım Kiowa’dandı. Eğer birinin bir derdi varsa, yanında bir taş taşır, mümkünse ağır bir taş ve üstünden yükü atana dek onu yanında gezdirir. Ancak ondan sonra taşı atar, yoluna daha rahat ve hafiflemiş şekilde devam eder. Siz de bu taşı cebinize koyun. Koyun ve Hâkan’a ne olduğunu öğrenene kadar da yanınızdan ayırmayın.”

Atkins yokuştan aşağı arabasıyla gözden kaybolurken el sallayan Wallander, sıradan kırık bir mermer taş, dedi kendi kendine. Grev Caddesi’ndeki apartman dairesinde yazı masasının üstünden kaybolan taşı da hatırlamıştı. Atkins’in Hâkan von Enke ile ilgili anlattıklarını düşündü. Wallander 1961 Ağustos’uyla ilgili o günleri hiç hatırlamıyordu. Kendisinin on üç yaşına bastığı yıldır ve bütün hatırladığı, ister gerçek ister hayal ürünü olsun, sürekli kadınlarla ilgili hayaller kurmasına neden olan çoşan hormonlarıydı.

Wallander 1960’lar jenerasyonundandı ama siyasi hareketlerin hiçbirine katılmamış, Malmö’de yapılan protesto yürüyüşlerine gitmemişti. Zaten ne Vietnam Savaşı’nın sebebini anlamıştı ne de adını bile duymadığı ülkelerde yapılan özgürlük hareketlerine ilgi duymuştu. Linda ona sık sık ne kadar az bilgisi olduğunu söyler dururdu. Wallander siyasete genellikle polisin, kanun ve emirleri uygulama gücüne sınırlı getiren daha yüksek bir otorite olarak bakmıştı ve hepsi de bu kadardı. Seçimlerde oyunu kullanırdı ama hiçbir zaman kime oy vermek istediğinden tam emin olamazdı. Babası koyu bir Sosyal Demokrat’tı; kendisinin de genellikle desteklediği partiydi ama bu, gerçekten bir fikri olduğundan değildi.

Atkins’le görüşmeleri nedense huzurunu kaçırmıştı. Kendi iç dünyasında Berlin Duvarı etkisi yapmış bir anı aradı ama bulmadı. Onun dünyası gerçekten bu kadar dar mıydı ki dış dünyada meydana gelen büyük olaylar onu böyle hiç etkilememişti? Hayatta kendisini rahatsız eden şeyler

nelerdi peki? Kötü muamele görmüş çocukların resimleri elbette ama bunu değiştirmek için kalkıp bir şeyler de yapmamıştı doğrusu. Bahanesi hep çok işi olmasıydı. Sokakları suçlulardan temizlemekle bir şekilde insanlara yardım etmiş oluyorum, diye düşündü. Ama bundan başka? Dışarıda, üstünde henüz bir şey bitmemiş arazilerde gezdirdi gözlerini ama aradığı şeyi bulamadı.

O akşam yazı masasını toplayıp düzenledi ve geçen sene Linda'nın kendisine doğum günü hediyesi olarak aldığı yapbozun parçalarını üstüne boşalttı. Degas'ın bir yağlı boya resmiydi. Sistemli bir şekilde parçaları ayırdı ve yapmaya başlayarak sol alt köşeyi meydana çıkardı.

Kafası sürekli Hâkan von Enke'nin başına ne gelmiş olabileceğiyle meşguldu ama asıl düşündüğü kendi kaderiydi.

Olmayan Berlin Duvarı'nı arıyordu hâlâ.

10

Haziran başlarında bir öğleden sonrası, Wallander arabasına atlayıp Ystad'daki marinaya gidip iskeledeki en son banka kadar yürüdü. Burası kafasını dinlemek istediği zamanlarda severek geldiği yerlerden biriydi, rahipsiz bir günah çıkarma yeri, canını sıkan bir şey üzerinde düşünmek istediği zamanlarda düşünceleriyle yalnız kalmak istediğinde geldiği bir yer. Soğuk bir bahardı, yağışlı ve rüzgârlı ama artık yüksek basınçlı hava akımının ilk dalgası Skâne'yi vurmuştu. Wallander ceketini çıkardı, yüzünü güneşe çevirdi ve gözlerini kapadı ama hemen ardından yeniden açtı. Eski komşulardan birinin babasıyla ilgili sözleri gelmişti aklına. *Baban seni çok severdi.* Bunun doğru olup olmadığını sık sık sorardı kendine. Polis olmasını babası hiçbir zaman kabullenememişti. Ama hayatına anlam katan başka şeyler de olmalıydı. Mona Wallander'in babasını sevmezdi; onunla birlikte ziyaretine de gitmezdi. Löderup'a doğru ne zaman yola koyulsalar arabada sadece Linda ile kendisi olurdu. Babası torununa karşı hep yumuşaktı. Linda'ya karşı bir dereceye dek gösterdiği anlayışlı yaklaşımı küçükken ne kendisi ne de kız kardeşi Kristina görmüştü.

Anlaşılması zor bir adamdı, ele geçirilemez biriydi, diye düşündü Wallander. Ben de ona mı benzemeye başladım?

Kendi yaşlarında bir adam, kayığının kenarına oturmuş, balık ağı temizliyordu. Adam elindeki işe dalmıştı, bir yandan da kendi kendine mırıldanıyordu. Wallander adamı incelerken onunla yer değiştirmek ne güzel olurdu, diye geçirdi içinden; oturduğu banktan ağlara, emniyetten her yeri vernikli, ahşap, gıcır gıcır kayığa.

Wallander için babası çözülmemiş bir bilmeceydi. Acaba kendisi de Linda'ya öyle mi gözüküyordu? Acaba büyüyünce torunu kendisi için ne diyecekti? Evinde bir başına oturan, gittikçe daha az insanın, her geçen gün daha az ziyaret ettiği gölge kadar sessiz, yaşlı bir polis mi olacaktı? İşte bundan korkuyorum, diye düşündü Wallander; ve korkmak için her türlü nedenim var. Arkadaşlarımın değerini bilip dostluklarıma gereken önemi vermediğim kesin.

Bunun için artık çok da geç kaldım, diye düşündü. Kendisine yakın olan bazıları ölmüştü. Rydberg en başta; ama yarış atı yetiştiricisi eski dostu Sven Widén de öyle. Sırf öldükleri için onlarla bağının kopması gerekmediğini, mezarları başında da onlarla konuşmaya devam edilebileceğini iddia eden insanları asla anlamıyordu Wallander. Bunu yapmayı hiç becerememişti. Ölümler, yüzlerini bile hatırlamakta zorlandığı kişilerdi kendisi için ve seslerini de duymuyordu.

İstemeye istemeye banktan kalktı. Emniyete geri dönmek zorundaydı. Feribottaki saldırı olayının soruşturması bitmiş, suçlusu bulunmuştu; gerçi Wallander saldırıya iki adamın karıştığına emindi. Yarım kalmış bir zafere: Bir kişi suçlu bulunmuş, kurban da Hakk'ın adaletine kavuşmuştu, tabii eğer insanın yüzü dağıldıktan sonra buna o ad verilirse, ama diğer suçlu ağdan kaçmayı başarmıştı.

Wallander iskeledeki banka yaptığı küçük gezintiden döndüğünde saat öğleden sonra üçtü. Masasının üstünde Ytterberg'in aradığını ve kendisiyle görüşmek istediğini bildiren bir not vardı. Notu her kim aldıysa acil olduğunu da belirtmişti. Polis olarak Wallander'in hayatında her şey acildi. Acil olmayan bir mesaj hiç almamıştı o güne dek. O yüzden hemen aramayıp önce Lennart Mattson'un kendisinden görüşlerini istediği Ulusal Polis Teşkilatı'ndan gelen bir duyuruyu okudu. Polis teşkilatında uygulamaya konmaya çalışılan yeniden düzenlemelerden biriyle ilgiliydi. Bu seferki, sadece büyük şehirlerde değil, Ystad gibi ilçelerde de, hafta sonları ve tatillerde, sokaklarda polisin varlığını daha da arttırmak için bir sistem oturtmakla ilgiliydi. Wallander belgeyi okudu ve belge hazırlanırken kullanılan ifadedeki kendini üstün gören bürokratik dilden rahatsız oldu. Okumayı bitirdiğinde de ne söylediğini tam olarak anlamadığını hissetti. Birkaç boş yorum yaptı ve odasından ayrılırken emniyet müdürünün kutusuna bırakmak üzere hepsini bir zarfa koydu.

Ardından Ytterberg'i aradı, Ytterberg hemen cevap vermişti.

“Aramışsınız,” dedi Wallander.

“Şimdi de kadın kayboldu!”

“Kim?”

“Louise. Louise von Enke. O da kayboldu.”

Wallander nefesini tuttu. Yanlış mı duyuyordu? Ytterberg’den yeniden söylemesini istedi.

“Louise von Enke kayboldu.”

“Ne oldu?”

Wallander karıştırılan kâğıtların sesini duyuyordu. Ytterberg notlarını arıyordu. Tam rapor vermek istiyordu.

“Şu son birkaç yıldır von Enke’lere Bulgar bir kadın temizliğe gidiyormuş. Kadının oturma izni varmış. Adı başkentle aynı, Sofya. Onlara pazartesi, çarşamba ve cumaları, sabahları üç saatliğine gidiyor. Pazartesi günü oradaymış ve her şey yolunda görünüyormuş. Pazartesi günü saat on iki gibi daireden ayrıldığında, Louise onu çarşamba günü yeniden görmeye can attığını söylemiş. Sofya, çarşamba günü saat dokuzda gelince apartmanda kimse yokmuş ama bunda garip bir durum yokmuş. Louise her zaman evde durmazmış ve Sofya da bunun fazla üzerinde durmamış. Ama bu sabah geldiğinde bir şeylerin yolunda olmadığını anlamış. Louise’in çarşamba gününden beri evde olmadığına emin. Her şey aynı bıraktığı gibiymiş. Louise daha önce hiç böyle haber vermeden bu kadar uzun evden ayrılmamış; mesaj da bırakmamış. Evde hiçbir şey yokmuş, sadece bomboş bir daire. Sofya, Louise’in Kopenhag’daki oğlunu aramış, o da annesiyle en son pazar günü konuştuklarını söylemiş, yani beş gün önce. O da böylece beni aradı. Oğlu ne iş yapıyor, hiç bilginiz var mı?”

“Para,” dedi Wallander. “Tamamen para işiyle ilgileniyor.”

“Harika bir işe benziyor,” dedi Ytterberg düşünceli bir hâlde.

Sonra notlarına döndü.

“Hans bana Sofya’nın numarasını verdi, daireyi beraberce araştırdık. Bulgar hanım dolaplarla çekmecelerin içinde ne olduğunu tam olarak biliyordu ve bana hiç duymak istemediğim bir şey söyledi. Sanırım ne demek istediğimi biliyorsunuz?”

“Evet,” dedi Wallander. “Hiçbir şey kayıp değildi.”

Конец ознакомительного фрагмента.

Текст предоставлен ООО «Литрес».

Прочитайте эту книгу целиком, [купив полную легальную версию](#) на Литрес.

Безопасно оплатить книгу можно банковской картой Visa, MasterCard, Maestro, со счета мобильного телефона, с платежного терминала, в салоне МТС или Связной, через PayPal, WebMoney, Яндекс.Деньги, QIWI Кошелек, бонусными картами или другим удобным Вам способом.